

DUTCH BIRDING

VOLUME 18 • NO 1 • 1996

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Zusterhuis 10
4201 EH Gorinchem
Nederland

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Dutch Birding Association
p/a Anja Nusse
Symfoniestraat 21
1312 ET Almere
Nederland

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland

TELEFOONLIJNEN

Nederland:
06-320 321 28
(vogellijn, 50 cpm)
078-6180935 (inspreklijn)

België: 03-4880194
(vogel- en inspreklijn)

INTERNET

<http://www.hol.nl/~meweb/dba.html>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (telefoon 023-5378024, fax 023-5376749)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (telefoon / fax 030-2961335)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (telefoon / fax 020-6997585)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (0183-630585)

REDACTIERAAD Ferdy Hieselaar, Graham Holloway (Engeland), Peter Meininger en George Sangster

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Gerald Driessens (België), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Gerald Oreel (Nederland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Gunter De Smet (België) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Remco Hotland, Hans van der Meulen, Peter de Rouw en Jaap Schelvis

PRODUKTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Peter Meijer (telefoon 0348-431905, fax 0348-420394)

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1996 bedraagt: NLG 57,50 (Nederland), BEF 1250,00 (België), NLG 65,00 (overige landen binnen Europa) en NLG 70,00 (landen buiten Europa, luchtpost).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Bilthoven), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijkse tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke vogelnamen volgen: de *Lijst van Nederlandse vogels* door A.B. van den Berg & C.A.W. Bosman (1996, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* door British Birds (1993, Blunham); de door C.S. Roselaar samengestelde lijst in de *Geïllustreerde encyclopedie van de vogels* door C.M. Perrins (1991, Weert); en *Distribution and taxonomy of birds of the world* door C.G. Sibley & B.L. Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripten dienen bij voorkeur op diskette te worden ingeleverd (Macintosh of MS-DOS tekstverwerkers) samen met een print van de tekst. Indien dat niet mogelijk is, behoort het manuscript te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden. Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij de redactie.

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Gijbert van der Bent (voorzitter, telefoon 071-4013606), Chris Quispel (secretaris, telefoon 071-5124825), Roy de Haas (penningmeester), Arnoud van den Berg en Peter Meijer

BESTUURSMEDEWERKERS Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hotland, Paul Knolle, Ger Meesters, Anja Nusse, Wim van der Schot, Kees Tiemstra en Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, telefoon 050-3145925, fax 050-3144717

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEIDEN Edward van IJzendoorn (voorzitter, 023-5391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, 030-2532801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhuis en Wim Wiegant (archivaris)

De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 1996 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

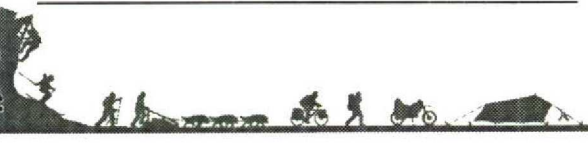
Drukkerij Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Nederland

OP KOU KUN JE JE KLEDEN

BEL VOOR
MEER INFO EN
CATALOGUS
070-3883700

De meeste buitensporten zijn goed het hele jaar door te beoefenen. Bever Zwerfsport heeft voor winterkampeersers, kanoërs en winterklimmers natuurlijk een uitgebreid assortiment funktionele winterkleding; isolatie-ondergoed, warme fleece-vesten, heel veel wind- en waterdichte ademende regenjacks, (onder)handschoenen, bivakmutsen etc. Daarom rustten wij al 77 expedities uit, waaronder de geslaagde beklimming van de 8760 meter hoge K2 onder leiding van Ronald Naar.

Outdoor Innovators

Den Haag Calandplein 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33-35 • Utrecht Balljelaan 10-12 • Arnhem Utrechtsestraat 3
Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22 • Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16
Amsterdam Stadhouderskade 4 • Steenwijk Woldmeentherand 11

NATUURLIJK voor het beste boek
als eerste naar NATUUR en BOEK

NIEUW nieuwer NIEUWST:

Harrap & Quinn, TITS NUTHATCHES & TREECREEPERS	82,50
van Perlo, BIRDS of EASTERN AFRICA	47,50
Shirihai, The BIRDS of ISRAEL	185,- -
Gorman, The BIRDS of HUNGARY	62,50
BIRDS of KENYA & Northern Tanzania	115,- -
Jonsson - engelstalig in paperback	50,50

NATUUR en BOEK
Bankastraat 10
NL 2585 EN - Den Haag

tel. +31(0)70 350 56 48

voor vogelaars een begrip !!!

Natuurreizen in Poolgebieden en Tropen

Reizen in **Antarctica** en **Micronesië** (nov.-mrt.),
Spitsbergen en **Groenland** (juni-sept.), **Banda**
Zee en **Christmas Island** (okt.) met klein schip
(max. 36 pass.) v.a. f 4.900,-

Reizen naar **zeehondenbaby's** en **rendiervolk**
(feb.-mrt.), **Taymyr**, **Franz Josef Land** en
Noordpool (mei-juli) met transport per helikopter en
logies in poolbases (max. 14 pass.) v.a. f 3.980,-

Stichting Plancius, Vondelstraat 56,
1054 GE Amsterdam, tel.: 020-6838211

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE

- When you are planning a birding trip or holiday abroad, ask for recent reports by fellow birders
- More than 1000, worldwide, reports available in English and Dutch
- Quality, birding- and general nature-, travel-reports urgently required
- **Only Dfl. 0.30 per page. Why pay more?**

For ordering catalogue and travel-reports please contact:

DBTRS New address!

Ib Huysman
Postbus 737
9700 AS Groningen
The Netherlands

Telephone

050 - 145 925 (+31 - 50 145 925 from abroad)

Fax

050 - 144 717 (+31 - 50 144 717 from abroad)

BIRDS & BIRDERS, WE CARE FOR BOTH!

UNIEKE VOGELREIS NAAR FRANS-GUYANA

In Frans-Guyana komen zo'n 700 vogelsoorten voor. De Oranje Rotshaan, de Rode Ibis, de Grote- en de Kleine Geelpootruiter en ook de Kleine Grijsze Strandloper zijn er te zien.

Om de vele soorten Houtkruipers te vinden, dient u te beschikken over goede gidsen. Wij kunnen u hierbij behulpzaam zijn, doordat wij zelf de gebieden uitstekend kennen en bovendien de talen ter plaatse en Nederlands spreken.

Wij bieden u een geheel verzorgde vogelvakantie aan. De benodigde informatie kunt u aanvragen op de telefoonnummers: 015-3109715 of 070-3668629. U kunt ook bij ons persoonlijk informatie vragen en wel via faxnr.: 00-594-326043.

WIJ PROBEREN MAATWERK TE LEVEREN

Word lid van

SOVON is een vereniging waarin de vogeltellers van Nederland georganiseerd zijn.

De resultaten van tellingen en inventarisaties worden beleidsondersteunend gebruikt door o.a. Vogelbescherming Nederland, Min. van Landbouw en Staatsbosbeheer.

Steun ons door lid te worden. Individuele leden betalen maar f 15,- per jaar en ontvangen daarvoor viermaal SOVON-Nieuws.

Voor groepen is de contributie afhankelijk van het aantal leden.

Vraag informatie bij **SOVON**,
Rijksstraatweg 178,
6573 DG Beek-Ubbergen,
tel: 024-6848111.

Dark-eyed Junco in Denmark in December 1980 and review of records from Europe and Greenland

Johannes Erritzoe & Harald Svenningsen

On 13 December 1980, a peculiar bird was seen by Harald Svenningsen in his garden in Skorping, northern Jylland, Denmark (50:50N, 9:53E), where it was foraging at the feeder. The weather was cold with snow, and the bird was very weakened and easy to catch. It was identified as a Dark-eyed Junco *Junco hyemalis*.

For the next 12 years, the bird was kept in an outdoor aviary together with other passerines. During summer, it caught wild insects from the garden. On 18 February 1993, the bird died. The junco was brought to Johannes Erritzoe some time afterwards and was skinned. The skin is now in JE's collection.

HEAD & UPPERPARTS Dark slate-grey.

CHIN, THROAT & UPPERBREAST Dark slate-grey.

REMAINDER OF UNDERPARTS Off-white with grey flanks. **WING** Dark slate-grey; four greater and two median upwing-coverts tipped whitish. Underwing dark slate-grey, edged paler.

TAIL Dark slate-grey, t6 white, t5 c 95% white, t4 c 20% white.

BARE PARTS (recorded after four months in freezer) Iris blackish, orbital ring buff. Bill ivory, base and tip of upper mandible darker; inside of upper mandible and tongue ivory, mouth pale flesh. Leg and foot dark brown.

BIOMETRY Wing 84.0 mm, tail 67.0 mm, culmen 11.4 mm, tarsus 18.7 mm. Weight 13.8 g (lean; breast muscle shrunken).

A yellow, 0.06 g tumour found at the base of the oesophagus may have been the cause of death. The bird was identified as an old male (testes, left 1.9 x 1.0 mm, right 1.2 x 0.8 mm), belonging to the subspecies *J h hyemalis*.

Only a minority of birds show whitish tips to the coverts. At Beckleysville, Maryland, Virginia, US, c 2.5% out of 2109 Dark-eyed Juncos caught during 1975-84 had white-tipped coverts (Kolb 1986).

As Dark-eyed Juncos have never been imported alive into Denmark (Henning Pust pers

comm), the bird is most likely to have been a wild one. It was accepted as the first record for Denmark by the Danish Rarities Committee in December 1994 (Danish Bird Rarities Committee in litt; cf Frich & Nordbjærg 1995).

Distribution

Dark-eyed Junco is a common Nearctic bunting which in the past was classified into many species. Thus Miller (1941) established four 'Rassenkreise' with 19 subspecies, but since they interbreed, most authors consider them as four distinctly different subspecies of one species widespread over a large area in Alaska (USA), Canada, and the northern USA. The northern subspecies *J h hyemalis* is the most widespread, breeding in British Columbia, Alberta, Saskatchewan, Labrador, Newfoundland (Canada), Alaska, Minnesota, Wisconsin, Michigan, Ohio, New York, Georgia and North and South Carolina (USA). It winters from southern Canada and the eastern US to Florida and northern Mexico (Paynter 1970, Sibley & Monroe 1990).

20th century records in Europe and Greenland

Denmark (1)

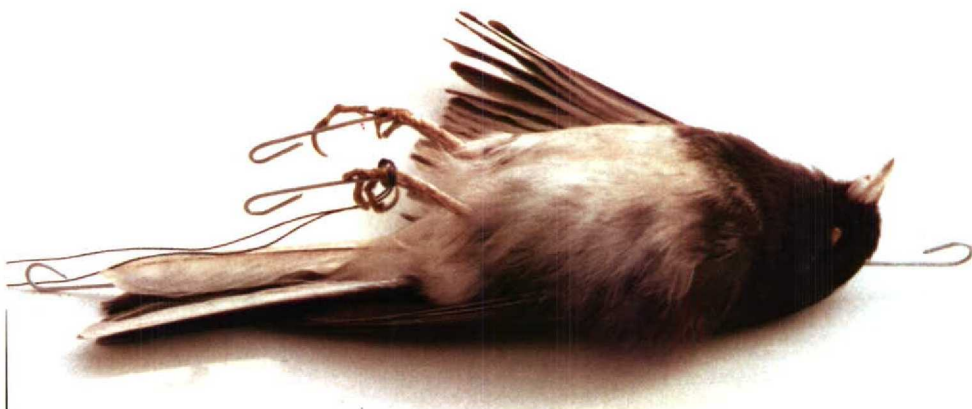
13 December 1980, Skorping, Denmark (this paper; Frich & Nordbjærg 1995).

Britain (16 + 2 ship-assisted)

26 May 1960, Dungeness, Kent, England, male, mist-netted (Scott 1976). This record was accepted in 1971 as the second record for the British Isles (cf Br Birds 69: 453, 1976) (the first being the 1905 record in Ireland).

14-15 October 1962, Southampton, Hampshire, England. This bird was seen on board the RMS Mauretania when it docked on 14 October and was still present the following day (Durand 1963, Evans 1994). As a proven ship-assisted vagrant this record was not accepted by the British Birds Rarities Committee (BBRC).

1 May 1966, Foula, Shetland, Scotland. Smith & Rarities Committee (1967) state: 'As this North American

1 Dark-eyed Junco / Grijze Junco *Junco hyemalis* (trapped at Skorpning, northern Jylland, Denmark, 13 December 1980, died 18 February 1993), Christiansfeld, Denmark, 5 June 1993 (Johannes Erritzoe) 2 Dark-eyed Junco / Grijze Junco *Junco hyemalis*, Church Crookham, Hampshire, England, February 1990 (Steve Young) 3 Dark-eyed Junco / Grijze Junco *Junco hyemalis* (trapped at Rotterdam, Zuid-Holland, Netherlands, February 1962, died 7 November 1968), Natuurmuseum Rotterdam, March 1984 (Ruud Schenk)

species is imported in captivity and some have escaped in the last year or two, this record must remain suspect'.

10 May 1967, Foula, Shetland, Scotland. This time, Smith & Rarities Committee (1968) remark that 'This North American species is imported as a cage bird, and we know that at least one has escaped in southern

England. Nevertheless, it is significant that there was also one on Foula in 1966 [Br Birds 60: 332, 1967] and that the three British and Irish records have all been in May...It is considered likely that the 1967 record related to a wild individual'.

7 May 1969, Out Skerries, Shetland, Scotland, immature (Robertson 1970).

Dark-eyed Junco in Denmark in December 1980 and review of records from Europe and Greenland

1-12 April 1975, Haresfield, near Gloucester, Gloucestershire, England (Anonymus 1975a, Dymond & Rarities Committee 1976).

25 April to 3 May 1975, Bardsey Island, Gwynedd, Wales, trapped and ringed on 28 April (Anonymus 1975bc, Dymond & Rarities Committee 1976, Evans 1994).

3 January 1977, Rotherham, South Yorkshire, England. The first winter record for England (Rogers & Rarities Committee 1980, Mather 1981, Dale 1982).

19 May 1977, Loch Affric, Inverness, Highland, Scotland (Rogers & Rarities Committee 1978).

24 May 1980, on board ship at North Sea (53:19N, 02:37E), c 50 km north-east of Cromer, Norfolk, England, where it could be trapped; the bird was ringed and released on 31 May 1980 in Holme, Norfolk, where it was seen until 2 June (Rogers & Rarities Committee 1982).

This record was considered ship-assisted and, therefore, not accepted by the BBRC.

20 May 1983, Christchurch, Dorset, England, male (Rogers & Rarities Committee 1984).

21 May 1983, Langford Budville, Somerset, England, male (Rogers & Rarities Committee 1984).

27 May 1983, The Lizard, Cornwall, England, male (Christophers 1983, Rogers & Rarities Committee 1984).

30 May to 7 June 1987, Church Crookham, Hampshire, England, singing first-summer male (Rogers & Rarities Committee 1990). According to Evans (1994), this bird remained until at least into July 1987.

20 May 1988 (at least), Church Crookham, Hampshire, England, singing male. Presumed to be returning individual of 1987 (Rogers & Rarities Committee 1990).

7 February 1989, Church Crookham, Hampshire, England, male. Presumed to be same bird as in 1987-88 (Rogers & Rarities Committee 1990). Evans (1994) gives 9 February as date for this record.

8-9 April 1989, Wootton, Isle of Wight, England, male (Rogers & Rarities Committee 1990). In May 1989, at the same place, a Dark-eyed Junco was seen for two days but, apparently, the details were not submitted (Cheverton & Stafford 1990, Rogers & Rarities Committee 1990; Arne Cahill in litt).

3 December 1989 to 8 April 1990, Weston, Portland, Dorset, male (Br Birds 83: 322, plate 193, 1990; Rogers & Rarities Committee 1990, 1991, 1992).

26 December 1989 to 7 March 1990, Church Crook-

ham, Hampshire, male (plate 2). Presumed to be same bird as in 1987-88 (Rogers & Rarities Committee 1990, 1991, 1992). Evans (1994) gives 9 March 1990 as last date for this record.

3-4 May 1992, Hamilton, Strathclyde, Scotland, male (Rogers & Rarities Committee 1993).

7-19 November 1993, Dorchester, Dorset, male. Trapped and ringed on 8 November (Evans 1994, Rogers & Rarities Committee 1994).

Gibraltar (1)

18-25 May 1986, adult male. It was first observed in the field and trapped, ringed and photographed the next morning (Anonymus 1987; Br Birds 87: 14, 1994, Charles Perez in litt).

Greenland (1)

7 November 1966, Sukkertoppen, male. Captured in town. Skin in Zoological Museum at Copenhagen, Denmark (Salomonsen 1967; Ole Hoegh Post pers comm).

Iceland (1)

6 November 1955, Kvísker, south-eastern Iceland, immature female. Skin in Icelandic Museum of Natural History, Reykjavík, Iceland, nr RM 5573 (Ólafsson 1993; Erling Ólafsson in litt).

Ireland (1)

30 May 1905, Loop Head, Clare, Ireland, shot (Barrington 1906, Smith & Rarities Committee 1967).

Italy (1) ?

28 November 1914, Lazio, central Italy. Prince Ghigi (1914) casts doubt on the wild origin of the bird, although his detailed description of the specimen highlights the absence of any trace of previous captivity (Giuseppe Micali in litt). Oddi (1929) also raises doubts about the wild origin of the bird and in the latest check-list of Italian birds (Brichetti & Massa 1984) the species is rejected.

Netherlands (1)

February 1962, Rotterdam, Zuid-Holland, male. Exhausted bird captured during blizzard and kept in aviary until it died on 7 November 1968. Now preserved in Natural History Museum in Rotterdam (Polder & Voous 1969, Commissie voor de Nederlandse Avifauna 1970; cf plate 2).

Norway (3)

4 December 1987, Sånnum, Mandal, Vest-Agder, two adult females (Voie 1988, Bentz 1989, Br Birds 83: 16, 1990). Later accepted as referring to two birds of unknown sex and age (Br Birds 85: 15, 1992).

18 May 1989, Jomfrulund, Kragerø, Telemark, adult male (Br Birds 85: 15, 1992).

Poland (1)

4 May 1963, Hel Peninsula, female. Deposited in Zoological Institute of Polish Academy of Science in Warsaw. No trace of previous captivity (Busse 1963, 1971).

[Sweden (1)]

15 April 1995, Nordön, Bohuslän (Birding World 9: 34, 1996). This record has yet to be accepted.

Discussion

16 of the 27 records were assigned to the subspecies *J. h. hyemalis*. It is unlikely that one of the other subspecies should occur (as wild birds) in Europe, because their ranges in North America are more westerly.

The question whether the Dark-eyed Juncos recorded in Europe have made assisted crossings or not is difficult to answer. There are many reports of ship-assisted passage across the North Atlantic (Meinertzhagen 1955, Nisbet 1963, Durand 1972). About 260 Nearctic birds were reported on board ships in the North Atlantic during 1961-65. All of them (except three) stayed on board for only a few hours to a few days. The fact that most Dark-eyed Juncos were found in the British Isles in spring and that hurricanes most often occur in autumn suggests that most Juncos cross the Atlantic without the help of hurricanes (Durand 1972). It should be possible even for such a small bird to cross the North Atlantic if a strong westerly wind carried the bird all the way. The distance from New England to the Isles of Scilly is c 5100 km. Long-distance migrants often carry stored fat enough to fly non-stop for 50 hours or longer (Nisbet 1963). In our opinion it is likely that most of the Dark-eyed Juncos in Europe have arrived without ship-assistance, or with a few days rest on board a ship.

The many spring records from Britain and Ireland are noteworthy: 14 against only four in winter. In the rest of Europe and Greenland, winter records form the majority: seven, against three in spring, including the rejected Italian record. No Juncos have been seen in Europe between June and October, which is remarkable because this hardy little bird should stand a good chance of surviving in our climate. The bird from the Netherlands was kept in an outdoor aviary for six years, and the one from Denmark for 12 years; the oldest ringed Dark-eyed Junco in America was 10 years and nine months old (Terres 1980).

It could be very interesting to study the sex ratio of Dark-eyed Juncos in Europe, because wintering birds in the eastern and central US and

Canada consist of 20% females in the north and 70% in the south (Ketterson & Nolan 1976). Because the females tend to migrate farther, it can be expected that females are more likely to reach Europe; however, the sex ratio was determined for 13 specimens: 11 males, one female and two immatures, one of which was a female.

The coincidence of the record from Gibraltar with the arrival of another Nearctic vagrant, the White-throated Sparrow *Zonotrichia albicollis* has been pointed out (Lewington et al 1991; Br Birds 87: 14, 1994). The range of White-throated Sparrow in eastern North America is similar to that of the Dark-eyed Junco and they also winter in the same area (Farrand 1983). Among all other cases mentioned in this paper one similar instance was found: the record at Foula, Shetland, Scotland, on 1 May 1966, and a White-throated Sparrow at the same place on 13 May 1966 (Smith & Rarities Committee 1967). Three cases were reported in which both species were observed together on board ships crossing the North Atlantic: 1 October 1963, 350 km off New York, more than six Dark-eyed Juncos and two White-throated Sparrows, together with many other American land birds for half a day; 24 September 1964, 900 km off New York, in a hurricane, one of both species for three or four days among many other American land birds; and 15 October 1964, 1300 km off New York, in overcast weather, two Dark-eyed Juncos and more than two White-throated Sparrows together with five other American land birds for two or three days (Durand 1972).

Acknowledgements

Thanks to the following persons who all have sent or given us important information: Arne Cahill, Frances Cattanaach, Stanley Christophers, C H D Davies, Iain Jamieson, Erling Olafsson, Charles Perez, Jan Pinowski, Ole Hoegh Post, Tineke Prins, Henning Pust, Stig Rosenørn and Wim Wiegant. We are grateful to Anders Pape Møller and Giuseppe Micali for valuable comments on earlier drafts.

Samenvatting

GRIJZE JUNCO IN DENEMARKEN IN DECEMBER 1980 EN OVERIGE GEVALLEN IN EUROPA EN GROENLAND. Op 13 december 1980 werd een verzwakte Grijze Junco *Junco hyemalis* aangetroffen bij een voedertafel in Skorpung, Noord-Jutland, Denemarken. De vogel werd gevangen en in een buitenvolière gezet, waar de vogel op krachten kwam en 12 jaar leefde tot het overlijden op 18 februari 1993. De vogel werd gebalgd. Dit betreft het eerste aanvaarde geval voor Denemarken. Een overzicht van

de c 27 Europese gevallen van de Grijze Junco in de 20e eeuw in Europa wordt gegeven en besproken. Er wordt geconcludeerd dat het aannemelijk is dat (de meeste) Grijze Junco's Europa op eigen kracht hebben kunnen bereiken.

References

- Anonymus 1975a. Systematic list. Gloucestershire Bird Report 13: 5-23.
- Anonymus 1975b. Bardsey Bird and Field Observatory. Newsletter N Wales Nat Trust 35:11-12.
- Anonymus 1975c. Second English, first Welsh Junco. BTO News 73: 7.
- Anonymus 1987. Slate-coloured Junco. *Alectoris* 6: 67.
- Barrington, R M 1906. First *Junco hyemalis* in Ireland. *Irish Nat* 15: 137.
- Bentz, P-G 1989. Sjældne fugler i Norge i 1987. *Vår Fuglefauna* 12: 101-102.
- Brichetti, P & Massa, B 1984. Check-list degli uccelli Italiani. *Riv ital Ornithol* 54: 3-37.
- Busse, P 1963. *Junco, Junco hyemalis* (L.) nowy dla Polski gatunek Ptaka. *Notatki Ornithol* 4: 37-38.
- Busse, P 1971. Rariteter iaktagna i Polen under 'Operation Baltic'. *Vår Fågelvärld* 30: 243-245.
- Cheverton, J M & Stafford, J 1990. Bird report for 1989. Isle of Wight Birds: 6-46.
- Christophers, S M 1983. Species list for 1983. *Birds Cornwall* 53: 11-96.
- Commissie voor de Nederlandse Avifauna 1970: Avifauna van Nederland. Leiden.
- Dale, J E 1982. Ornithological report for 1980. *Yorkshire Naturalists' Union*: 51.
- Durand, A L 1963. A remarkable fall of American land-birds on the 'Mauretania', New York to Southampton, October 1962. *Br Birds* 56: 157-164.
- Durand, A L 1972. Landbirds over the North Atlantic: unpublished records 1961-65 and thoughts a decade later. *Br Birds* 65: 428-442.
- Dymond, J N & Rarities Committee 1976. Report on rare birds in Great Britain in 1975. *Br Birds* 69: 321-368.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain in 1800-1990. Little Chalfont.
- Farrand, J (editor) 1983. The Audubon Society master guide to birding 3. New York.
- Frich, A S & Nordbjærg, L 1995. Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1993. *Dansk Ornitol For Tidsskr* 89: 101-110.
- Ketterson, E D & Nolan V 1976. Geographical variation and its climatic correlates in the sex ratio of eastern-wintering Dark-eyed Juncos (*Junco hyemalis hyemalis*). *Ecology* 57: 679-693.
- Kolb, H 1986. Occurrence of white in the wing coverts of Dark-eyed Juncos. *N Am Bird Bander* 11: 88-89.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. London.
- Mather, J R 1981. Ornithological report for 1979. *Yorkshire Naturalists' Union*: 50.
- Meinertzhagen, R 1955. Long distance assisted sea passages by birds. *Bull Br Ornithol Club* 75: 50-51.
- Miller, A H 1941. Speciation in the avian genus *Junco*. *Univ Calif Publ Zool* 44: 173-434.
- Nisbet, I C T 1963. American passerines in western Europe, 1951-62. *Br Birds* 56: 204-217.
- Oddi, A D 1929. *Ornitologia Italiana*. Milano.
- Olafsson, E 1993. Rare and vagrant birds in Iceland: Buntings and allies, Vireos and Icterids. *Náttúrufræðingurinn* 63: 87-108.
- Paynter, R A Jr 1970. Genus *Junco*. In: Paynter, R A Jr & Storer, R W (editors), Check-list of birds of the world 13. Cambridge, Massachusetts, pp 62-68.
- Polder, J J W & Voous, K H 1969. De Grijze Junco (*Junco hyemalis*) een nieuwe vogel voor de Nederlandse Avifauna. *Limosa* 42: 198-200.
- Prince Ghigi, D F 1914. Catture di specie rare ed accidentali nella provincia di Roma. *Boll Soc Zool Italiana*, Fasc V-VI, Serie III, Vol III: 49-53.
- Robertson, I S 1970. Slate-coloured Junco in Shetland. *Scottish Birds* 17: 53-54.
- Rogers, M J & Rarities Committee [1978-1994]. Report on rare birds in Great Britain in [1977-1993]. *Br Birds* 71: 481-532; 73: 491-534; 75: 482-533; 77: 506-562; 83: 439-496; 84: 449-505; 85: 507-554; 86: 447-540; 87: 503-571.
- Salomonsen, F 1967. Fuglene på Grønland. Copenhagen.
- Scott, R E 1976. Slate-coloured Junco in Kent. *Br Birds* 69: 452-453.
- Sibley, C G & Monroe, B L 1990. Distribution and taxonomy of birds of the world. New Haven.
- Smith, F R & Rarities Committee 1967, 1968. Report on rare birds in Great Britain in 1966, 1967. *Br Birds* 60: 309-338; 61: 329-365.
- Terres, J K 1980. The Audubon Society encyclopedia of North American birds. New York.
- Voie, R 1988. Siste nytt. *Vår Fuglefauna* 11: 46-47.

Johannes Erritzoe, Taps old Rectory, 6070 Christiansfeld, Denmark
Harald Svenningsen, Kirkevej 1, 9520 Skorping, Denmark

Huiskraaien bij Hoek van Holland sinds april 1994 en bij Renesse sinds november 1994

Enno B Ebels & Hans Westerlaken

Sinds april 1994 verblijven twee Huiskraaien *Corvus splendens* te Hoek van Holland, Zuid-Holland. Sinds november 1994 verblijft een derde Huiskraai bij Renesse, Zeeland. Deze gevallen betreffen de eerste van deze soort voor Nederland en worden in dit artikel behandeld.

Hoek van Holland

Op 10 april 1994 zag Hans Westerlaken langs de Koningin Emmaweg in Hoek van Holland tussen de Kauwen *C. monedula* twee iets grotere en afwijkend getekende kraaien. Hij wist niet zeker met welke soort hij van doen had en nam enkele foto's. Na thuiskomst en raadpleging van gidsen determineerde hij de vogels als Huiskraai. De aanvankelijke twijfel werd onder meer veroorzaakt doordat deze vogels veel donkerder waren dan de Huiskraaien die hij uit Noord-India en Nepal kende. Bij enkele bezoeken in de daaropvolgende dagen trof hij de vogels niet meer aan. Pas op 19 juni zagen Peter Braam en HW op dezelfde plek ten minste één exemplaar. De volgende dagen bleken er nog steeds twee vogels aanwezig te zijn, die tot 17 augustus regelmatig ter plaatse werden gemeld. Tot 13 september en opnieuw op 1 november werd een vogel gemeld. In 1995 bleken beide Huiskraaien nog steeds aanwezig; op 2 en 22 januari, 25 februari, 5 maart, in de eerste week van juni, op 17 augustus, 8, 11, 12 en 25 november, 29 en 30 december en op 1, 21 en 26 januari en 4 februari 1996 werden afwisselend één of twee vogels waargenomen door, onder anderen, Arnoud van den Berg, Enno Ebels, Ferdy Hieselaar, Marc Plomp, Peter van Scheepen, Aart Vink en HW. De vogels verbleven meestal samen met Kauwen in de bomen en op de grond rond patatkramen en af en toe op daken in de omgeving. Ook liepen ze regelmatig te foerageren langs de vloedlijn van het stukje strand met veel aangespoelde rommel aan het oostelijke einde van de boulevard of op de basaltblokken van de dijk en de strekdammen langs de Nieuwe Waterweg. Waarschijnlijk slie-

pen de vogels met de Kauwen in de bomen van de nabijgelegen begraafplaats. Vaak werd maar één vogel gezien, op basis van beschrijvingen waarschijnlijk steeds dezelfde. Dit kan betekenen dat de tweede vogel minder plaatstrouw was of mogelijk zelfs aan het broeden was, maar hiervan is later niets gebleken. Wel werd een keer gemeld dat een vogel met potentieel nestmateriaal vloog. Ten minste eenmaal werd waargenomen dat een exemplaar met een groep Kauwen de Nieuwe Waterweg overvloog naar de Dintelhaven, Zuid-Holland.

De beschrijving is gebaseerd op waarnemingen en foto's van Arnoud van den Berg, EE en HW (cf *Birding World* 7: 214, 1994; 8: 36, 1995; *Dutch Birding* 156: 172, plaat 131, 1994).

GROOTTE & POSTUUR Iets groter en langer dan Kauw, met forsere en langere snavel met hoge basis en meer gekromd culmen, steiler voorhoofd en plattere bovenkop, langere vleugels en langere staart. Vleugelpunt in zit niet voorbij staart stekend.

KOP Bovenkop, teugel, kin en keel tot bovenborst glanzend zwart, achterhals en oorstreek donker bruin tot grijsbruin, net tot achter oog reikend, contrast met zwart niet erg uitgesproken. Bij ene vogel lichte nekvlek iets duidelijker dan bij andere vogel.

BOVENDELEN Mantel donker grijsbruin als achterkop. Overige bovendelen glanzend zwart.

ONDERDELEN Bovenborst zwart, verbonden met zwarte keel. Overige onderdelen grijsbruin, verbonden met grijsbruine achterkop en mantel. Grijsbruin op flank naar onderbuik toe donkerder wordend, anaalstreek en onderstaartdekveren zwart. Zwartbruine 'broek'. Bases van lichaamsveren wit (goed zichtbaar bij nat verenkleed).

VLEUGEL Dekveren zwart en glanzend. Slagpennen zwart met mat bruin waas, oud en gebleekt lijkend.

STAART Staartpennen zwart met mat bruin waas, als slagpennen.

NAAKTE DELEN Snavel zwart, oog donker, poot zwart, nagels zwart.

GELUID Droog en vrij hoog kaa.

GEDRAG Beide vogels tot op enkele meters te benaderen maar wel alert, net als aanwezige Kauwen. Meestal in directe omgeving van patatkramen te vinden, daar

foeragerend of rustend in bomen, in gras of op daken. Vrijwel voortdurend in gezelschap van Kauwen. Meest agressieve vogel(s); soms zelfs proberend jonge Zilvermeeuwen *Larus argentatus* voedsel afhandig te maken, deze daarbij soms aan staart trekkend.

De determinatie leverde uiteindelijk niet veel problemen op. Het formaat (iets groter dan Kauw), de forse en 'hoge' snavel in combinatie met het steile voorhoofd en de plattere bovenkop en lichte tekening op achterkop, mantel, borst en buik passen alleen op Huiskraai. Er zijn behalve Kauw en Huiskraai geen 'grijsgekraagde' kraaien die voor verwarring kunnen zorgen. De Diksnavelkraai *C macrorhynchos* heeft een vergelijkbare kop- en snavelvorm maar is beduidend groter dan een Kauw (als Zwarte Kraai *C corone corone* of groter), heeft een grotere snavel en is (vrijwel) egaal zwart, zonder duidelijk lichtere tekening. De kleurverdeling van de lichtere partijen bij Huiskraai (vooral bij licht gekleurde exemplaren) komt enigszins overeen met die van Bonte Kraai *C c cornix* of een kruising Zwarte x Bonte Kraai. Het zwart op de kop loopt bij Bonte Kraai echter door tot ver achter het oog, terwijl bij Huiskraai het grijs tot aan het oog komt. Het kleine formaat en de kop- en snavelvorm sluiten deze opties verder uit en passen ook niet op de (theoretische) mogelijkheid van een hybride Kauw x Bonte Kraai.

De bruine tint in de donkergrijze delen en de matte bruine kleur op de slagpennen en staartpennen duiden op onvolwassen vogels, die tot in hun tweede jaar dit bruin vertonen en nog niet het glanzend zwart van het adulte kleed (Ali & Ripley 1987, Madge & Burn 1993, Colin Ryall in litt). Begin 1995 waren beide vogels gekleurd als adulte; de in de beschrijving genoemde grijsbruine veerpartijen waren vervangen door zuiver grijze veren en op de vleugel was een paarse gloed zichtbaar (EE, HW pers obs). In november 1995 viel op dat een van de vogels zichtbaar groter was en dat deze vogel (nog steeds) contrastrijker was getekend (Peter van Scheepen pers meded). Het grootteverschil geeft aan dat het waarschijnlijk om een mannetje en een vrouwtje gaat.

De kleur van de lichte veerpartijen duidt op één van de ondersoorten *C s splendens*, *C s protegatus* of *C s maledivicus* (cf Madge & Burn 1993, Cramp & Perrins 1994). Colin Ryall (in litt) komt op basis van één van de foto's uit juni 1994 tot determinatie als *C s splendens* (India, Nepal en Bangladesh). *C s protegatus* (Zuidwest-India en Sri Lanka) en *C s maledivicus* (Malediven) zijn vrijwel niet te onderscheiden, zeker niet in het

veld. *C s insolens* (Birma (Myanmar) en westelijk Yunnan, China) is de donkerste ondersoort, *C s zugmayeri* (Pakistan en Noordwest-India) de lichtste; het uiterlijk van de vogels van Hoek van Holland sluit deze twee ondersoorten uit.

Renesse

Op 21 november 1994 zag Jan-Willem Vergeer op het strand nabij het Watergat bij Renesse een vreemde kraai die hem in eerste instantie aan een hybride Zwarte x Bonte Kraai deed denken. De vogel trok losjes op met enkele Kauwen en gedroeg zich agressief tegenover aanwezige Scholeksters *Haematopus ostralegus*. Naderhand determineerde hij de vogel als Huiskraai. Tijdens enkele volgende bezoeken werd de vogel niet gevonden maar in midden-augustus en midden-september en op 7 en 28 oktober 1995 werd de vogel opnieuw gezien, tussen het Watergat en de Hoogenboomlaan in de duinen van Renesse en steeds in aanwezigheid van Kauwen. Op 12 november konden EE, Gerard Steinhaus en Peter Meininger de vogel uitvoerig bekijken en enkele foto's nemen. Op 27 november en 5 en 26 december 1995 was deze vogel nog aanwezig.

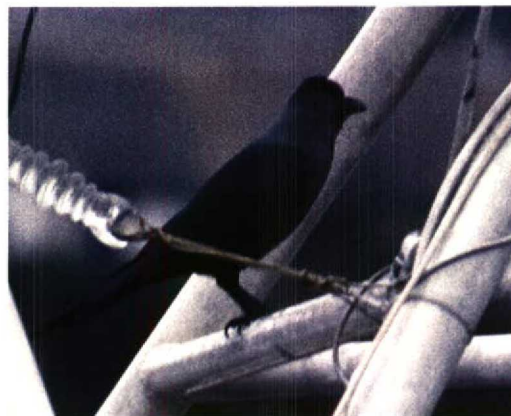
De combinatie van formaat en bouw (kleiner dan Zwarte Kraai, groter dan Kauw met langere staart, langere vleugels en duidelijk hoger op de poten), grijze tekening op zij- en achterkop en bovenborst, 'steil' voorhoofd, donker oog en zware, bijna Raaf *C corax*-achtige snavel (met sterk gewelfde bovensnavel) maakte de determinatie als Huiskraai eenvoudig (Jan-Willem Vergeer pers meded). Het verenkleed van deze vogel was identiek aan dat van de (uitgekleurde) vogels van Hoek van Holland. Een gedetailleerde beschrijving wordt daarom hier niet gegeven.

Herkomst

Het oorspronkelijke broedgebied van de Huiskraai beslaat het gehele Indische Subcontinent, van Zuid-Iran en Pakistan tot Birma, noordelijk tot Nepal en zuidelijk tot Sri Lanka. Overal is de soort nauw verbonden met menselijke nederzettingen en met name in de grote steden is het een van de meest algemene en opvallende soorten. De soort kent een lange geschiedenis als 'ship-assisted settler' die, met name in de afgelopen 20 jaar, vanuit het oorspronkelijke gebied diverse havenplaatsen in het Midden-Oosten en Oost-Afrika succesvol heeft gekoloniseerd en ook regelmatig is vastgesteld in Australië (waar de broedpopulaties met opzet zijn uitgeroeid uit angst voor plaagvorming; Meininger et al 1980; Long 1981; Bijlsma & Meininger 1984; Madge &

4 Huiskraai / House Crow *Corvus splendens*, tweede-kalenderjaar, Hoek van Holland, Zuid-Holland, 30 juni 1994 (Arnoud B van den Berg) 5 Huiskraaien / House Crows *Corvus splendens*, derde-kalenderjaar, Hoek van Holland, Zuid-Holland, 17 augustus 1995 (Arnoud B van den Berg) 6 Huiskraai / House Crow *Corvus splendens*, Renesse, Zeeland, 27 november 1995 (Eric Kooops) 7 Huiskraai / House Crow *Corvus splendens*, Dunmore East Harbour, Waterford, Ierland, november 1974 (John Lovatt)

Burn 1993; Ryall 1994, 1995). Tegenwoordig broedt de soort (van oost naar west) onder meer in Singapore; Maleisië; Laccadiven; Oman; Verenigde Arabische Emiraten; Bahrein; Dhahran en Jeddah, Saudi-Arabië; Koeweit; Aden, Jemen; Mauritius; Seychellen; Suez (en nabije steden), Egypte; Port Sudan, Soedan; Massawa, Eritrea; Djibouti; Kaap Gardafui, Somalië; Mombassa,

Kenia; Dar-es-Salaam en Zanzibar, Tanzanië; en Durban, Zuid-Afrika. Een kleine en instabiele populatie komt sinds 1976 voor in Eilat, Israël, en aangrenzend Aqaba, Jordanië (Paz 1987, Shirihi 1996). De status van de soort als broedvogel in Zuid-Mozambique is onduidelijk (Ryall 1994). Recent zijn ook vogels vastgesteld in Qatar (Ryall 1995).

Losse waarnemingen van vogels die zeker of vrijwel zeker met schepen zijn meegevoerd zijn behalve uit Australië ook bekend uit Hokkaido, Japan (1986); Hong Kong (1974, 1980); Kaapstad, Zuid-Afrika (1977, 1989-1990); Gibraltar (1991); Ierland (1974-76); New Jersey, VS (1971); en Zuid-Carolina, VS (1974, 1984-1986) (Madge & Burn 1993; Ryall 1994, 1995; Killian Mullarney in litt). Brazil (1991) vermeldt niet het geval uit 1986 maar wel een ander geval voor Japan, op 9 januari 1981 in (de grote havenstad) Osaka. Verder is er een onbevestigde waarneming van twee vogels in de haven van Punta Arenas, Chili, in de zuidelijke zomer van 1993-94 (Ryall 1995).

Ryall (1994) beschrijft in detail de ontwikkeling van de nieuwe broedpopulaties in het Midden-Oosten en Oost-Afrika en pleit voor het nemen van maatregelen om deze populaties uit te dunnen en verdere verspreiding te voorkomen, vanwege de vermeende schadelijke invloeden die grote aantallen Huiskraaien in deze gebieden zouden kunnen hebben.

Er zijn verschillende gevallen beschreven van vogels die, met name vanaf Sri Lanka, per schip de oversteek naar Australië of Afrika gemaakt hebben en in de haven van aankomst aan wal zijn gegaan (cf Long 1981, cf Ryall 1994). De unieke verspreiding buiten het oorspronkelijke broedgebied laat zich lezen als een overzichtkaart van belangrijke havenplaatsen (cf figuur in Bijlsma & Meininger 1984). Hoewel de soort in Maleisië als kooivogel wordt gehouden (Arnoud van den Berg pers meded) is dit elders waarschijnlijk nauwelijks het geval.

De waarneming van twee vogels in Hoek van Holland, gelegen aan de toegangsroute van een van de drukste en grootste zeehavens ter wereld, past in dit beeld en geeft aan dat de waarneming waarschijnlijk betrekking heeft op wilde vogels die als 'verstekelingen' aan boord van een schip de verre reis naar Nederland hebben gemaakt. De mogelijkheid dat de vogels een deel van de reis of de hele reis in gevangenschap hebben doorgebracht is echter niet uitgesloten. De dichtstbijzijnde grote populatie bevindt zich in Suez, Egypte (1200-1500 vogels in 1990, Meininger & Atta 1994). Deze vogels zijn nogal contrastrijk getekend en behoren waarschijnlijk (overwegend) tot de ondersoort *C s splendens* (Peter Meininger in litt).

De waarneming van Renesse past, zij het iets minder evident, in hetzelfde beeld, omdat veel schepen hier op weg naar Rotterdam op relatief geringe afstand de kust passeren. Hoewel in Hoek van Holland soms geen of maar één Huiskraai

werd aangetroffen, mag het uitgesloten worden geacht dat de vogel van Renesse heen en weer naar Hoek van Holland vliegt.

Bovenstaande waarnemingen betreffen tenminste het derde en vierde geval (van het derde tot en met vijfde exemplaar) voor Europa. De eerste vogel werd op 3 november 1974 in Dunmore East, Waterford, Ierland, gezien door John Lovatt, Killian Mullarney en Oran O'Sullivan en gefotografeerd (plaat 7). Deze vogel bleef tenminste twee jaar aanwezig (Birding World 7: 258, 1994; Killian Mullarney in litt). De tweede vogel werd op Gibraltar gezien van 26 maart tot 5 april 1991 (Ryall 1994).

De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) heeft het geval van Hoek van Holland aanvaard voor zover het de determinatie betreft; het geval van Renesse is formeel nog in behandeling. De soort is op voorspraak van de CDNA-adviesraad (cf Dutch Birding 17: 72, 1995) op de Nederlandse lijst geplaatst. De CDNA is van mening dat de vogels (waarschijnlijk) van wilde oorsprong en met een schip gekomen zijn. Omdat de verspreiding per schip tot de gebruikelijke wijze van dispersie van deze soort behoort is er een wezenlijk verschil met overige 'ship-assisted' dwaalgasten. Het feit dat deze soort West-Europa vrijwel zeker niet op 'eigen kracht' kan bereiken, omdat de soort in zijn oorspronkelijke broedgebied standvogel is, verhindert bij wijze van uitzondering niet de toelating op de Nederlandse lijst (van den Berg & Roselaar 1995). In Groot-Brittannië kunnen alle 'ship-assisted' gevallen tot de A-lijst worden toegelaten op voorwaarde dat de bewuste vogel niet in (tijdelijke) gevangenschap is genomen en niet werd bijgevoerd tijdens de overtocht, conform de telregels van de British Ornithological Union Rarities Committee (BOURC) (Birding World 7: 214, 1994).

Het is opmerkelijk dat in de tweede helft van 1994 ook elders Huiskraaien werden gemeld; in de zomer bij Schiphol, Noord-Holland, en in het najaar bij Scherpenisse, Zeeland. Daarnaast waren er meldingen van exemplaren in vogelopvangcentra in juni in Rotterdam, Zuid-Holland (naar verluidt gevonden in Spijkenisse, Zuid-Holland), en in Hoek van Holland. Navraag door HW naar deze laatste twee meldingen leverde geen concreet bewijsmateriaal op; de geruchten kunnen even goed op andere kraaiesoorten betrekking hebben gehad. Van de twee eerstgenoemde meldingen is ons geen documentatie bekend. Daarnaast is er het gerucht dat begin 1994 drie Huiskraaien in Hoek van Holland aan-

wezig waren. Zonder nadere documentatie kan slechts gespeculeerd worden of de vogel van Renesse oorspronkelijk deel uitmaakte van dit drietal. Iedere waarnemer wordt verzocht waarnemingen uit de afgelopen periode en eventuele toekomstige waarnemingen met een beschrijving of foto voor te leggen aan de CDNA.

Dankwoord

Wij bedanken Arnoud van den Berg, Hans Gebuis, Peter Meininger, Gerard Steinhaus en Jan-Willem Vergeer voor hun hulp bij het verzamelen van materiaal voor deze mededeling of hun commentaar op eerdere versies van deze mededeling en Killian Mullarney voor het verschaffen van informatie over het 'vergeten' Ierse geval.

Summary

HOUSE CROWS AT HOEK VAN HOLLAND FROM APRIL 1994 AND AT RENESSE FROM NOVEMBER 1994. On 10 April 1994, two House Crows *Corvus splendens* were seen and photographed at Hoek van Holland, Zuid-Holland. On 19 June, they were seen again and from that date regularly reported until at least 4 February 1996. On 21 November 1994, a third House Crow was found at Renesse, Zeeland. This bird was seen again in August 1995 and then regularly until at least 14 November 1995. Identification was based on size (slightly larger than Eurasian Jackdaw *C. monedula*), longish tail, large bill with arched culmen and pale coloration (dark greyish brown or greyish) on face, nape, mantle, lower breast and belly. When found, the Hoek van Holland birds were second-calendar years because of the dull brownish primaries and rectrices and greyish brown pale parts. This greyish brown had become pure grey by 1995. The Renesse bird was in adult-like plumage when found in November 1994.

House Crows have a long and remarkable history regarding their ability to colonize new areas outside their former natural range (Indian Subcontinent), using ships. Several colonies have been established in the Middle East and on the eastern African coast, from Suez, Egypt, and Eilat, Israel, in the north to Durban, South Africa in the south. Several ship-assisted records have been reported from Australia, Japan, Hong Kong, Gibraltar, Ireland and USA (New Jersey and South Carolina).

The records in Hoek van Holland and at Renesse are at least the third and fourth (third to fifth individual) for

Europe. Previous records were at at Dunmore East, Waterford, Ireland, from 3 November 1974 to the end of 1976 and at Gibraltar from 26 March to 5 April 1991. This species could, conceivably, turn up in other European countries, especially in major harbour areas.

The species has been admitted to the Dutch list by the Dutch rarities committee (CDNA). The CDNA strongly suspects the birds to be ship-assisted vagrants of wild origin. It is obvious that they could never reach western Europe without ships, because the species is non-migratory within its original breeding range. Its specialization in ship-assisted passage clearly differentiates this species from all other (presumed or suspected) ship-assisted vagrants and thus warrants a special status treatment. Proven ship-assisted vagrants or presumed ship-assisted vagrants of species that conceivably cannot reach western Europe without such assistance are not admitted to the Dutch list.

Verwijzingen

- Ali, S & Ripley, S D 1987. Compact handbook of the birds of India and Pakistan, together with those of Bangladesh, Nepal, Bhutan and Sri Lanka. Tweede druk. Delhi.
- van den Berg, A B & Roselaar, C S 1995. Status van Huiskraai in Nederland. Dutch Birding 17: 256-257.
- Bijlsma, R G & Meininger, P L 1984. Behaviour of the House Crow, *Corvus splendens*, and additional notes on its distribution. Gerfaut 74: 3-13.
- Brazil, M A 1991. The birds of Japan. Londen.
- Cram, S & Perrins, C M 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- Long, J L 1981. Introduced birds of the world. Newton.
- Madge, S & Burn, H 1993. Crows and Jays: a guide to the crows, jays and magpies of the world. Londen.
- Meininger, P L & Atta, G A M (redactie) 1994. Ornithological studies in Egyptian wetlands 1989/90. FORE-report 94-01, WIWO-report 40. Middelburg/Zeist.
- Meininger, P L, Mullié, W C & Bruun, B 1980. The spread of the House Crow, *Corvus splendens*, with special reference to the occurrence in Egypt. Gerfaut 70: 245-250.
- Paz, U 1987. The birds of Israel. Londen.
- Ryall, C 1994. Recent extensions of range in the House Crow *Corvus splendens*. Bull Br Ornithol Cl 114: 90-100.
- Ryall, C 1995. Additional records of range extensions in the House Crow *Corvus splendens*. Bull Br Ornithol Cl 115: 185-187.
- Shirihai, H 1996. The birds of Israel. Londen.

Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland
Hans Westerlaken, Dreeslaan 148, 2672 EB Naaldwijk, Nederland

***Calidris* sandpipers of north-eastern Siberia**

Sandpipers of the genus *Calidris* breed mainly in arctic and subarctic regions where they form the largest group (18) of related bird species. Furthermore, Spoonbill Sandpiper *Eurynorhynchus pygmeus* and Stilt Sandpiper *Micropalama himantopus* are undoubtedly very closely related to the *Calidris* group and probably have to be treated within it. The highest diversity of sandpipers can be found close to the northern Pacific Ocean, in so-called Beringia. This area, unlike Europe or North America, has never been covered with extensive ice sheets in former ages and this seems the main reason for the high species diversity recorded. North-eastern Siberia covers part of Beringia and, therefore, most relict Beringian waders breed there. Apart from the already mentioned Spoonbill Sandpiper these are Rock Sandpiper *C ptilocnemis*, Western Sandpiper *C mauri* and the Beringian Dunlin subspecies *C alpina sakhalina*. All these waders, except Dunlin, are coastal species.

Several other exotic sandpipers occupy different open habitats in the region. Red-necked Stint *C ruficollis* is common in low mountains with

gentle slopes within the limits of the tundra landscape. As a result, the breeding range of this species, which stretches from Taimyr Peninsula, Russia, to western Alaska, USA, is divided into three disjunct populations, according to the presence of low mountains in the subarctic region. Great Knot *C tenuirostris* is characteristic of elevated places with mountain tundra at, on average, lower latitudes than Red-necked Stint. The most southerly distribution is shown by Long-toed Stint *C subminuta* which inhabits damp places with sparse vegetation in flood plains, bogs, overgrazed meadows or tundra. This species breeds scattered throughout such habitats from the Urals to the Bering Sea coast, and from the southern tundra to steppe areas of Transbaikalia.

Some species have penetrated into north-eastern Siberia rather recently from both western and eastern directions. For example, Little Stint *C minuta* is the most numerous and characteristic arctic sandpiper of western and central Siberia, but it is an uncommon and irregular breeding bird east of the Indigirka River, though it is known from all northern Siberian coasts up to the Bering Strait. Baird's Sandpiper *C bairdii* is a typical American high arctic species but also breeds in

8 Rock Sandpiper / Beringstrandloper *Calidris ptilocnemis*, male, Chukotsky Peninsula, Russia, 9 July 1979
(Pavel S Tomkovich)

small numbers on Wrangel Island and in the mountains of Chukotsky Peninsula.

It is interesting that, in spite of the high diversity of breeding systems found among *Calidris* species (Pitelka et al 1974), in most indigenous species of north-eastern Siberia, ie, in Spoonbill Sandpiper, Red-necked Stint, Long-toed Stint, Rock Sandpiper and Great Knot, monogamous relations were described recently and some degree of site fidelity was found or is expected for them (Morozov & Tomkovich 1986, Tomkovich 1989, 1994, unpubl).

The situation is different in several other species originating from areas subjected to numerous extensive glaciations like Little Stint and Curlew Sandpiper *C. ferruginea*. These species show almost no site fidelity, their numbers, as well as the limits of their breeding ranges, fluctuate greatly and they have developed non-monogamous breeding systems. These are opportunistic adaptations to unstable Arctic environments. Little Stint has a 'double-clutch system' with one clutch incubated by the female and the other by the male. Curlew Sandpipers are polygynous, with males trying to attract as many females as possible into their defended territories and not participating in the care of the young. Only few males, however, are able to get more than one female while some of them even get none. Such non-monogamous breeding systems with a single incubating bird can only evolve in areas with rich feeding opportunities close to the nest, allowing the incubating bird to leave the nest for

a short time for feeding without the risk of over-cooling of the eggs.

Thus it can be hypothesized that species of regularly glaciated regions have been subjected to different, perhaps stronger environmental pressures during their evolution. Some species have disappeared, reducing the regional diversity, while others have developed opportunistic features in their breeding biology in response to these environmental pressures. As a result, such opportunistic species are better adapted not only to natural changes in the environment but also to human developments. The opposite is the case for most waders of north-eastern Siberia; they are conservative and some of them may have retained relict breeding ranges, therefore deserving more attention from nature conservationists.

Reference

- Morozov, V V & Tomkovich, P S 1986. [Dynamics of spatial organization of a population of Red-necked Stint (*Calidris ruficollis*) in the reproductive period.] *Ornithologiya* (Moscow) 21: 38-47. [In Russian; English summary.]
- Pitelka, F A, Holmes, R T & MacLean Jr, S F 1974. Ecology and evolution of social organization in arctic sandpipers. *Am Zool* 14: 185-204.
- Tomkovich, P S 1989. Parental roles and the mating system of the Long-toed Stint *Calidris subminuta*. *Wader Study Gr Bull* 57: 42-43.
- Tomkovich, P S 1994. [Spatial structure of the Spoon-billed Sandpiper (*Eurynorhynchus pygmeus*) population at the breeding grounds.] In: Kurochkin, E N (editor), [Modern ornithology 1992], Moscow, pp 130-148. [In Russian; English summary.]

Pavel S Tomkovich, Zoological Museum, Moscow Lomonosov State University, Herzena Street 6, 103009 Moscow K-9, Russia

Dupont's Lark outside known Moroccan breeding area

On 7 January 1994, while birding along the P32 at Tizi-n-Taghatine, Ouarzazate, Morocco (30:27 N, 07:40 W), a 1886 m high pass 45 km west of Tazenakht, we observed a Dupont's Lark *Chersophilus duponti* walking on the road. After a few seconds, the bird flew into suitable (breeding) habitat on the north side of the road, where it was photographed.

The distribution of Dupont's Lark is imperfectly known due to its secretive habits. The known distribution is confined to the Iberian peninsula

and the northern parts of Morocco, Algeria and Tunisia, as well as the coastal desert of Libya and Egypt, west of the Nile (Cramp 1988, Keith et al 1992). It is now rarely seen in Tunisia (cf Dutch Birding 16: 82, 1994). In Egypt, the current status is unclear with no recent records given by Goodman & Meininger (1989). In March 1994, however, the first breeding in Egypt since 1975 was reported and small numbers were apparently seen at two localities in September and October 1994 (*Birding World* 7: 138, 391, 1994; *Br Birds* 88: 39, 1995). Although Dupont's Lark is normally resident, vagrants have been recorded in Cyprus, France, Italy and Malta, mainly in Sep-

tember-December (Cramp 1988, Lewington et al 1991, Keith et al 1992, Birding World 7: 310, 1994). It was also recorded (one dated record, for March) in the Algerian Sahara, south of its breeding range (Cramp 1988).

Dupont's Lark was recorded twice previously at Tizi-n-Taghatine, in the springs of 1984 and 1985 (Anonymus 1993; Michel Thévenot in litt). More recently, it was observed during winter on several occasions well south of its known breeding range, in particular in the area of Boumalne-du-Dadès, Ouarzazate (Tagdilt Track) (Noeske & Halley 1992; Birding World 6: 10, 1993; Br Birds 79: 289, 1986; Michel Thévenot in litt). The known Moroccan breeding range of Dupont's Lark is limited to the Middle Atlas, c 370 km north-east of Tizi-n-Taghatine, and further east, on the Hauts Plateaux, to the Algerian border (Cramp 1988, Keith et al 1992). Although there are not many records, it is possible that there is a small, as yet undetected, breeding population south of the Moroccan Atlas (Michel Thévenot in litt). The records at Tizi-n-Taghatine might be indicative for this theory.

We would like to thank Michel Thévenot for commenting on this note.

References

Cramp, S 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.

9 Dupont's Lark / Duponts Leeuwerik *Chersophilus duponti*, Tizi-n-Taghatine, Ouarzazate, Morocco, 7 January 1994 (Dick Meijer)

Goodman, S M & Meininger, P L 1989. The birds of Egypt. Oxford.

Keith, S, Urban, E K & Fry, C H 1992. The birds of Africa 4. London.

Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. London.

Noeske, A & Halley, A 1992. Marokko im Winter. Limicola 6: 178-199.

Peter van Scheepen, Karolingersweg 96, 3962 AK Wijk bij Duurstede, Netherlands
Dick Meijer, Weegschaal 67, 3328 PB Dordrecht, Netherlands

Veldrietzanger op Vlieland in september 1994

Op 16-18 september 1994 maakte een groepje van negen fanatieke vogelaars één van hun regelmatige najaarstripjes naar Vlieland, Friesland. Tijdens slecht weer, met op 16 september zware noordwesterstorm, bleek het eiland vol met zangvogels te zitten. In de loop van de middag van 17 september ontdekte Leo Heemskerk een juveniele Wilgengors *Emberiza aureola*, iets ten westen van het dorp Oost-Vlieland. Deze achtste Wilgengors voor Nederland bleek de volgende ochtend nog aanwezig en werd zodoende de tweede 'twitchbare', na die van Terschelling, Friesland, in september 1989. Om die reden kwamen op 18 september c 30 vogelaars van de vastewal. De negen oorspronkelijke Vlielandgangers voelden dat er

misschien nog meer in het vat zat en trokken, na enige tijd bij de gors te hebben doorgebracht, naar de uiterste oostpunt van het eiland om de daar gelegen duinvalleitjes af te zoeken. Om 13:00 was het raak: Lammert van der Veen stuitte in een dicht begroeid valleetje op een opvallend bleke zangvogel. Hij beseftte onmiddellijk met iets bijzonders van doen te hebben en waarschuwde de anderen. Binnen enkele minuten stond iedereen rondom het bosje. Af en toe was een glimp van de vogel te zien en na c 15 min was iedereen ervan overtuigd dat het een Veldrietzanger *Acrocephalus agricola* betrof, een determinatie die aanvankelijk al door LvdV was geopperd. De rest van de middag kon de vogel samen met de 30 vogelaars die 's ochtends van de vastewal waren overgekomen uitvoerig worden bestudeerd en gefotografeerd. De volgende dag kwamen enkele

10-tallen vogelaars naar het eiland. Intensief spuurwerk leverde toen echter alleen een Sperwergrasmus *Sylvia nisoria* op. Zowel de Veldrietzanger als de Wilgengors werden die dag niet meer waargenomen.

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van de eerste negen waarnemers en foto's van Sander Lagerveld en Arnold Veen.

ALGEMENE INDRUK Kleine licht-zandkleurige zangvogel met spitse snavel, lange afgeronde staart en opvallende koptekening.

GROOTE & BOUW Iets kleiner (lijkend) dan Kleine Karekiet *A. scirpaceus*. In vlucht lichte kleur, lange afgeronde, soms wat 'zwabberende' staart en korte afgeronde vleugels. Onder- en bovenstaartdekveren lang, voorbij vleugelpunt reikend. Handpenprojectie kort, 30-40% van tertiaallengte. Op foto's acht handpennen zichtbaar, langste (p8) iets afhankelijk. Tenminste langste handpennen (p8 en p7) met versmalling op buitenvlag. Einde van versmalling op p7 iets voor punt van langste tertiaal vallend. Poot vrij stevig. Snavel relatief kort voor *Acrocephalus*, meer grasmus *Sylvia*-achtig.

KOP Kin en keel wit. Oorstreek groezelig zandkleurig. Onder oog halve witte oogring, niet voor of achter oog doorlopend. Oogstreep in veld zichtbaar als zeer dun zwart lijntje, zowel voor als achter oog; duidelijkheid wisselend, afhankelijk van lichtval. Op sommige foto's oogstreep opvallender. Wenkbrauwstreep opvallend, wit tot vuilwit, achter oog iets verbredend, aan bovenzijde met smalle donkere begrenzing, meest opvallend voor en boven oog, dus niet over volle lengte van wenkbrauwstreep. Op foto's van vogel met opgerichte kruinveren wenkbrauwbegrenzing 'gevoort'. Kruin zandkleurig, in veld egaal lijkend, iets donkerder dan mantel en rug. Op foto's kruin met verspreide donkere vlekjes, meest opvallende grenzend aan wenkbrauwbegrenzing en op sommige foto's te zamen suggestie van donker petje gevend. Achterkop iets grijszer dan kruin, bij bepaalde lichtval als lichte 'nekband' overkomend.

BOVENDELEN Mantel, rug en schouder vrij egaal licht zandkleurig maar stuit iets bruiner lijkend. Bovenstaartdekveren enigszins rossig.

ONDERDELEN Geheel wit met uitzondering van vaag warmbruin waas op zijborst, ter hoogte van vleugelboeg, mogelijk iets doorlopend tot op flank.

VLEUGEL Dekveren licht zandkleurig als mantel en rug, in veld iets donkerder lijkend. Tertiaals met donkerder centrum en lichte zandkleurige rand. Duimvleugel ongeveer even donker als centrum van tertiaal en daardoor vrij opvallend. Slagpennen met lichte rand, waardoor nauwelijks contrast met dekveren. Projectie van slagpennen voorbij tertiaals donkerder, als centrum van tertiaals, met smalle lichte rand.

STAART Lichtbruin. Geen witte of lichte buitenste staartpennen.

NAAKTE DELEN Iris bruin. Poot grijsachtig roze tot vleeskleurig. Snavel overwegend donkergrijs, ondersnavel met lichte basis.

GEDRAG Meestal onopvallend foeragerend in dichte

struiken, ook af en toe op grond waargenomen, waarbij staart schuin omhoog gehouden. Tijdens foerageren in struik spreiden van staart waargenomen.

GELUID Niet gehoord.

De combinatie van formaat, postuur, lange onderstaartdekveren en spitse snavel duidt op een *Acrocephalus*-zanger. De relatief lange, afgeronde staart en korte vleugels, algehele lichte kleur (met name de vrijwel witte onderdelen), korte handpenprojectie, opvallende koptekening met lichte wenkbrauwstreep en donkere wenkbrauwbegrenzing, overwegend donkere snavel en warmbruine tot oranjeachtige vlek bij de vleugelboeg passen goed op Veldrietzanger en sluiten Kleine Karekiet, Bosrietzanger *A. palustris* en Struikrietzanger *A. dumetorum* uit (cf Lewington et al 1991, Cramp 1992, Jonsson 1994). De aanwezigheid van versmallingen aan minimaal de twee langste handpennen ondersteunt de determinatie, omdat Kleine Karekiet en Bosrietzanger alleen aan de langste handpen een versmalling hebben (Cramp 1992, Svensson 1992). De overwegend donkere ondersnavel past niet op Struikrietzanger. Voor het onderscheid met Oostasiatische *Acrocephalus*-soorten (die mogelijkwerwijs in Europa als dwaalgast kunnen optreden) wordt verwezen naar Kennerley & Leader (1993) en Alström et al (1994). Verwarring is verder mogelijk met Kleine Spotvogel *Hippolais caligata*, vanwege de overeenkomstige kleur en het vergelijkbare koppatroon. De vleugelvorm, afgeronde staart zonder lichte staartzijden en lange onderstaartdekveren sluiten deze soort echter uit.

Het ontbreken van een opvallende rossige stuit is enigszins verbazend, omdat dit kenmerk vaak wordt genoemd als karakteristiek voor Veldrietzanger (cf Jonsson 1994). Bij adulte vogels met sleet kan de stuit meer zandkleurig zijn, maar een adult zou in september zwaar gesleten handpennen moeten hebben. De lichte randen aan de handpennen duiden bij de vogel van Vlieland eerder op een eerstejaars vogel zonder sleet (cf Cramp 1992). Een eenduidige conclusie omtrent de leeftijd is daarmee niet te geven. Veldrietzangers staan bekend om de grote variatie in verenkleed, variërend van relatief donker en rossig tot bleek zandkleurig. In hoeverre deze verschillen gebonden zijn aan geografische herkomst, kleed, sleet en/of leeftijd is nog onvoldoende bekend (Cramp 1992). In ieder geval was de Vlieland-vogel een zeer licht exemplaar.

De waarneming van Vlieland is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en betreft het zevende geval voor

10 Veldrietzanger / Paddyfield Warbler *Acrocephalus agricola*, Vlieland, Friesland, 18 september 1994
(Sander Lagerveld)

Nederland. De zes voorgaande gevallen betroffen alle ringvangsten en dateren van 2 oktober 1971 te Laaxum, Friesland (van IJzendoorn & Westhof 1985, met foto's); 23 oktober 1982 te Makkum, Friesland (de Vries 1987, met foto); 13 oktober 1984 eveneens te Makkum (de Jong 1985, met foto's); 26 september 1986, eveneens op Vlieland (Terpstra 1988); 8 september 1987 te Zuidland, Zuid-Holland (Oudebeek 1988, met foto); en 8 september 1987 langs de Oostvaardersdijk, Flevoland (foto in van den Burg et al 1987) (cf van den Berg & Bosman 1995).

Veldrietzangers dwalen regelmatig af naar Noord- en West-Europa. Waar deze vandaan komen is niet bekend. De dichtstbijzijnde broedgebieden liggen langs de noordkust van de Zwarte Zee (westelijk tot Bulgarije en Roemenië) en verder oostelijk in grote delen van Centraal-azië (cf Cramp 1992). Dwaalgasten worden voornamelijk vastgesteld in het najaar (augustus-oktober), soms ook in het voorjaar (mei-juni) en bij uitzondering in juli en november-december (cf Lewington et al 1991). In het najaar van 1994 werden in Groot-Brittannië maar liefst negen Veldrietzangers vastgesteld, het hoogste aantal in

één najaar ooit (Rogers & Rarities Committee 1995).

Summary

PADDYFIELD WARBLER ON VLIELAND IN SEPTEMBER 1994. On 18 September 1994, a Paddyfield Warbler *Acrocephalus agricola* was observed and photographed on Vlieland, Friesland. This record not only constitutes the seventh record for the Netherlands but also the first not trapped and ringed. Its identification and the lack of rusty colour on the rump is discussed.

Verwijzingen

- Alström, P., Olsson, U. & Round, P. D. 1994. Bestimmung der kleinen fernöstlichen Rohrsänger *Acrocephalus*. *Limicola* 8: 121-131.
- van den Berg, A. B. & Bosman, C. A. W. 1995. Lijst van Nederlandse vogels. Derde editie. Santpoort-Zuid.
- van der Burg, E., van Dongen, R. M., Driessens, G. & de Rouw, P. W. W. 1987. Recente meldingen: juli, augustus & september 1987. *Dutch Birding* 9: 181-188.
- Cramp, S. 1992. The birds of the Western Palearctic 6, Oxford.
- van IJzendoorn, E. J. & Westhof, J. H. P. 1985. Veldrietzanger uit 1971 in ere hersteld. *Dutch Birding* 7: 121-128.
- de Jong, J. 1985. Veldrietzanger te Makkum in oktober

1984. Dutch Birding 7: 140-141.
- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Kennerley, P R & Leader, P J 1993. The identification, status and distribution of small *Acrocephalus* warblers in Eastern China. In: Picken, V B (editor), Hong Kong Bird Report 1991, Hong Kong, pp 143-188.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Oudebeek, W H P 1988. Veldrietzanger bij Zuidland in september 1987. Dutch Birding 11: 29-30.
- Rogers, M J & Rarities Committee 1995. Report on rare birds in Great Britain in 1994. Br Birds 88: 493-558.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.
- Terpstra, K 1988. Veldrietzanger op Vlieland in september 1986. Dutch Birding 10: 91.
- de Vries, J A 1987. Veldrietzanger ook al in oktober 1982 te Makkum. Dutch Birding 9: 28.

Lammert van der Veen, Burgemeester Hogguerlaan 155, 1064 CL Amsterdam, Nederland
Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland

Cirlgors te Hoogerheide in maart 1995

Op 13 maart 1995 werd door Els Joosse onder een raam van haar woning te Hoogerheide, Noord-Brabant, een dode Cirlgors *Emberiza cir-lus* aangetroffen. De vogel werd naar Ray Teixeira gebracht die de determinatie bevestigde en de vogel opstuurde naar het Zoölogisch Museum te Amsterdam, Noord-Holland (ZMA). Op basis van het kleed kon de vogel als een mannetje worden gedetermineerd, hetgeen bij de sectie bevestigd werd. De staartpennen waren alle tamelijk gesleten en ongeruid, en de staart-pentoppen vertoonden een stompe punt en waren duidelijk minder gaaf en minder breed afgerond dan bij adulte vogels in de collectie van het ZMA. Op grond hiervan was het een tweede-

kalenderjaar vogel. De op twee na buitenste staartpen (t4) had geen wit vlekje aan de top, hetgeen volgens Groh (1975) eveneens wijst op een tweede-kalenderjaar vogel.

De volgende maten en bijzonderheden werden genoteerd: vleugellengte 82 mm, tarsus 19 mm, snavel tot veerrand 11 mm, snavel tot voorhoofd 14.5 mm, snavel tot neusgat 8.2 mm, gewicht 25.9 g, testes ø 2.5 mm. De vogel was in normale conditie, de schedel was geheel verbeend en er was geen rui van de lichaamsveren. Alle slagpen-nen, staartpennen en grote vleugeldekveren waren oud en licht gesleten. Vermoedelijk door-dat de vogel tegen een raam gevlogen was, ont-braken er wat veertjes op de keel. De maag was, op wat zand na, geheel leeg. Op grond van het niet abnormaal gesleten verenkleed en de norma-le conditie van snavel en poten werd geconclu-

11 Cirlgors / Cirl Bunting *Emberiza cir-lus*, tweede-kalenderjaar mannetje (gevonden te Hoogerheide, Noord-Brabant, 13 maart 1995), Zoölogisch Museum Amsterdam, Noord-Holland, juni 1995 (Louis A van der Laan)

deerd dat het geen kooivogel betrof. De vogel is opgenomen (balg en losse vleugel) in de collectie onder nummer ZMA 38477.

De vogel van Hoogerheide betreft het vijfde geval voor Nederland en de tweede vondst (cf van den Berg & Bosman 1996). De eerste vondst – ook een mannetje – dateert van 30 december 1883 te Harderwijk, Gelderland, en bevindt zich eveneens in de collectie van het ZMA (ZMA 12933). Voor de overige gevallen, zie Nieuwstraten et al (1994) en van Dijk (1994).

Ik dank Els Joosse voor haar oplettendheid, Ray Teixeira voor het opsturen van de vogel en Louis van der Laan voor het maken van de foto's.

Summary

CIRL BUNTING AT HOOGERHEIDE IN MARCH 1995 On 13 March 1995, a male Cirl Bunting *Emberiza cirius* was found dead under a window at Hoogerheide, Noord-Brabant. Because of the moderately worn bluntly pointed (not broadly rounded) rectrices it was identified as a second calendar-year bird; also the fourth rectrix (14) with no white spot at the tip points towards a second calendar-year (Groh 1975). This is the fifth record and the second collected specimen from the Netherlands; both specimens are preserved in the collection of the Zoological Museum at Amsterdam, Noord-Holland.

Verwijzingen

van den Berg, A B & Bosman, C A W 1996. Lijst van

12 Cirlgors / Cirl Bunting *Emberiza cirius*, tweede-kalenderjaar mannetje (gevonden te Hoogerheide, Noord-Brabant, 13 maart 1995), Zoologisch Museum Amsterdam, Noord-Holland, juni 1995 (Louis A van der Laan)

Nederlands vogels. Vijfde editie, Santpoort-Zuid, van Dijk, M 1994. Cirlgors op Maasvlakte in april 1994. Dutch Birding 16: 153.

Groh, G 1975. Zur Biologie der Zaunammer (*Emberiza cirius* L.) in der Pfalz. Mitt Pollichia 63: 72-139.

Nieuwstraten, E, van Tuil, P & Sanders, E 1994. Cirlgors te Breskens in mei 1992. Dutch Birding 16: 117-119.

Tineke G Prins, Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie (Zoologisch Museum), Postbus 94766, 1090 GT Amsterdam, Nederland

Ship-attending movements of Atlantic Yellow-legged Gulls in Portuguese waters

Since 1987, annual early autumn observations of seabird distribution away from breeding sites have been carried out along pelagic transects in Portuguese-Macaronesian waters. Over the eight years of observations, Atlantic Yellow-legged Gulls *Larus cachinnans atlantis* have usually only been sighted in inshore waters in the archipelagos of Madeira and the Azores. Observations around these islands in early autumn suggest that adults and subadults appear to be rather scarce out of sight of land, the birds apparently moving only between the closest islands within each archipelago, often following fishing vessels (cf Bourne 1984, Berthold & Berthold 1987). On five occasions, however, juvenile and first-winter

birds have followed our sea-going vessels for considerable distances, well beyond sight of land (table 1).

A problem that arose in authenticating these movements was the initial identification as *L c atlantis*, since easily confusable juvenile and first-winter Lesser Black-backed Gulls *L fuscus* appear in Macaronesian waters as early as mid-August. In two cases, photographs were taken for verification (plate 13). Although Grant (1986) suggests that the darker inner primaries of *L c atlantis* might obfuscate the primary 'window', close views clearly reveal its presence and the characteristic two-tone beige-grey and oily-brown of the underwing. During the voyages, the birds wandered widely within sight of the vessel, approaching closely only when galley refuse was thrown overboard. During daytime observations, the gulls were seen to pick up material from the surface of the sea. Only one interaction between

Ship-attending movements of Atlantic Yellow-legged Gulls in Portuguese waters

TABLE 1 Sightings of Atlantic Yellow-legged Gulls *Larus cachinnans atlantis* attending sea-going vessels away from Madeira and Azores archipelagos in autumns of 1987-94

Initial sighting		Final sighting		Distance travelled (km)
Coordinates	Date	Coordinates	Date	
32:38 N, 16:54 W	17-08-1988	36:44 N, 11:43 W	18-08-1988	670
32:38 N, 16:54 W	04-08-1989	37:04 N, 11:17 W	06-08-1989	720
37:44 N, 25:40 W	21-08-1992	38:38 N, 12:54 W	23-08-1992	1120
37:44 N, 25:40 W	27-08-1994	37:16 N, 24:47 W	27-08-1994	100
37:44 N, 25:40 W	27-08-1994	32:38 N, 16:54 W	29-08-1994	980

13 Atlantic Yellow-legged Gull / Atlântische Geelpoot-meeuw *Larus cachinnans atlantis*, juvenile, near Azores, at 37:16 N, 24:47 W, 27 August 1994 (Colm C Moore)

a Yellow-legged Gull and another pelagic bird was noted: a Bulwer's Petrel *Bulweria bulwerii*, which was floating on the water and apparently feeding on organisms attached to the underneath of a small piece of polystyrene, was forced to fly as the gull settled to pick vigorously at the piece of flotsam (cf Moore 1994).

Atlantic Yellow-legged Gulls are suspected of wandering to the western African coast (Grant

1986), a mere 100 km from the eastern end of the Canary Islands. The longer distances reported here and the North American records reported by Wilds & Czaplak (1994) indicate that at least some individuals of this subspecies undertake long-distance movements. These movements may result in gene flow between the different island populations which could partly account for the apparent plumage similarities between the different Atlantic archipelago populations of *L. c. atlantis* despite their geographic isolation. Recent colonization, however, may be an alternative explanation for these similarities.

The annual surveys have been supported by the Portuguese Serviço Nacional de Parques, Reservas e Conservação de Natureza.

References

- Berthold, P & Berthold, H 1987. A brief report on birds observed on Madeira, March 31-April 14, 1987. *Bocagiana* 110: 1-8.
- Bourne, W R P 1984. The birds of Madeira in the winter. *Bocagiana* 76: 1-6.
- Grant, P J 1986. Gulls: a guide to identification. Second edition. Calton.
- Moore, C C 1994. Bulwer's Petrel and White-faced Storm Petrel diving as an evasion tactic. *Br Birds* 87: 623.
- Wilds, C & Czaplak, D 1994. Yellow-legged Gulls (*Larus cachinnans*) in North America. *Wilson Bull* 106: 344-356.

Colm C Moore, v/v Monte Mar R/C, Monte Santa Luzia, 2775 Parede, Portugal

Corrections Dutch Birding volume 1-17

Recently, several surveys have been conducted and published, indexing publications or photographs published in leading birding journals, such as *Birding World*, *British Birds*, *Dutch Bird-*

ing and *Limicola* (eg, Mc Adams 1994, Adolfsson & Cherrug 1995). These surveys provide an invaluable means of reference to a wealth of published articles and/or photographs. They are very much welcomed by the editors of *Dutch Birding*, who found it useful to compile a list of all initially wrongly captioned photographs published in

Dutch Birding Volume 1-17 (1979-95). In many cases these miscaptions have been dealt with in 'Corrigenda' in Dutch Birding and/or in the annual indices, but, in everyday practice, these rectifications may easily escape the attention of the reader. Therefore, we hereby publish a list of all miscaptioned plates and photographs in these first 17 volumes with corrections. This publication is also used to draw attention to several photographs of birds that have been rejected by the relevant rarities committee because the identification was not accepted. Also included are a few photographs of birds of which the identification was accepted but which have been rejected for other reasons (eg, uncertain provenance) and references to articles or notes on records that are no longer accepted. The status of these records should always be checked with the relevant rarities committee. Readers and authors using the above-mentioned surveys as references are requested to consult this publication to prevent mistakes.

Volume 1, 1979

- 1:1** Page 10-15, figure 2. The bird described and depicted in the field-sketches was not accepted as Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucorhynchus*. It was a small juvenile White-tailed Eagle *H. albicilla* (cf Dutch Birding 4: 42, 1982).
- 1:2/3** Page 47, plate 23. This bird was not accepted as Bonelli's Eagle *Hieraetus fasciatus* (cf Dutch Birding 6: 67-68, 1984). The photograph probably shows a juvenile Common Buzzard *Buteo buteo*.
- 1:4** Page 102-103. This record of Pallid Harrier *Circus macrourus* is no longer accepted. Page 113-114. This record of Pallid Swift *Apus pallidus* is no longer accepted.

Volume 2, 1980

- 2:1** Page 27, plate 17. Identification of this bird as Water Pipit *Anthus spinoletta* has been questioned (Dutch Birding 11: 85-87, 1989). See also Dutch Birding 2: 147, plate 66, 1980. It has been re-identified as an adult Fenno-scandinavian Rock Pipit *A. petrosus littoralis* moulting from winter to summer plumage.
- 2:2** Page 56-57. This record of Short-toed Eagle *Circaetus gallicus* is no longer accepted. For comments on this record (and other records subsequently rejected), see Dutch Birding 3: 38-45, 1981.
- 2:4** Page 122-125. This record of Black-browed Albatross *Diomedea melanophrys* has been rejected after review and the species was removed from the Dutch list. For comments, see Dutch Birding 3: 5, 1981.
Page 123, plates 56-57. The caption should read: Wenkbrauwwalbatros / Black-browed Albatross *Diomedea melanophrys*, 46:14 S, 168:32 W

(1500 zeemijlen ten zuiden van Friendship Islands), 25 november 1975 (Piet Meeth)

Page 135, plate 61. The taxonomic position of the taxon *taiymyrensis* is debatable; the caption should better read: cf *Larus cachinnans/fuscus/argentatus taiymyrensis*.

Page 147, plate 66. Identification of this bird as Water Pipit has been questioned. See above (Dutch Birding 2:1).

Volume 3, 1981

- 3:2** Page 61, plate 26. The White-eyed Gull *Larus leucophthalmus* is a second calendar-year, not first calendar-year.
- 3:3** Page 89, figure 3. This figure of Dunlin *Calidris alpina* refers to *C. a. arctica* (or possibly *C. a. schinzii*) instead of *C. a. alpina*.
Page 106, plate 49. This Baird's Sandpiper *C. bairdii* was a juvenile, not an adult.

Volume 4, 1982

- 4:1** Page 11, plate 8. This Ruff *Philomachus pugnax* is a juvenile, not an adult.
- 4:3** Page 87-88, plate 42. This record of Baird's Sandpiper has been rejected after review. For comments, see Dutch Birding 5: 25, 1983, and 6: 108, 1984.
Page 97-98, plate 47. The identification of this Brown Flycatcher *Muscicapa dauurica* in Germany is questionable. Measurements do not fit this species. The record has not been accepted by the German rarities committee. For comments, see Dutch Birding 5: 105, 1983; and 16: 164-165, 1994.
Page 102-103, plate 53. This bird was not an Oortolan Bunting *Emberiza hortulana* but a Yellowhammer *E. citrinella* (cf Dutch Birding 5: 27, 1983).
Page 108, plate 54. This Purple Swamp-hen *Porphyrio porphyrio* was an adult, not an immature.
Page 112, plate 59. This (yellow) 'mystery song-bird' has not (yet) been identified. Any suggestions are still welcome.

Volume 5, 1983

- 5:1** Page 34, plate 21. This bird is in fact a Hume's Yellow-browed Warbler *Phylloscopus humei* (cf Dutch Birding 7: 145-146, 1985).
- 5:2/3** Page 83, plate 69. This Woodchat Shrike *Lanius senator* has recently been accepted by the Dutch rarities committee as Balearic Woodchat Shrike *L. s. badius*. See also Dutch Birding 8: 9, plate 6, 1986.

Volume 6, 1984

- 6:1** Page 19-20, plate 16. This bird is in fact a Hume's Yellow-browed Warbler (cf Dutch Birding 7: 145-146, 1985).
Page 20-22, plate 17. This bird is in fact a Hume's Yellow-browed Warbler (cf Dutch Birding 7: 145-146, 1985).

Page 27, plate 23. This Great Black-headed Gull *L. ichthyaeetus* was in first winter-plumage, moulting to first-summer, not in second-winter plumage (cf Grant 1986, plate 331).

Page 31, plate 26. This record of Steppe Eagle *Aquila nipalensis* has not been accepted by the Belgian rarities committee, because it is presumed to relate to an escape. Probably the same bird was seen a few weeks later in the Netherlands and has been accepted by the Dutch rarities committee as a genuine vagrant (cf Dutch Birding 6: 117-122, 1984).

6:2 Page 46, plate 37. This King Eider *Somateria spectabilis* is in second summer-plumage, not in second winter-plumage.

6:4 Page 149, plate 119. The photographer is Jaap van 't Hof.

Volume 7, 1985

7:1 Page 26, plate 11. The identification of this bird as Black Noddy *Anous minutus* has been questioned (Dutch Birding 12: 245-248). The record should be referred to as 'unidentified noddy'.

7:2 Page 75, plate 47. This report of Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni* has not been accepted by (or was never submitted to) the Dutch rarities committee (cf van den Berg & Bosman 1996).

7:4 Page 118, plate 71. Of the three Relict Gulls *L. relictus* in the photograph, the left bird could well be a second-summer, not an adult.

Volume 8, 1986

8:1 Page 9, plate 6. See Dutch Birding 5: 83, plate 69, 1983. This is a photograph of the same bird re-identified as Balearic Woodchat Shrike.

8:2 Page 54-55. To prevent confusion it is stressed that this note refers to dark morph Western Reef Egrets *Egretta gularis*, not to dark morph Little Egrets *E. garzetta*. Both taxa have been considered conspecific in the past, but are now regarded as two full species by most authors (cf, eg, Beaman 1994).

Page 73, plate 50. This record of Bufflehead *Bucephala albeola* has not been accepted by the Dutch rarities committee. So far, all records of this species have been rejected as probable or proven escapes.

8:3 Page 91, plate 60. The identification of these birds as Parrot Crossbills *Loxia pytyopsittacus* has been questioned (Dutch Birding 9: 177-178). However, these birds are still accepted as Parrot Crossbills.

Page 98, plate 65. This bird has been re-identified as Common Crossbill *L. curvirostra* instead of Parrot Crossbill (cf Dutch Birding 9: 177-178, 1987).

Page 104, plate 70. This photograph also shows two Red Knots *C. canutus*.

8:4 Page 151, plate 104. This bird has been accepted as Long-billed Dowitcher *Limnodromus scolopaceus* (cf Dutch Birding 10: 137-139, 1988).

Volume 9, 1987

9:3 Page 120-122. This record of Brown-headed Gull *L. brunnicephalus* in Israel has been questioned (Dutch Birding 13: 104-106, 1991).

Volume 10, 1988

10:2 Page 78-80, plate 58. This record of Citrine Wagtail *Motacilla citreola* was rejected by the Belgian rarities committee (cf Dutch Birding 13: 209, 1991). The record probably refers to a Yellow Wagtail *M. flava* of the subspecies *M. fl. flavissima*.

10:4 Page 197, plate 142. This photograph shows a Common Buzzard, not a Booted Eagle *H. pennatus*; it was published by mistake. An accepted Booted Eagle was seen at the same site in the same period (cf Dutch Birding 13: 182, 1991).

Volume 11, 1989

11:1 Page 5, plate 3. The photographer is Rob Elfring. Page 33, plate 15. This plate shows a Bonelli's Eagle, not a Booted Eagle (cf Dutch Birding 11: 87, 1989).

Page 33, plate 16. This plate shows a Tawny Eagle *A. rapax belisarius*, not a Booted Eagle (cf Dutch Birding 11: 87, 1989).

11:3 Page 138, plate 91. This bird was re-identified as a hybrid Common Teal x Green-winged Teal *Anas crecca crecca* x *A. c. carolinensis* (cf Dutch Birding 12: 25, 1990).

11:4 Page 169, plate 120. The winter-plumaged Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* in this plate is (probably) an immature, not an adult.

Page 192, plate 134. This record of Demoiselle Cranes *Anthropoides virgo* has been rejected after review because the birds were presumed to be escapes (cf Dutch Birding 15: 148, 1993).

Volume 12, 1990

12:1 Page 15, plate 8. The first part of this caption should read: Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *Larus cachinnans*, adult,

Page 16, plate 9. The identification of this gull has been questioned (Dutch Birding 12: 192, 1990); it could be a Herring Gull *L. argentatus*, showing the so-called 'Thayer's type wing pattern'.

12:2 Page 83, plates 61-62. The captions of these two plates have erroneously been switched; plate 61 shows a Bimaculated Lark *Melanocorypha bimaculata rufescens*, plate 62 a Calandra Lark *M. calandra calandra*.

12:3 Page 125, plate 98 and page 127, plate 100. The ageing of these two Ring-billed Gulls *L. delawarensis* has been questioned. Both records could refer to subadult instead of adult birds (cf Dutch Birding 14: 53-54, 1992).

12:4 Page 204, plate 139. This photograph of Black-browed Albatross in Shetland was taken in April 1985, not 1987.

Volume 13, 1991

13:1 Page 39, plate 39. This presumed Whistling Swan

Cygnus columbianus columbianus has not been accepted by the Dutch rarities committee; the bird is most probably a Bewick's Swan *C. c. bewickii* with reduced yellow on the bill.

Page 40, plate 47. This bird has been accepted as Arctic Redpoll.

13:2 Page 45, plate 50. The photographer is Hans Gebuis.

13:3 Page 81, plate 88. The photographer is Leo J R Boon.

13:4 Page 140, plate 137. In addition to the White-rumped Sandpipers there is one Pectoral Sandpiper *C. melanotos* in the centre of this photograph from the Azores.

13:5 Page 176, plate 168. The bird described and depicted is presumably an aberrant Tufted Duck *Aythya fuligula*, not a hybrid Tufted Duck x Ring-necked Duck *A. fuligula* x *collaris* (cf Dutch Birding 14: 52, 1992).

13:6 Page 229, plate 224. This bird has been accepted as 'lesser golden plover' *Pluvialis dominica/fulva*, not as Pacific Golden Plover *P. fulva*. For comments, see Dutch Birding 16: 69-71, 1994; and 16: 206-211, 1994.

Volume 14, 1992

14:1 Page 27, plates 28-29. The captions of these plates have erroneously been switched.

Page 34, plate 40. This Siberian Lesser White-throat *Sylvia curruca blythi/halimodendri* has not been accepted by the Dutch rarities committee.

14:3 Page 78, plate 74. The date was 17 February, not 17 January.

Page 81, plate 75. This bird has been accepted as Dusky Warbler *P. fuscatus* instead of Radde's Warbler *P. schwarzi* (cf Dutch Birding 17: 161-164, 1995).

Page 96, plate 86. This bird is a Collared Pratincole *Glareola pratincola*, not a Black-winged Pratincole *G. nordmanni*.

Page 115, plate 101. The locality was Lauwersoog, Groningen, not IJmuiden, Noord-Holland.

Page 116, plate 103. The bird on the right in the photograph is a Common Gull *L. canus*, not a Black-headed Gull *L. ridibundus*.

14:4 Page 154, plate 134. The photographer is Willem Steenge.

14:5 Page 161-169, plates 142-147, figures 1-2. The identification of this presumed Elegant Tern *Sterna elegans* has not been accepted by the Belgian rarities committee.

Page 186, plate 159. This Kumlien's Gull *L. glaucooides kumlienii* was probably a nominate Iceland Gull *L. g. glaucooides*; the dark markings on the outer primaries were virtually absent in the same bird one year later (cf Dutch Birding 15: 86, 1993).

14:6 Page 243, plate 210. This report of Black-shouldered Kite *Elanus caeruleus* has not been accepted by the Dutch rarities committee because of uncertainties about the circumstances

under which the bird was reportedly found (cf Dutch Birding 17: 89-101, 1995).

Volume 15, 1993

15:1 Page 18, plate 10. The upper bird in this photograph of Blue-rumped Pittas *Pitta soror flynnstonei* is the female, the lower bird the male.

15:2 Page 83, plate 43. The photographer is Koen van Dijken.

15:4 Page 151, plate 88. This Pallid Harrier was a second calendar-year male, not a third calendar-year.

15:6 Page 245, plate 171. The correct date was 9 February 1991.

Page 246, plate 173. The locality was Luk Keng, Hong Kong.

Page 264, plate 181. After examination of all photographs, this bird is considered not to be a Chiffchaff *P. collybita* but an unusually late Willow Warbler *P. trochilus* (cf Dutch Birding 16: 245-246, 1994).

Page 277, plate 193. This record of Blyth's Pipit *A. godlewskii* has not yet been accepted by the British rarities committee.

Page 284, plate 205. The photographer is Hans Gebuis.

Page 285, plate 209. This report of Laughing Gull *L. atricilla* has not been accepted by the Dutch rarities committee (cf Dutch Birding 17: 89-101, 1995).

Volume 16, 1994

16:2 Page 65, plate 45. The published photograph shows an Arctic Warbler *P. borealis* instead of a Red-eyed Vireo *Vireo olivaceus*. The appropriate photograph was published in Dutch Birding 16: 105, plate 83, 1994.

16:4 Page 170, plate 127. The photographer is Eric Koops.

Page 173, plate 133. The photographer is Kris De Rouck.

16:5 Page 216, plate 181. This Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis* is a juvenile, moulting to first-winter, not an adult.

Page 219, plate 184. The locality was Scheveningen, Zuid-Holland, not Zandvoort, Noord-Holland.

Page 220, plate 184. The plate of Southern Grey Shrike *L. meridionalis pallidirostris* (Steppe Shrike) should be numbered 184a.

16:6 Page 234, plate 190. The photographer is Péter Szöke.

Page 261, plate 213. The photographer is Anne Diephuis.

Volume 17, 1995

17:1 Page 34, plate 32. The date was 15 January 1995, not 1994.

17:2 Page 129, plate 109. This photograph of a male Sardinian Warbler *S. melanocephala* was taken at Lauwersoog, Groningen, in November 1993 (not at Texel, Noord-Holland, in May 1995) and

should have been included with the report on rare birds in the Netherlands in the same issue (Dutch Birding 17: 89-101, 1995).

17:5 Page 222, plate 197. This bird is a Grey Phalarope *Phalaropus fulicaria*, moulting to first-winter plumage, not a Red-necked Phalarope *P. lobatus*.

17:6 Page 271, plate 255. The photographer is Diederik Kok.

References

Adolfsson, K & Cherrug, S 1995. Bird identification: a

reference guide. Lund.

Beaman, M 1994. Palearctic Birds. A checklist of the birds of Europe, North Africa and Asia north of the foothills of the Himalayas. Stonyhurst.

van den Berg, A B & Bosman, C A W 1996. Lijst van Nederlandse vogels. Fifth edition. Santpoort-Zuid.

Grant, P J 1986. Gulls, a guide to identification. Second edition. Calton.

Mc Adams, D 1994. Complete photographic index to premier birding journals and books. Flensburg.

Editors of Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Netherlands

Asian-Pacific birds

Pied Cuckoo on Phuket Island, Thailand, in January 1995

In the late afternoon of 5 January 1995, Niek Martron and Hendrik Jacobs saw a Pied Cuckoo *Oxylophus jacobinus* on Phuket Island, Thailand. The bird was perched in a low tree in a disused tin-mining area c 1 km east of Wat Chalong, Tambon Chalong, Muang District (c 7:50 N; 98:22 E). The habitat was open country with scrub, and scattered with man-made reed-fringed ponds. The bird mainly adopted a horizontal posture when feeding, hopping from branch to branch and gleaning insects from among foliage. When preening, it showed a more vertical posture. It was observed for about 30 min at a range of c 10 m. One of us (HJ) is familiar with this species from southern Africa. Identification was confirmed by reference to King et al (1975).

SIZE & STRUCTURE Size about that of Blackbird *Turdus merula* with tail nearly as long as body. Bill slightly decurved.

HEAD With prominent black crest.

UPPERPARTS Entirely black.

UNDERPARTS Entirely white.

WING & TAIL White patch in wing visible at rest. White-tipped tail feathers.

BARE PARTS Iris dark. Bill black.

This was apparently the first sighting of Pied Cuckoo for Thailand (Philip Round pers comm). The species ranges across sub-Saharan Africa (Fry et al 1988), eastwards through parts of the Middle East to the Indian subcontinent and to central and southern Burma (Ali & Ripley 1983, Smythies 1986). It is apparently highly migratory, Asian breeding populations reputedly wintering in eastern Africa, southern India and Sri Lanka (Sibley & Monroe 1990). The normal migration for birds from the eastern part of this range would therefore be orientated on a NE-SW axis. Possibly, this individual took a south-easterly instead of south-westerly route in autumn, causing it to stray.

We wish to thank Philip Round for his advice in the preparation of this note.

References

Ali, S & Ripley, S D 1983. Handbook of the Birds of India and Pakistan. Compact edition. Oxford.

Fry, C H, Keith, S & Urban, E K 1988. The birds of Africa 3. London.

King, B F, Dickinson, E C & Woodcock, M W 1975. A field guide to the birds of South-east Asia. London.

Sibley, C G & Monroe, B L Jr 1990. Distribution and taxonomy of birds of the world. New Haven.

Smythies, B E 1986. The birds of Burma. Third edition. Liss.

Hendrik Jacobs, Kreyelerstraat 22, 3950 Bocholt, Belgium
Niek Martron, van Hoornbeekstraat 64, 2582 RE Den Haag, Netherlands

Aankondigingen & verzoeken

Annotated check-list of the birds of Algeria An annotated check-list of the birds of Algeria is on its way to completion. Anyone who has important unpublished data on the birds of this country is kindly requested to send these to the French co-author: Paul Isenmann, CEFCE/CNRS, PO Box 5051, 34033 Montpellier, France.

Bird migration survey in Israel in autumn of 1996 During August-October 1996, the Israel Ornithology Center (IOC) organizes the annual raptor, stork and pelican migration survey in the Northern Valleys, Israel. During the autumn, over a period of 45 days, 580 000 raptors of 30 different species, 250 000 White Storks *Ciconia ciconia* and 36 000 White Pelicans *Pelecanus onocrotalus* can be counted in the skies over Israel!

You are invited to join an international team of birders to experience the busiest migration route in the Western Palearctic. Experienced birders willing to assist in the survey for a period of at least four weeks and to watch the migration for at least 10 hours a day are offered free lodging and food for the length of their stay. Those interested are requested to send a short curriculum vitae including details of their previous experience to: Dan Allon, Israel Ornithology Center, Herzl Street 155, Tel-Aviv, 68101 Israel, telephone +972-36826802; fax +972-35182644. Please state the period you will be available.

Griffon Vulture nesting surveillance project in Israel

The Nature Reserve Authority in Israel will be running a vulture nesting surveillance project in the Gamla Nature Reserve, northern Israel, aimed at the study of breeding biology of Griffon Vulture *Gyps fulvus*, especially the causes of sometimes high mortality rates and breeding failures. The project will run from February to September 1996.

Volunteers are required for monitoring and data recording during the breeding season. Requirements are as follows: 1 sympathetic attitude towards nature, preferably with some biological study background (it is also possible to conduct a personal study project); 2 willingness to be committed for at least two months, in one period; 3 valid international driving license; 4 fully covered health insurance; and 5 valid volunteer visa for the duration of the stay.

Travel to and from Israel will be on the volunteer's account. Accommodation, transportation and basic subsistence will be provided.

For more information, please contact: Lia Court (Gamla Nature Reserve manager), PO Box 70, Katzrin, Golan, Israel, telephone +972-50509930 (day time) or +972-6763511 (evening), fax +972-6921733.

European Ornithological Union: first meeting postponed to 1997 The first meeting and founding congress of the European Ornithological Union was plan-

ned for August 1996 at Bologna, Italy (cf Dutch Birding 17: VI, 1995). Unfortunately, however, the conference centre will be closed at that time for maintenance. Attempts to find another suitable date in 1996 have not been successful and so the meeting has been postponed until 28-30 August 1997. Programme details will still be available from: Fernando Spina, Istituto Nazionale per la Fauna Selvatica, Via Ca' Fornacetta 9, 40061 Ozzano Emilia, Bologna, Italy, telephone +39-516512111, fax +39-51796628.

Information on western African 'Least' Tern requested

During the summers of 1983-92, a tern was present in the area of Rye Harbour, East Sussex, England, which was considered by many observers to be a Least Tern *Sterna antillarum*. The bird has prompted discussions among the British Ornithologists' Union Records Committee (BOURC) on two problems relating to these records. Firstly, is *S. antillarum* a valid species and, secondly, was the Rye Harbour bird of this form?

The BOURC is likely to accept the split of *S. antillarum* from Little Tern *S. albitrons*, of which it was long considered a subspecies, based on a great deal of evidence from plumage, behaviour and vocalizations. However, the status of the western African populations of *S. albitrons guineae* is unclear. This taxon is little known but seems to be somewhat intermediate in plumage, whereas information on its vocalizations is not available.

The plumage descriptions from the Rye Harbour bird do not appear to exclude *guineae*, and this form may be as likely to turn up in Europe as *antillarum*. Indeed, so little is known about *guineae* that it is even possible that it is actually conspecific with *antillarum* rather than with *albitrons*.

Any birders who might visit the range of *guineae* in western Africa are encouraged to pay particular attention to this bird and, if possible, to obtain recordings of its vocalizations. This would be of great value in assessing the status of *guineae* and the identity of the British records. Any information will be highly appreciated and can be sent to: BOURC, c/o David T Parkin (chairman), Dept of Genetics, School of Medicine, Queen's Medical centre, Nottingham NG7 2UH, UK, telephone +44-1159709399, fax +44-1159709906.

Wetlands International Door het samengaan van drie bekende bestaande internationale organisaties op het gebied van onderzoek aan en bescherming van watervogels en wetlands is in oktober 1995 *Wetlands International* opgericht. De hierbij betrokken en nu opgeheven organisaties waren het International Waterfowl and Wetland Research Bureau (IWRB; Slimbridge, Engeland); Asian Wetland Bureau (AWB; Kuala Lumpur, Maleisië); en de Wetlands for the Americas / Western Hemisphere Shorebird Reserve Network (WA/

WHSRN; Manomet, Massachusetts, VS). De drie participerende organisaties werkten al geruime tijd nauw samen. Begin 1996 gaat de gefuseerde organisatie officieel van start.

Wetlands International heeft als centrale doelstelling het wereldwijd onderhouden en herstellen van wetlands en hun biodiversiteit voor toekomstige generaties, door middel van onderzoek, informatie-uitwisseling en beschermingsmaatregelen. De nieuwe organisatie houdt zijn regionale opbouw en zijn wereldwijde netwerk van onderzoeksgroepen gericht op soorten, soort-

groepen en ecologische thema's.

Het oude IWRB te Slimbridge wordt verantwoordelijk voor de activiteiten in Europa, het Midden-Oosten en Afrika. Overigens zal het kantoor in 1996 verplaatst worden naar een thans nog onbekende locatie.

Meer informatie is verkrijgbaar bij de deelnemende organisaties, in Europa: Wetlands International, c/o IWRB, Slimbridge, Gloucester GL2 7BX, UK; telefoon +44-1453890624; fax +44-1453890697; e-mail iwrb@va.wsl.ac.uk.

Brieven

Mystery stint at Groote Keeten: first known hybrid between Little and Temminck's Stint?

On 21-25 September 1995, a juvenile mystery stint *Calidris* was photographed at Groote Keeten, Noord-Holland, the Netherlands (Dutch Birding 17: 215, plate 190; 224, plates 204-205, 1995). Apparently, the identification of this bird has been the subject of much debate, many observers arguing that the bird was a juvenile Least Sandpiper *C minutilla* (cf Dutch Birding 17: 214, 1995). I have carefully studied published and unpublished photographs of this mystery stint. Of course, it is always difficult to evaluate features of a bird based purely on photographs, because there is a chance that, in the field, relative impressions may have been different for certain features. However, the more than 10 photographs that I have examined are of such good quality that I feel confident enough to express a strong opinion on the bird's identity. I consider that this bird is, in fact, a hybrid between Little Stint *C minuta* and Temminck's Stint *C temminckii*. Although a hybrid origin has been suggested for previous records of problem *Calidris* sandpipers (Cox 1990, Millington 1994), this would represent the first known case of hybridisation between Little and Temminck's.

The mystery bird is clearly a small juvenile sandpiper, the size of Little or Temminck's. I can recognize the 'feel' or 'jizz' as well as different characters of both Little and Temminck's, but there is little indicating Least. I guess that the somewhat drab, brownish look of the bird,

together with the pale legs, initially tempted the observers to consider a Least. Juvenile Least is a rather dark, rusty-brown bird with a rather prominent mantle-V and two rows of distinct pale drops along the scapulars. The scaly appearance of mantle and scapulars of the mystery stint does not occur in Least and the yellow-brown overall colour does not fit Least either. Both characters match more with juvenile Semipalmated Sandpiper *C pusilla* and one of the photographs gives an impression somewhat like Red-necked Stint *C ruficollis*. It is, however, best to narrow the choice down to three species: Little, Temminck's and Least.

The colour of the legs is not black but certainly does not look pale enough for an average Temminck's or Least. Judging from the photographs alone, the colour actually falls within the variation of Little.

The pattern of the scapulars (figure 1) shows the strongest evidence for a hybrid. The lower row of scapulars with dark subterminal bands (figure 1-x2) and yellowish-buff fringes indicates genetic influences of Temminck's (figure 1-b2). A dark subterminal band is never found in juvenile Least. The dark shaft streak (figure 1-x3) is also typical for Temminck's (figure 1-b3). The subterminal band is actually a bit too broad for Temminck's and gets close to what is sometimes seen in juvenile Curlew Sandpiper *C ferruginea*. It can be expected that with the influence of genes of Little, these patterns will have some tendency of having dark centres as in Little. Both Least and Little have a nice row of white 'pearls' along the scapulars, which is lacking in Temminck's. The visual effect of these white spots on

the scapular fringes (near the feather tips) is rather different between Little and Least. The mystery stint shows few small pale markings on the scapulars (figure 1-x1) but in some angles one can see a reduced pattern type more characteristic of Little. Least has neat white spots generally well defined and separated from the absolute tip of the feathers on the lower row of upper scapulars (figure 1-a1) and upper row of lower scapulars (figure 1-a2). In the mystery stint, there is a rather narrow fringe and no well-defined white spot (figure 1-x1).

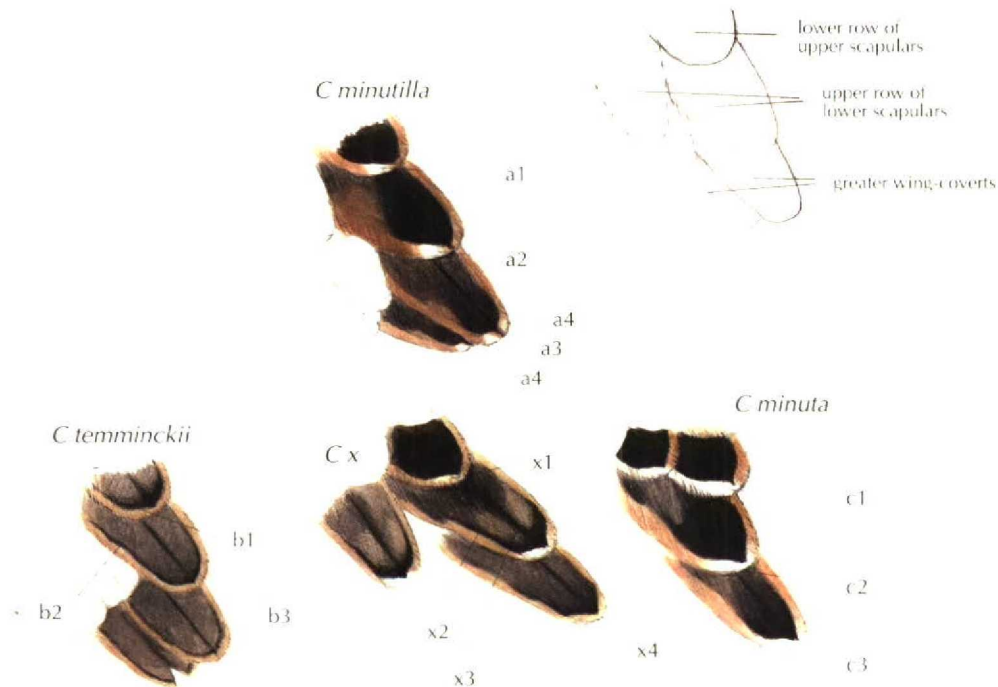
Least has the shortest primary projection of the three and Little the longest. The primary projection of the mystery stint (figure 3) is intermediate between that of Little and Temminck's. Moreover, Least has a tail that protrudes beyond the primary tip, which is not shown in this bird.

The pattern of the wing-coverts (figure 1) also fits nicely with a supposed hybrid origin. Least shows a dark shaft streak continuing onto the very tip on many of the inner wing-coverts (fig-

ure 1-a3), separating pale spots on each side of the tip. The mystery stint seems to have a fringe (figure 1-x4) running around the tip but without the double pale spots typical of Least.

Furthermore, its facial expression (figure 2) has something of both Little and Temminck's, but does not match the characteristic facial expression of juvenile Least. The rather well-defined and evenly thick and visible eye-ring (figure 2-x1) reminds me of Temminck's, whereas the loreal area (figure 2-x2) is more like that of Little (figure 2-c2). Least, on the other hand, has a broad and obvious dark loreal stripe and a pale eye-ring most visible below the eye, which typically forms a little point (figure 2-a4) at the back of the eye. Another obvious difference from Least but corresponding with Little is the lack of strong streaks below the loreal area (figure 2-x3, 2-c3), almost forming a moustachial stripe on Least (figure 2-a3). Least also has a characteristic pale area between the eye and the well-defined dark auricular patch (figure 2-a5). The mystery stint

FIGURE 1 Detail of scapulars and greater coverts in juvenile Least Sandpiper / Kleinste Strandloper *Calidris minutilla*, Temminck's Stint / Temminck's Strandloper *C. temminckii*, mystery stint / raadselstrandloper *C. x* at Groote Keeten, Noord-Holland, September 1995, and Little Stint / Kleine Strandloper *C. minuta* (Lars Jonsson)

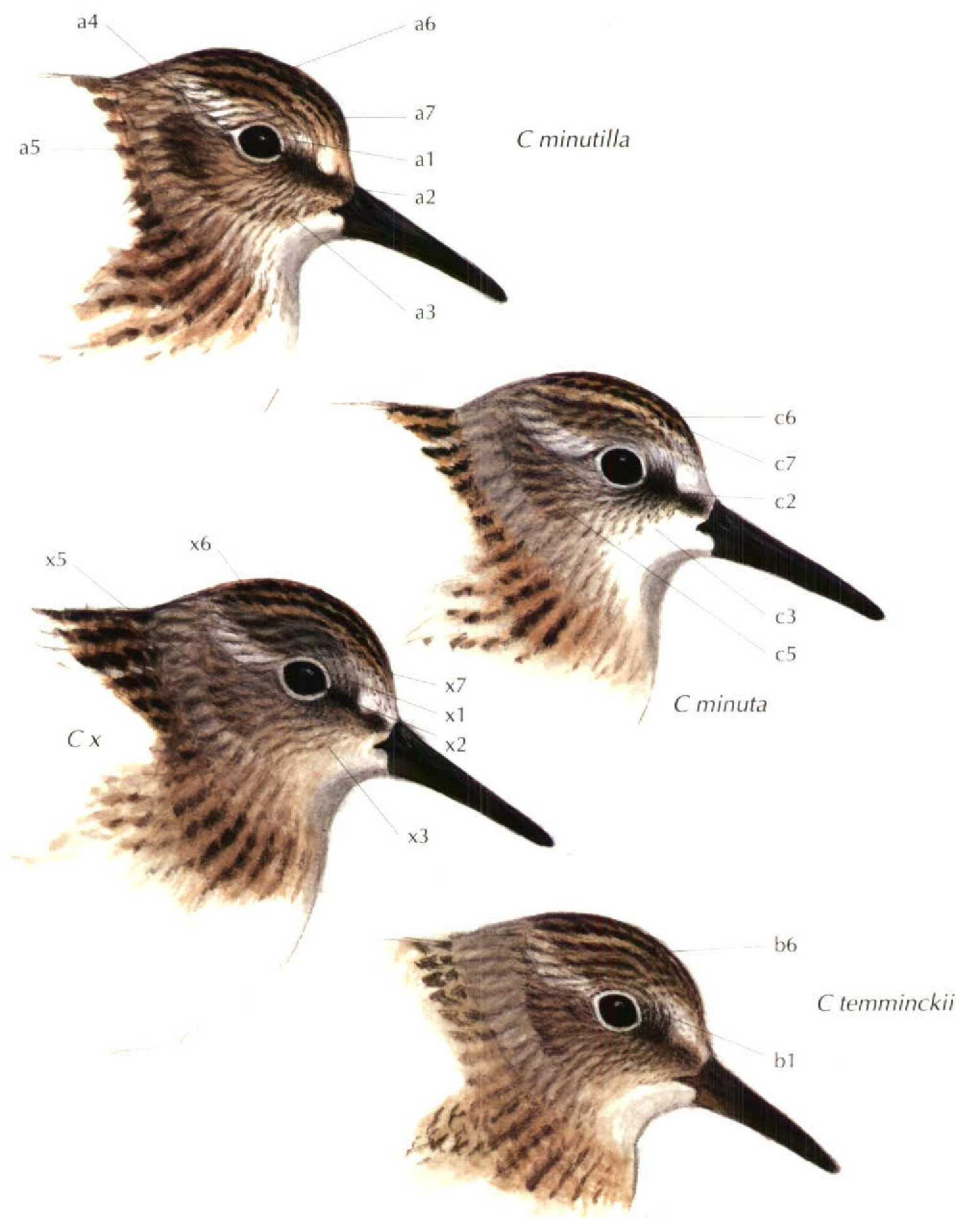

FIGURE 2 Heads of juvenile Least Sandpiper / Kleinste Strandloper *Calidris minutilla*, Temminck's Stint / Temmincks Strandloper *C temminckii*, mystery stint / raadselstrandloper *C x* at Groote Keeten, Noord-Holland, September 1995, and Little Stint / Kleine Strandloper *C minuta* (Lars Jonsson)

14-15 Mystery stint / raadselstrandloper *Calidris*, juvenile, Groote Keeten, Noord-Holland, 24 September 1995 (René Pop) **16-19** Mystery stint / raadselstrandloper *Calidris*, juvenile, Groote Keeten, Noord-Holland, 23 September 1995 (Arnoud B van den Berg)

seems to have a few markedly darker streaks on the ear-coverts but basically looks rather featureless on the ear-coverts, as in Little (figure 2-c5). The mystery stint seems to have a crown pattern mostly like Little but less strongly marked. The sides of the crown (figure 2-x6) have a more greyish colour than the centre, which is typical for Little (figure 2-c6) but unlike Least (figure 2-a6) and Temminck's (figure 2-b6). Also, when seen head-on, it shows a darker central crown, which is typical for Little but never shown in Least. The steep forehead of Least (figure 2-a7) is often quite a distinct character and is lacking in the mystery stint (figure 2-x7) and in Little (figure 2-c7).

The bill seems somewhat too straight and long for Least or Temminck's but fits Little.

The breast pattern is superficially right for Least but the streaks are not strong and distinct enough. It fits a hybrid better, considering the few isolated streaks of Little and the buff wash over the entire breast of Temminck's.

To conclude, the mystery stint looks like a composite of Little and Temminck's. It is clearly not a Least nor a Temminck's. Too much is wrong for Little or any of the other dark-legged stints. The colour pattern probably fits best with Semipalmated Sandpiper or Red-necked Stint, but other characters (including the unwebbed toes for Semipalmated) exclude these two species. Therefore, this bird cannot be identified as one of the currently known species. All the characters indicate a hybrid Little x Temminck's.

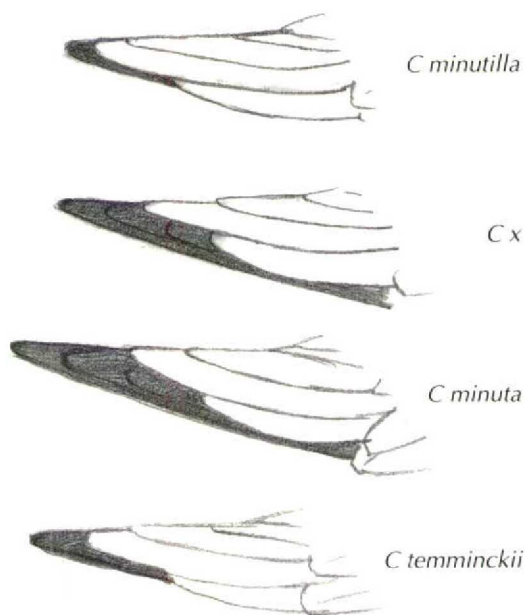

FIGURE 3 Primary (black) projection in juvenile Least Sandpiper / Kleinste Strandloper *Calidris minutilla*, Temminck's Stint / Temminck's Strandloper *C temminckii*, mystery stint / raadselstrandloper *C x* at Groote Keeten, Noord-Holland, September 1995, and Little Stint / Kleine Strandloper *C minuta* (Lars Jonsson)

References

- Cox, J B 1990. The enigmatic Cooper's and Cox's Sandpipers. Dutch Birding 12: 53-64.
 Millington, R 1994. A mystery *Calidris* at Cley. Birding World 7: 61-63.

Lars Jonsson, Norrgårde Hamra, 62010 Burgsvik, Sweden

Corrigendum

In het bijschrift van plaat 255 (Dutch Birding 17: 271, 1995) is door een ongelukkige verwisseling van foto's niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd niet gemaakt door Erik Sanders maar door Diederik Kok. REDACTIE

In the caption of plate 255 (Dutch Birding 17: 271, 1995), the wrong photographer was mentioned due to a mix-up of photographs. The photograph was not taken by Erik Sanders but by Diederik Kok. EDITORS

Trends in systematics

'Trends in systematics' is a new regular feature in Dutch Birding in which reviews, essays, comments and notes on current issues and trends in bird taxonomy and systematics will be published. Authors wishing to

present their views on recent developments in this field are invited to submit their contributions. Also any reactions on published opinions are welcomed. EDITORS

How many species of crossbill are there?

Subspecies are morphologically or phylogenetically distinct geographic representatives of a species and are able to interbreed with other subspecies. On these premises, it is unlikely that subspecies will coexist, because their ability to exchange genes would lead to disintegration ('swamping') of their subspecific characters. Therefore, the fact that several of the North American subspecies of Common Crossbill *Loxia curvirostra* have been found breeding in each other's range is of special interest. It was something of a surprise that the subspecies, which clearly were repeatedly in contact, remained morphologically distinct. Until recently, the popular notion was that the various subspecies would return to their home ranges after such contacts and that actual gene flow was limited because of low dispersal. The data supporting such a view are lacking; Common Crossbills are nomadic with year-round breeding and thus have ample opportunity to interbreed. In the past 10 years, Jeffrey Groth investigated this problem and tested the hypothesis that more than one species is involved. His results (Groth 1993a) are spectacular: the Common Crossbill in North America represents, in fact, a complex of eight different (sibling) species.

To demonstrate this, he addressed the following principal questions: 1 are there populations of crossbill that differ significantly; 2 do these populations occur together; and, if so, 3 to what extent are they reproductively isolated? His research was on a massive scale and comprised seven years of field work throughout North America, the examination of about 3000 skins and the preparation and statistical analysis of 7500 audiospectrograms.

Groth identified eight populations of crossbill by the basic structure of their flight calls which showed consistent differences among populations. Flight calls are important in systematic studies of crossbills and other members of the sub-

family Carduelinae because flight calls in these groups are distinct for each species (Mundinger 1970, Newton 1972). For these reasons, he hypothesized that the eight vocally defined populations represent eight different species. Alarm and excitement calls also differed substantially among the eight groups, supporting the hypothesis for divisions based on flight calls. To gain information about the morphology of calling birds, Groth captured and collected several 100s of crossbills after recording their flight calls. He established that the differences in flight calls were strongly correlated with the differences in morphology (bill dimensions and body size). In addition, there are significant ecological differences among the species (see Benkman 1993). Each vocally defined species of crossbill has its own narrow range of morphological variation which is only a fraction of the total variation in the complex. Geographic variation in morphology or vocalizations within the forms was not evident, even over 1000s of kilometres.

Groth's field work clearly demonstrated that the ranges of the various species overlap and that several species may breed in the same area. In the Pacific north-western part of North America, where conifer diversity is high, as many as six species coexist. Elsewhere in North America up to four species are present. The sympatry of the vocally defined populations of crossbills rules out the possibility that the observed differences in call notes are dialects. The term dialects applies where birds in one area share certain vocal characteristics which birds in another area lack. Moreover, for songbirds to form dialects, limited dispersal from sites of vocal learning is a necessary condition. With the high mobility and frequent mixing of crossbill populations the development of dialects seems unlikely.

Direct evidence for reproductive isolation (species status) comes from Groth's observations of pairing behaviour (Groth 1993b). For the crossbills that he studied most closely, two populations in the Appalachians, Virginia, Groth demonstrated that in areas of sympatry no pair-

ings occurred between birds with one type of flight call and birds giving other flight calls. These observations seem to confirm that flight call differences are indicative of species status. The vocal differences between the other six crossbill populations suggest that they, too, would not interbreed, and that they should be regarded as separate species.

Before any new classification of crossbills can be adopted in the general ornithological literature, however, their nomenclature needs to be resolved. Because some vocally defined species do not differ morphologically it will often be impossible to identify museum specimens (including the types) without knowing their vocalizations. Perhaps only when DNA has been isolated from the types and compared with DNA from specimens with known vocalizations will it be possible to determine which names belong to these species.

Now that there are eight North American species of crossbill, what are birders to make of it? For instance, instead of one species, observers in British Columbia are now faced with the identification of six species of crossbill in the field. All flight calls are variants of the familiar *kip* or *keep* call. The differences in flight call, however, are small but significant. Groth (1993a) suggested that considerable practice may be necessary for human observers to learn these differences and use them in the field. Computer users can take heart from developments at the American Museum of Natural History, New York, where determined efforts are in hand to set up a World Wide Web site that will have digitized recordings of crossbill calls (DeBenedictis 1995).

To solve such a complicated problem is not an easy task, and often it raises questions as fast as it answers them. For example, how do crossbills discriminate between members of their own species and members of other species? Bird species are well known to be able accurately to resolve minor differences in frequency (eg, Sinnott et al 1980), and this could provide crossbills the means to discriminate between species. However, the precise role of vocalizations in assortative mating in oscine passerines remains incompletely understood (Rost 1990, Baptista & Trail 1992). At present it is unclear whether vocalizations, visual assessment of morphology, habitat preferences or combinations of these and other cues provide the bases for mate choice in crossbills (Groth 1993b). Because of the complexity of song in crossbills, a full analysis of the possible differences in song between the populations was

not possible. In contrast to calls, little has been published about the song in crossbills. Additional studies are needed to fill this gap. Other problems that require investigation include the phylogenetic relationships and the exact distribution of these species. Of immediate interest are inquiries into the conservation status of the various taxa. When species are split, taxonomy has relevance to conservation. Each of the eight 'new' species has a smaller world range than the original species. One of these, *L. 'percna'*, is confined to Newfoundland and is in urgent need of protection (Pimm 1990).

Groth (1993a) only investigated the North American situation and did not discuss the populations of crossbills in Central America, Europe, northern Asia, South-east Asia and the Philippines. The significance of his study, however, goes far beyond the North American situation. The fact that eight different morphologically uniform species of crossbill are found in North America, where Common Crossbill was previously regarded as a very variable species, begs the question whether the variable populations of Common Crossbill in Europe, the Mediterranean islands and North Africa actually refer to more than one species.

At present, there are three suggestions that Western Palearctic populations of Common Crossbill may involve more than one species. First, there are morphological differences between the Mediterranean subspecies of Common Crossbill and between these subspecies and their mainland counterparts (Massa 1987, Benkman 1989). In the Mediterranean, Common Crossbill is represented by four subspecies: Balearic Crossbill *L. c. balearica* on the Balearic Islands, Corsican Crossbill *L. c. corsica* on Corsica, Atlas Crossbill *L. c. poliogyna* in north-western Africa and Cyprus Crossbill *L. c. guillemardi*, which according to most authors is confined to Cyprus. Most of these subspecies have more curved and deeper bills than populations of the nominate subspecies *L. c. curvirostra* in northern Europe, except *balearica*, which has a smaller bill. The differences in bill size between the Mediterranean subspecies and their mainland counterparts may be related to the absence of squirrels *Sciurus vulgaris* (which feed on the same cones as Common Crossbills) and the dominance of fire-adapted species of conifer *Pinus* on these islands (Benkman 1989).

Second, there are strong indications that *curvirostra* occasionally visits the breeding range of Mediterranean subspecies (see Cramp & Perrins

1994). For instance, *curvirostra* has been recorded in Tunisia (where *poliogyra* breeds) and possibly on Cyprus (where *guillemardi* breeds). Since irruptions sometimes reach as far south as Gibraltar, northern Africa, Malta and Israel, it is likely that some *curvirostra* turn up in the breeding ranges of *corsica*, *balearica* and *guillemardi*. The occurrence of a subspecies in the breeding range of another subspecies does not necessarily suggest that they are separate species. However, on several occasions nominate *curvirostra* stayed to breed after an influx, for instance in Iceland (Oskarsson 1995) and Israel (Cramp & Perrins 1994). If such breeding occurs within the breeding range of some of the Mediterranean subspecies (which remains to be seen), this would be strong evidence for specific status of these populations. The notion here is that if Mediterranean populations are in contact with *curvirostra*, and thus have the opportunity to interbreed, the morphological discreteness of these populations suggests that they are reproductively isolated, and therefore represent separate species.

Third, there are vocal differences among some populations in Europe (Knox 1992). Weber (1972) noted two clearly distinguishable types of flight call during several irruptions in Germany in the 1960s, and many birders seem to be aware of such differences between European birds. The differences in flight call between European birds may be as large as those between North American birds, which are now known to involve several species. However, with the data available this can be no more than a suggestion for future investigation.

Groth's conclusions may surprise those who are accustomed to thinking of crossbills as well known species. This conventional view has been put on thin ice by several recent studies. One long-standing debate concerned the specific status and relationships of Scottish Crossbill *L. scotica*. Some authors (eg, BOU 1956) believed that Parrot Crossbill *L. pytyopsittacus* was the closest relative of Scottish Crossbill and considered them conspecific. Others supported a close relationship with Common Crossbill (see Knox 1975). It was not until 1990 that Common Crossbill and Scottish Crossbill were shown to breed sympatrically in areas of Scotland (Knox 1990). While these two are clearly separate species, as demonstrated by Alan Knox's detailed long-term observations, such evidence of non-interbreeding is lacking for Common Crossbill and Parrot Crossbill. Several authors have suggested that Common and Parrot Crossbills belong to a single

species (most recently Eck 1981). Indirect evidence of reproductive isolation (vocal and morphological data) strongly supports the specific status of Parrot Crossbill (Knox 1990), although direct observations are still needed to settle this case. The Two-barred Crossbill *L. leucoptera* also merits further study. Song differences between the two northern subspecies, Nearctic *L. l. leucoptera* and Palearctic *L. l. bifasciata*, indicate that two species may be involved (Elmberg 1993). Recently, Benkman (1994) argued that the isolated Hispaniolan Crossbill *L. l. megaplaga* represents a third species. *Loxia* is probably one of the least known genera of temperate birds. Seen in this light, Jeffrey Groth's conclusions do not seem unrealistic at all.

Groth (1993ab) gathered both direct and indirect evidence of reproductive isolation and thus avoided the pitfalls that have plagued previous studies of North American Crossbills. For too long the delimitation of biological species has been dominated by morphological criteria. In many instances, the appearance of disorder only reflects our ignorance; there may be clear patterns in biology that we have not detected even though the data are before us. We can use Groth's study as a stimulus for further studies in crossbill systematics and in the delimitation of biological species in general.

References

- Baptista, L. F. & Trail, P. W. 1992. The role of song in the evolution of passerine diversity. *Syst Biol* 41: 242-247.
- Benkman, C. W. 1989. On the evolution and ecology of island populations of crossbills. *Evolution* 43: 1324-1330.
- Benkman, C. W. 1993. Adaptation to single resources and the evolution of crossbill (*Loxia*) diversity. *Ecol Monogr* 63: 305-325.
- Benkman, C. W. 1994. Comments on the ecology and status of the Hispaniolan Crossbill (*Loxia leucoptera megaplaga*), with recommendations for its conservation. *Caribb J Sci* 30: 250-254.
- British Ornithologists' Union (BOU) 1956. Report of the taxonomic committee. *Ibis* 98: 157-168.
- Cramp, S. & Perrins, C. M. 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- DeBenedictis, P. A. 1995. Red Crossbills, one through eight. *Birding* 27: 494-501.
- Eck, S. 1981. Reflexionen über die Taxonomie westpaläarktischer *Loxia*-Arten (Aves, Passeriformes, Fringillidae). *Zool Abhandl Staatl Mus Tierk Dresden* 37: 183-207.
- Elmberg, J. 1993. Song differences between North American and European White-winged Crossbills (*Loxia leucoptera*). *Auk* 110: 385.
- Groth, J. G. 1988. Resolution of cryptic species in

- Appalachian Red Crossbills. *Condor* 90: 745-760.
- Groth, J G 1993a. Evolutionary differentiation in morphology, vocalisations and allozymes among nomadic sibling species in the North American Red Crossbill (*Loxia curvirostra*) complex. *Univ Calif Publ Zool* 127: 1-143.
- Groth, J G 1993b. Call matching and positive assortative mating in Red Crossbills. *Auk* 110: 398-401.
- Knox, A G 1975. Crossbill taxonomy. In: *Nethersole-Thompson, D, Pine Crossbills*, Berkhamsted, pp 191-201.
- Knox, A G 1990. The sympatric breeding of Common and Scottish Crossbills *Loxia curvirostra* and *Loxia scotica*, and the evolution of Crossbills. *Ibis* 132: 454-466.
- Knox, A G 1992. Species and pseudospecies: the structure of crossbill populations. *Biol J Linn Soc* 47: 325-335.
- Massa, B 1987. Variations in Mediterranean Crossbills *Loxia curvirostra*. *Bull Br Ornithol Cl* 107: 118-129.
- Mundinger, P C 1970. Vocal imitation and individual recognition of finch calls. *Science* 168: 480-482.
- Newton, I 1972. *Finches*. London.
- Oskarsson, O 1995 [First breeding attempt of Crossbill *Loxia curvirostra* in Iceland.] *Bliki* 15: 59-60. [In Icelandic, English summary.]
- Pimm, S L 1990. The decline of the Newfoundland Crossbill. *Trends Ecol Evol* 5: 350-351.
- Rost, R 1990. Song dialects of the Marsh Tit (*Parus palustris*) and their functional significance: a test of models. In: *van den Elzen, R, Schuchmann, K & Schmidt-Koenig, K (editors), Current topics in avian biology, Proc Int 100. Deutschen Ornithologen-Gesellschaft Meeting, 1988, Bonn*, pp 111-122.
- Sinnott, J M, Sachs M B & Heinz, R D 1980. Aspects of frequency discrimination in passerine birds and pigeons. *J Comp Physiol Psychol* 94: 401-415.
- Weber, H 1972. Über die Fichtenkreuzschnabelinvasionen der Jahre 1962-1968 im Naturschutzgebiet Serrahn. *Falke* 19: 16-27.

George Sangster, Nieuwe Rijn 27, 2312 JD Leiden, Netherlands

Recensies

IAN GREEN & NIGEL MOORHOUSE 1995. *A birdwatchers' guide to Turkey*. Prion Ltd Publishers, 21 Roundhouse Drive, Perry, Huntingdon, Cambridgeshire PE18 0DJ, UK. 122 pp. ISBN 1-871104-05X. GBP 10.75.

Birders visiting Turkey in the past have had to rely on the trip reports of fellow birders for information on where to go birding. A well-travelled circuit around the country is now firmly established and is followed by the majority of birders visiting the country. This book is the sixth in a series of national site guides published by Prion and it attempts to fill the need for a comprehensive site guide for Turkey. It follows a similar format to its predecessors, including sections on general travel information, site information, a selected species list, coded bird list and selected bibliography. Information is included for 37 main sites, together with brief details about a smaller number of others. The selection of sites includes most of those on the main circuit and should enable the visiting birder to see most of the target species Turkey has to offer. Each account includes sections on location, accommodation, strategy, birds and other wildlife. Most also include a map. A look at the sites I know well revealed the majority of accounts to be fairly accurate although I did detect a few, usually minor, errors. The maps are generally clear and accurate although not without their problems. For example, the map for Akşehir Gölü directs the reader to one of the

least rewarding parts of the lake. Some site accounts lacking a map would have benefited greatly from having one (eg. Akseki). The selected species list provides a useful cross-reference to the main site accounts and enables the reader to ascertain at which sites a particular species might be found. The coded bird list is generally accurate, although a number of the status codes are incorrect and some species whose occurrence in Turkey has been well-documented are omitted (eg. Olive-backed Pipit *Anthus hodgsoni*). This guide is certainly useful, although not essential, for any birder planning a visit to Turkey. However, it will still be necessary to obtain recent trip reports in order to get up-to-date information and make the most of a birding trip to this marvellous country. CHRIS BRADSHAW

C S (KEES) ROSELAAR 1995. *Songbirds of Turkey – an atlas of biodiversity of Turkish passerine birds*. 240 pp. Published in the Netherlands by GMB uitgeverij, Vrijheidsweg 86, 2033 CE Haarlem, Netherlands. ISBN 90-74345-07-7. NLG 65.00 (for Dutch Birding-subscribers NLG 59.90); in UK by Pica Press, The Banks, Mountfield, Nr Robertsbridge, East Sussex TN32 5JY. ISBN 1-873403-44-5. GBP 24.00.

The history of ornithological research in Turkey is long: Kumerloeve (*Ornithol Soc Turkey Bird Rep* 1970-73:

289-319) traces it back to Belon's journey through Asia Minor in 1548. Until the middle of the present century little had been published on the avifauna of eastern and south-eastern Turkey, most work being undertaken in the west by Krüper at Izmir and Alléon and Mathey-Dupraz at the Bosphorus. Kumerloeve (who deceased late 1995), the father of modern Turkish ornithology, began his own research in 1933, but it was not until the formation of the Ornithological Society of Turkey in 1967 that interest mushroomed. Information on Turkish bird distribution, status and ecology is widely scattered throughout the literature, much of it in relatively obscure journals and periodicals. Into this disparate arena steps Roselaar, with an attractive and nicely designed publication dealing with the taxonomy, morphology and distribution of the breeding passerines. His work is generously dedicated to Kumerloeve, whose contribution remains unparalleled: innumerable papers and notes, in several languages and dealing with a wide spectrum of issues, published between 1934-89.

Kees Roselaar's aim was to produce an atlas of Turkish breeding passerines in order to study the effect natural geographical barriers have upon species and subspecies distribution. Comparative data from adjacent areas of south-east Europe and the Middle East is presented and the importance of Turkey in the wider study of geographical variation among all Western Palearctic birds demonstrated. Roselaar proceeds to outline his methodology. He largely follows Beaman's nomenclature (*Palearctic Birds*, 1994), locality names are taken from the *Times Atlas of the World* (1968) and the regional subdivisions of Turkey employed by the Ornithological Society of the Middle East are utilised. Broad habitat types and all localities mentioned in the literature consulted are mapped. Details of the author's considerable museum research and the way in which specimen examinations by other authorities have been interpreted are given. The preparation of the distribution maps (which also illustrate relief) is explained. An introduction to geographical variation precedes the final elements of Roselaar's introductory sections; a list of endemic subspecies and full details of three new subspecies (two endemic) described as a result of the authors' research; Pied Kingfisher *Ceryle rudis syriaca*, Shore Lark *Eremophila alpestris kumerloevae* and Eurasian Bullfinch *Pyrrhula pyrrhula paphlagoniae*. Finally, rationale for only covering passerines are presented: the non-passerines are largely monotypic, exhibiting little geographical variation, relatively few specimens of which were available; and as the breeding ranges of many are contracting (due to wetland drainage, persecution etc), maps based on data up to a century old would provide only a historical overview.

156 breeding species are covered. Several, whose occurrence in Turkey remains subject to provenance, eg, Thick-billed Lark *Ramphocoris clotbey*, Red-rumped Wheatear *Oenanthe moesta* and Crested Tit *Parus cristatus*, are included but subject to sensible caveats concerning their identification and the likelihood of their nesting.

Each species is treated under 'Habitat', 'Distribution'

(largely illustrated by the clear maps, although the locality dots are in red, not black as repeatedly stated) and 'Geographical Variation'. This latter is most detailed: all subspecies occurring in the region are thoroughly described, with codes indicating broad distribution within Turkey, and pointing to areas where further research is required. Approximate boundaries of occurrence are mapped. A list of references, where appropriate, completes each account. There is valuable discussion of thorny taxonomic problems, many of considerable interest to the wider birding community. The relative status of the Lesser Whitethroat *Sylvia curruca*, Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* and Chiffchaff *P. collybita* complexes are treated in a detailed and informative manner. For the two latter, interested readers should also refer to the DNA-sequencing work performed by Helbig et al (J Avian Biol 26: 139-153, 1995; Ibis in press). 'Listers' will be fascinated by Roselaar's pronouncement that the central Anatolian Lesser Short-toed Larks *Calandrella rufescens* of the subspecies *C. r. niethammeri* should be included among the Asian Short-toed Lark *C. cheleensis* complex.

The book closes with a list of breeding non-passerines (and their subspecies), although Common Golden-eye *Bucephala clangula*, which does not breed, is erroneously included, whilst Tengmalm's Owl *Aegolius funereus* and Grey-headed Woodpecker *Picus canus* are incorrectly listed for north-western Turkey only. There is a bibliography and index of English, Turkish and scientific names. Roselaar follows the list of Turkish names proposed by Kiziroglu (1989), although this, of the six different lists currently in circulation, is not the most widely accepted in Turkey.

This is an important contribution to our knowledge of Turkish bird distribution. It is authoritative and detailed, as would be expected from one of the leading contributors to *The Birds of the Western Palearctic* (BWP). It is disappointing that the full range of Turkish letters could not be generated, and that a better source for locality names was not accessed. Few accredited experts on Turkish bird distribution were apparently consulted and only a small number of recent field observations trawled. This has led to some errors and omissions, eg, Desert Wheatear *Oenanthe deserti* has recently been proven to breed in south-eastern Turkey, and observers with wide field experience in Turkey would have confirmed that the subspecies of Citrine Wagtail *Motacilla citreola* is *werae*. Nonetheless, most such points I could make are minor. A more important criticism is the lack of a good editor. Silly typographic errors are relatively frequent, poor sentencing not uncommon, whilst full reference details are unhelpfully presented in any one of three different places. I was also hoping to find a clear exposition of how physiographic features influence and dictate bird distribution; this is not wholly achieved. On a practical note the book does not appear very durable, the front cover already showing signs of detaching itself from the rest of the book after just a few days of shelf life. On the plus side it is pleasing to note that distribution of this work in Turkey, where it is most needed, is being sponsored.

Roselaar's position, already established, as one of Europe's foremost taxonomists is confirmed by this work. Unfortunately, I feel that it is unlikely to be bought by any other than the ardent Turcophile, despite containing much to interest and inspire. As the author mentions, many foreign birdwatchers do little to further our knowledge of Turkish bird distribution, because they so infrequently take notes on the commoner and more widespread species. Hopefully many more potential visitors may be encouraged by this work's appearance to help fill in a few gaps. GUY M KIRWAN

HENK BLOK & HERMAN TER STEGE 1995. *De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis*. Eigen uitgave; Henk Blok, Joh van Polanenlaan 34, 2263 TB Leidschendam, Nederland, telefoon 070-3277302; Herman ter Stege, Karel de Stoutelaan 20, 5583 XD Waalre, Nederland, telefoon 040-2216510. 308 pp. ISBN 90-9008646-3. NLG 32.50 (ophalen bij auteurs) of NLG 39.50 (verzending per post).

Over namen van vogels is altijd veel te doen geweest. Voor mensen die over de Nederlandse, Friese en Vlaamse vogelnamen mee willen praten is er nu dit unieke boek waarin de auteurs ruim 5000 namen presenteren. Dit zijn voor het grootste deel volksnamen, die gerubriceerd worden onder de officiële Nederlandse vogelnamen in systematische volgorde. In vlotte stijl worden de volksnamen gegroepeerd naar betekenis, waardoor aan de hand van deze namen een soort van vogelbiografietje ontstaat. Tal van historisch-culturele wetenswaardigheden die een raakvlak hebben aan de ornithologie worden gememoreerd, waardoor lezing iemands algemene ontwikkeling flink kan opvrijsen. Ook worden de officiële Franse, Duitse en Engelse vogelnamen genoemd, alsmede de wetenschappelijke. Deze laatste worden (summier) verklaard als 'blad-speurder-geldwisselaar' (welke soort is dit?) of de 'in het riet levende spitskoppige'.

In 1988 verzorgde de eerste auteur al een bescheiden boekje waarin de minder gemakkelijk te verklaren officiële Nederlandse vogelnamen werden verklaard en waarin een begin van een etymologische benadering werd gegeven. Deze etymologische gegevens waren niet altijd correct en het is jammer, dat op dit punt niet wat meer vorderingen zijn gemaakt. Zo werd de Duitse naam Amsel voor Merel *Turdus merula* toen in verband gebracht met het Duitse woord Ammer (= zure kers), en in plaats van dit verband nu weg te laten werd het woord Ammer in de betekenis van zure kers ook nog eens gebezigd onder de bespreking van de naam Gors. Gelukkig valt dan ook het wel terzake zijnde Oudhoogduitse woord Amaro (= Gors, maar ook: amelkoren, spelt), maar men zou de rechte etymologische lijn hiermee gemakkelijk uit het oog kunnen verliezen.

Verdieping in de studie van de namen geeft de lezer ongetwijfeld ook een inspiratie om gedragskenmerken van vogels in het veld nader te onderzoeken. Waarom werden een aantal tapuit-achtige vogels in vele hoeken van het land 'Wijntapper' genoemd? Het antwoord

wordt in het boek gegeven, maar is dit antwoord inderdaad de diepste reden? Als het Engelse Whinchat (= Paapje *Saxicola rubetra*) etymologisch verwant is, dan luidt de verklaring voor het element 'whin' in Lockwoods boekje (1993; zie bespreking in Dutch Birding 17: 23, 1995) heel anders! KLAAS J EIGENHUIS

EDUARDO DE JUANA (EINDREDACTIE) 1994. *Where to watch birds in Spain*. Sociedad Española de Ornitología & BirdLife International, ism Lynx Edicions, Passeig de Gràcia 12, 08007 Barcelona, Spanje. 546 pp. ISBN 84-87334-14-8. NLG 84.00 (Nederland), GBP 24.95 (UK).

Het doel van dit boek is het enthousiasmeren van binnen- en buitenlandse vogelaars om vogels te kijken in Spanje. Daartoe hebben 225 Spaanse ornithologen 309 interessante vogelgebieden beschreven, gegroepeerd en genummerd per regio. In de algemene inleiding geeft een kaart van Spanje weer waar de regio's zich bevinden. Er zijn 15 regio's, die elk worden ingeleid met een pentekening en een verhandeling waarin de betreffende gebieden in een geografisch en ecologisch kader worden geplaatst. Een overzichtskaart van de regio geeft weer waar de gebieden zich bevinden. De behandeling van een vogelgebied is onderverdeeld in een éénregelige typering van het terrein, een opsomming van de soorten (onderverdeeld in standvogels, zomer, winter, doortrek), hoe je er moet komen, een geografische en ecologische beschrijving van het gebied (eventueel met beschermingsstatus), de aanbevolen route(s), accommodatie en eventueel aanvullend commentaar. Ieder gebied is voorzien van een twekleuren reproductie van een topografische kaart waarin de aanbevolen route is getekend. Achterin is een lijst met genoemde vogelsoorten, gesorteerd op Engelse vogelnamen.

Tot zover het objectieve gedeelte. Dan nu de praktijk. Geef twee dagen voor vertrek het boek aan iemand die wat betreft Spanje nauwelijks wordt gehinderd door enige kennis van zaken (slechts één keer bezocht), zijn reis zoals gebruikelijk nauwelijks heeft voorbereid (wil naar Extremadura), in augustus gaat (als Spanje is uitgedroogd en alle vogels stiekem aan het ruien zijn) en Grijsze Wouw *Elanus caeruleus* en Kaffer-gierzwaluw *Apus caffer* hoog op zijn 'verlanglijstje' heeft staan, *et voilà*, een ideale setting voor de ultieme praktijktest. De eerste indruk van het boek is goed. Het heeft een bescheiden formaat (16 x 22,5 x 3,5 cm) en gewicht (1000 g) waardoor het eenvoudig bij de bagage kan. De tweekoloms lay-out oogt verzorgd, hoewel hierdoor af en toe onduidelijk is tot welk gebied een tweekoloms kaart hoort. De pentekeningen door Juan Varela vind ik mooi. De tekst is over het algemeen informatief en bondig; gelukkig geen geouwehoer dat je toch vooral een hoofddekkel moet dragen, veel moet drinken en niet over een hek moet klimmen waar vechstieren lopen. De gestructureerde opzet en nummering van de gebieden maakt de informatie vlot toegankelijk. De kaarten zijn zo gedetailleerd dat ze moeiteloos zijn in te tekenen op mijn 1:400 000

Michellinkaart. We gaan met de camper, dus alles wat ik van de informatie over accommodatie kan zeggen is dat er nergens duidelijk wordt hoe duur een en ander is. Tot slot mis ik een index met vogelsoorten en gebieden, zodat ik niet snel kan bepalen in welke gebieden een bepaalde soort is te zien. OK, eerst even lezen hoe de vogelgebieden waar ik in 1993 ben geweest, zijn beschreven. Kennelijk is de afgebrande vogelkijkpost bij Estaca de Bares (G 18) weer hersteld, want er valt te lezen dat je er kunt slapen. Of is de informatie door de brand niet meer actueel? De Ringsnavelmeeuwen *Larus delawarensis* in Gijón (AS 5) worden genoemd! Bij San Juan de la Peña (AR 3) wordt nergens het pad bij de zendmast genoemd, terwijl ik daar de mooiste waarnemingen van de hele trip deed van Lammergier *Gypaetus barbatus* en Vale Gier *Gyps fulvus*. De kaart van het gebied rond Mallos de Riglos (AR 13) herken ik niet terug en lijkt sterk verouderd. Bij Belchite (AR 27) wordt wel de goede weg aangegeven, maar preciezere aanwijzingen voor het vinden van Duponts Leeuwerik *Chersophilus duponti* ontbreken. Gemengde gevoels. Maar goed, nu de echte vakantie. Op de derde dag van onze reis gearriveerd in Monfragüe (EX 4). Zowel Griijze Wouw als, tot mijn verrassing, Kaffer-gierzwaluw worden genoemd. Alleen voor de laatste wordt aangeduid waar hij zich zou moeten bevinden. Helaas, uit de tekst wordt niet duidelijk of het om een incidentele waarneming gaat of dat de vogel hier ook broedt. In ieder geval zien we geen van beide soorten. Redelijk dichtbij ligt een gebied (EX 5) met Griijze Wouw 'almost sure to be present'. Het bewuste punt is ingetekend in de kaart. Echter, de gebruikte stafkaart blijkt verouderd. De te volgen weg staat er niet op en is vervolgens door de auteur verkeerd ingetekend. Na enig zoeken menen wij dat we de juiste route hebben gevonden. Maar dan. Waar moet ik nu precies zoeken? In het natte agrarische gebied? Of tussen de ook aanwezige droge kurkeikplantages? Hoe laat op de dag heb ik de meeste kans? Over hoeveel kilometer moet ik zoeken? Wat is de beste tactiek? Al dat soort exactere informatie ontbreekt. De weg blijkt ook een vrij drukke doorgaande route te zijn. Spanjaarden rijden hard. Onrustig vogelen. Uiteraard gaat de vrijwel gegarandeerde Griijze Wouw aan onze neus voorbij. Dan maar een ander gebied. Vrijwel alle gebieden geven slechts een opsomming van soorten. Vaak staat daar de Griijze Wouw bij, maar hoe en waar je die dan vervolgens langs de route moet vinden, mag men zelf uitzoeken. Er is een uitzondering bij gebied EX 26: bij een bepaald kruispunt biedt een steeneikplantage 'virtually guaranteed sightings' van Griijze Wouw. Die uitdaging gaan we aan. Bij aankomst blijken we in een agrarisch steppegebied te zijn beland. Wel Grote Trap *Otis tarda*, maar tot aan de horizon geen steeneik te bekennen. Geërgerd rijden we naar een ander kruispunt zo'n 10 km verderop. Hier wel een steeneikplantage. Zou men deze hebben bedoeld? We proberen het, al is onze hoop danig geslonken. De volgende ochtend het hele gebied grondig uitgekamd, zonder Griijze Wouw. We beginnen ons al knap onbenullig te voelen. Enfin, na zeven dagen en na vele van de (mooie) EX-gebieden te

hebben bezocht, soms verdwalend door te globaal aangegeven routes, zonder ook maar een aanwijzing te lezen om Griijze Wouw te zien te krijgen, soms zelfs spiekend in dat andere 'Where on earth to watch birds' (hoe diep kan men zinken), helemaal duizelig door de vele kurkeiken, belanden we bij EX 19. We besluiten op een ingetekend punt te overnachten, want volgens het boek... Net voor het slapen gaan krijgen we bezoek van een gewapende bewaker: het terrein blijkt 'privado'. Jomanda, help ons! Onder escorte worden we in het donker naar een half uitgedroogd plasje aan de andere kant van de hoofdweg gebracht. Hier mogen we slapen. En de volgende ochtend, jawel, een Griijze Wouw op de elektriciteitsdraad! Aandachtig nalezen in het boek leert dat we in het donker precies op de bedoelde plek zijn afgezet. Alleen heeft de rivier een andere naam, is het bedoelde meertje verkeerd ingetekend in de kaart en bovendien vrijwel uitgedroogd zodat het praktisch onvindbaar is. Apetrots dat we de Griijze Wouw ONDANKS het boek toch hebben gevonden, kent ons zelfvertrouwen geen grenzen meer. We proberen in het zuiden de Kaffer-gierzwaluw. Het boek raadt ons aan toch vooral tussen de gewone zwaluwen te zoeken, zonder ons een exacte plek op te geven. U raadt het al, het lukt niet. Alleen windmolens... Goed, ik zal u verder niet vermoeien met mijn Don-Quichotting. Mijn conclusie is dat de doelstelling van het boek, het enthousiasmeren van vogelaars, zeker kan worden gehaald bij mensen die vrijblijvend willen vogelen en het niet erg vinden af en toe de aangegeven route kwijt te raken. Voor DBA-ers die hun 'hitlist' willen afwerken is het boek onvoldoende: aanvulling met rapporten waarin gedetailleerde aanwijzingen staan hoe en waar je de gewenste soorten moet zien, blijft voor hen noodzakelijk. DIRK J MOERBEK

HANS WINKLER, DAVID A CHRISTIE & DAVID NURNEY 1995. *Woodpeckers – a guide to the woodpeckers, piculets and wrynecks of the world*. Pica Press, The Banks, Mountfield, Nr Robertsbridge, East Sussex TN32 5JY, UK. 406 pp. ISBN 1-873403-25-9. GBP 30.00.

Over the past decade, a high standard has been set for monographs on bird families. This book on the woodpecker family in the recent series from Pica Press is, however, a little disappointing. While browsing through the plates, the reader lacks a quick glance to the distribution maps and, in most cases, any indication of the size of the woodpecker. For both we have to turn to the back part of the book. At best, when reading the short descriptions with the plates, we learn that all piculets are 'tiny' or 'minute' and that most *Dryocopus* and *Campephilus* woodpeckers are 'large'. Even in this gross and non-informative division of sizes the book is not consistent. For instance, the Black Woodpecker *D. martius* is called 'large' and the smaller Magellanic Woodpecker *C. magellanicus* 'very large'. On top of this, in some cases the birds within one plate are not to scale (eg. plates 49 and 52). Most of the plates by David Nurney are well done though the bills of some

Colaptes and all *Campephilus* woodpeckers are depicted too thin, which gives some of the most spectacular species a rather silly look.

Turning to the general chapters on different aspects of woodpecker biology, this part of the book is written in an accessible style with a complete and up-to-date bibliography. This also applies to the species accounts. Another strong point of the guide is that many different related forms (called races) are illustrated. The authors use this often startling variety of forms (especially on island chains in south-eastern Asia) as a plea for attention to 'biodiversity within species'. Instead, we may wonder what the sense is of applying a trinomial system to disjunct and well differentiated island populations. For sure, woodpecker taxonomy will undergo further changes.

My main criticism is that the book gives an overall impression of having been produced in a hurry, with minor and major errors as a consequence. For instance, the supposed intermediate form between the genera *Dryocopus* and *Celex* (p 12) is *Dryocopus galeatus*, not '*D. magellanicus*', a non-existent combination of the names of *D. galeatus* and *Campephilus magellanicus*.

Besides the three mentioned species Ground Woodpecker *Geocolaptes olivaceus*, Andean Flicker *Colaptes rupicola* and Campo Flicker *C. campestris* (p 17), there is a fourth species, the Fernandina's Flicker *C. fernandinae*, that uses walking as a way of locomotion on the ground. In the general parts on 'Food and Foraging' and 'Habitat', the authors argue for standardization of ecological studies following suggestions made by Remsen & Robinson (1990) but the reader searches in vain for this reference in the bibliography. A blunder is that in at least three species (Orange-backed *Reinwardtipicus validus*, Fulvous-breasted *Picoides macei* and Ivory-billed Woodpecker *Campephilus principalis*) the distribution maps are incomplete and do not follow the text.

In spite of such shortcomings, the guide is worth its money at just GBP 30.00 while offering a wealth of illustrations and a well-researched bibliography. Still, future monographs should be produced more carefully, despite the time pressure caused by the increasing competition between different series of this kind.

MARTIAN LAMMERTINK

DBA-nieuws

DBA-vogelweekend bij Breskens op 4 en 5 mei 1996

De Dutch Birding Association nodigt haar begunstigers uit om het weekend van zaterdag 4 en zondag 5 mei 1996 naar Breskens, Zeeland, te komen. Uiteraard zal hier bij gunstige weersomstandigheden van een ongekend trekspektakel genoten kunnen worden. Bij minder gunstig trekweer of ter afwisseling kan gevogeld worden in het hele westelijke deel van Zeeuws-Vlaanderen waar nog talrijke ornithologische schatkamers op ontdekking liggen te wachten. Omdat in mei de zon vroeg opkomt en laat ondergaat wordt op 4 mei geen avondvullend programma georganiseerd. Wel zal er voor die zaterdagavond gezocht worden naar een geschikte locatie om bij elkaar te komen. Rond Breskens moet voldoende accommodatie te vinden zijn, zelfs op loopafstand van de telpost, al valt het weekend net samen met het einde van een landelijke vakantieweek, en is het mogelijk drukker dan anders. Inlichtingen over overnachtingsmogelijkheden zijn te verkrijgen bij de VVV van Breskens (0117-381888). Nadere informatie over dit DBA-vogelweekend zal gegeven worden op de Dutch Birding-weeklijst. GJISBERT VAN DER BENT

DBA op Internet De DBA en het tijdschrift Dutch Birding zijn sinds kort te vinden op Internet. Met dit nieuwe, spraakmakende en snelgroeijende medium zal reclame gemaakt gaan worden voor Dutch Birding en de verdere activiteiten van de stichting. Redactie en bestuur beraden zich nog over de concrete invulling van de Homepage maar duidelijk is dat Internet goede mogelijkheden biedt om actuele gebeurtenissen, DBA-nieuws, oproepen en wat dies meer zij onder de aandacht van zeer velen te brengen. De Homepage van Dutch Birding is een onderdeel van 'The Bird Connection'. Dit is een site van het bedrijfje Meweb-Services, dat voor bedrijven en particulieren advertenties verzorgt en plaatst op Internet die voor vogelaars interessant kunnen zijn. Te denken valt hierbij aan optiekwinkels, boekhandels, tour-operators en vogelfotografen. Bent u geïnteresseerd of heeft u vragen en/of opmerkingen, neem dan contact op met Marc Guyt (telefoon 071-4073317, email: @meweb.hol.nl). Het adres van Dutch Birding op Internet is: <http://www.hol.nl/~meweb/dba.html>. GJISBERT VAN DER BENT

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic in **December 1995** and **January-February 1996** and focuses on north-western Europe. Information covering earlier reports is included as well. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country.

On 30 December, a first-winter **White-billed Diver** *Gavia adamsii* was discovered at Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland, the Netherlands, where it remained until 27 January when its pool got completely frozen. An-

other stayed at Bodensee, Baden-Württemberg, Germany, from 7 January. In Scotland, four singles were reported, including three between 20 January and 11 February in Highland (Ullapool and Gruinard Bay) and Western Isles (Sound of Harris). The first **European Storm-petrel** *Hydrobates pelagicus* for Finland was found moribund in Helsinki on 15 January. The first **Double-crested Cormorant** *Phalacrocorax auritus* for Ireland, which was a first-winter discovered at Nimmo's Pier, Galway, on 18 November, stayed until 6 January. Two individuals were seen on Faial, Azores, in November. In Italy, a flock of eight **Pygmy Cormorants**

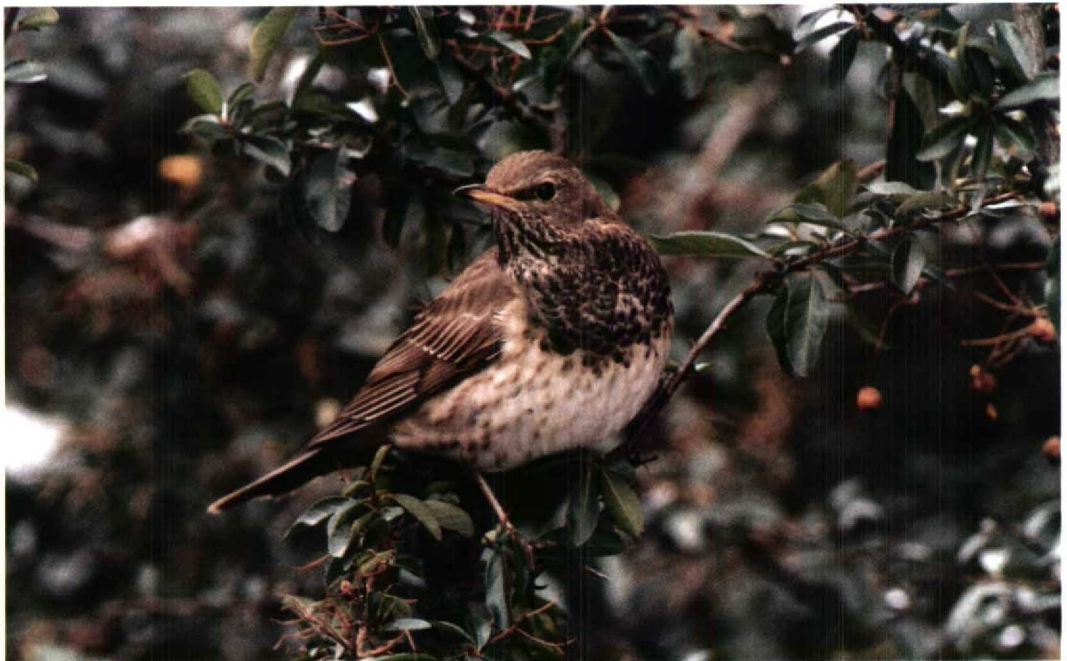
20 Nubian Nightjar / Nubische Nachtzwaluw *Caprimulgus nubicus*, 50 km south of En Gedi, Israel, January 1996 (Antoine Joris) **21** Pine Bunting / Witkopgors *Emberiza leucocephalos*, first-winter male, Bocca di Serchio, Toscana, Italy, 17 December 1995 (Roberto Gildi & Andrea Corso) **22** Pygmy Cormorant / Dvergaalscholver *Phalacrocorax pygmeus*, Campotosto, Abruzzo, Italy, 10 January 1996 (Samuele di Giovanni) **23** Cedar Waxwing / Cederpestvogel *Bombycilla cedrorum*, first-winter, Nottingham, Nottinghamshire, England, February 1996 (Steve Young)

24 Pine Grosbeak / Haakbek *Pinicola enucleator*, Sunnersta, Uppsala, Uppland, Sweden, December 1995
(Teus J C Luijendijk)

25 Black-throated Thrush / Zwartkeellijster *Turdus ruficollis atrogularis*, first-winter male, Webheath, Worcestershire, January 1996 (Steve Young)

P. pygmeus at the Campotosto lake during January concerned the first during winter in Abruzzo (there are many wintering in Apulia and Venice). A **White Pelican** *Pelecanus onocrotalus* staying at Burano lake is the first for Toscana, Italy, since 15 years. In Italy, 100 **Great White Egrets** *Egretta alba* were wintering at Burano and Orbetello, Toscana, during January.

A **Greenland White-fronted Goose** *Anser albifrons flavirostris* trapped and ringed with an orange neck collar in North Slob, Wexford, Ireland, on 28 October 1989 was seen in Pennsylvania, USA, on 7 December 1990, and a **Canada Goose** *Branta canadensis* ringed in North Slob on 1 November 1993 was shot in Maryland, USA, on 14 January 1995 (Irish Birds 5: 362, 1995; cf Dutch Birding 17: 29, 1995). During January, an influx of **Pale-bellied Brent Geese** *B. bernicla hrota* occurred in the Netherlands with unprecedented high numbers (more than 475) and many in inland areas where even the nominate is rare. This subspecies also reached eastern Britain in good numbers. Flocks of 25 and 55 **Red-breasted Geese** *B. ruficollis* at Büyükçekmece near Istanbul on 11 February were the largest ever noticed in Turkey. An adult male **Wood Duck** *Aix sponsa* seen at Tjörnön and Reykjavík from 8 October to 4 November 1994 has been accepted as the fourth for Iceland. A **Falcated Duck** *Anas falcata* was shot at the Boquilobo marsh, Santarém, Portugal, on 5 January. The third **American Black Duck** *A. rubripes* for France concerned a male in Vendée on 2-4 January. The long-staying male in Scilly remained the entire period. The male at Sandgerdi, Iceland, was present for its third consecutive winter. The second **Lesser Scaup** *Aythya affinis* for the Netherlands was a male photographed at Lelystad-Haven, Flevoland, on 13 January. In Scotland, a male stayed at St John's Loch, Highland, from 1 February. The first for Belgium and the 21st for the WP was a male staying at St Kruis-Winkel, West-Vlaanderen, from 15 February onwards. In the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, an adult male was staying in a mixed flock of three *Aythya* species at La Capelière from 12 February. In Switzerland, the presumably escaped male at Vevey harbour, Vaud, returned for its fourth winter on 5 January (cf Dutch Birding 15: 83-84, 1993, 16: 78, 1994, 17: 29, 1995). At Roquito del Fraile, Tenerife, Canary Islands, the female returned on 19 November for its third winter. From 10 January, it was accompanied by a male which was still present on 24 February (the fourth for Tenerife and Canary Islands). Together with these birds, a male and two females **Ring-necked Duck** *A. collaris*, were staying into late February. Thanks to radio-tracking 12 **Spectacled Eiders** *Somateria fischeri* in 1995, one of which could be followed to a patch with open water in pack-ice in Bering Sea, a flock of 5600 was found. New estimates of this species' world population are now a much more optimistic 120 000 (cf Dutch Birding 15: 25-26, 1993). Three male **Surf Scoters** *Melanitta perspicillata* were found in a flock of 20 000 Common Scoters *M. nigra* at Westerheversand near Husum, Schleswig-Holstein, on 20 December; there was only one previous record for

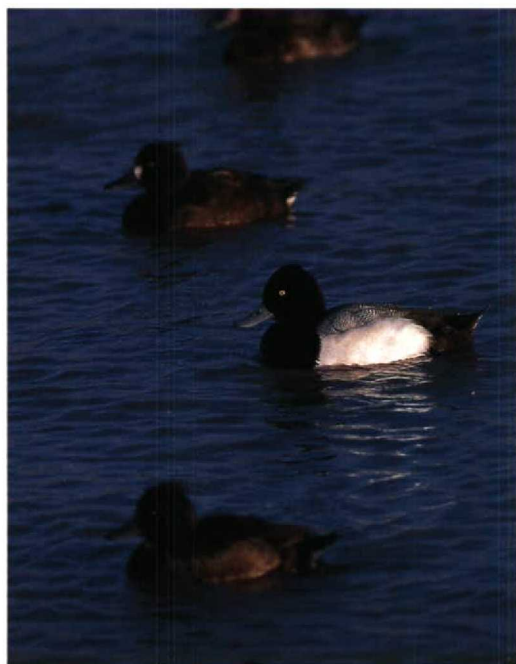
Germany. Several were seen in Ireland and Scotland, including up to four males and a female in Largo Bay, Fife, from 22 January until at least 25 February. A **Hooded Merganser** *Mergus cucullatus* seen on 21 May and 11-30 September 1994 in northern Iceland was accepted as the country's first.

A **White-tailed Eagle** *Haliaeetus albicilla* stayed during October at the Sharm Farm, southern Sinai, Egypt. Five **Short-toed Eagles** *Circus gallicus* wintered in the surroundings of Rome, Italy (where wintering is regular only in Sardinia and Sicily). In Portugal, one was present at Santa Barbara de Nexe, Algarve, on 2 January. In Morocco, immature **Dark Chanting-goshawks** *Melierax metabates* were reported at Aoulouz on 23 December and at Igoudar, on 8 January. The 20th **Spotted Eagle** *Aquila clanga* for Sicily stayed at Siracusa from 25 January, while two wintered in Spain (Ebro delta and Coto Doñana). In France, the number of wintering birds was about the same as in previous years, with three in Lindre, up to three in Camargue and one in Moselle. The specific status of the **Spanish Imperial Eagle** *A. adalberti* has long been controversial. A recent genetic analysis by Ingrid Seibold and Andreas Helbig (Verh Dtsch Zool Gesellsch 88(1): 152, 1995) showed that the Spanish Imperial Eagle and **Imperial Eagle** *A. heliaca* differ genetically as much as Spotted Eagle and Lesser Spotted Eagle *A. pomarina* and Red Kite *Milvus milvus* and Black Kite *M. migrans*. In January, single **Booted Eagles** *Hieraetus pennatus* were reported from the Camargue and the vicinity of Rome, while five wintered in Catalonia (four at the Llobregat delta). In northern France, a first-winter **Bonelli's Eagle** *H. fasciatus* stayed at Marquenterre, Somme, from 7 November to late January. A **Little Bustard** *Tetrax tetrax* was present on Texel, Noord-Holland, the Netherlands, from 29 December until 2 January, and another stayed in Sachsen Anhalt in November. In Crau, Bouches-du-Rhône, France, 1400 were counted in early January. An unringed male **Great Bustard** *Otis tarda* at Hoornsche Bulten, Rolde, Drenthe, the Netherlands, from 13 January into March, was only the second twitchable since 1988. In Portugal, two single **Sociable Lapwings** *Chettusia gregaria* were wintering and one was reported at Chambéon, Loire, France, on 3 December. In Upper Egypt, up to 14 **White-tailed Lapwings** *C. leucura* were seen on Crocodile Island, 4 km south of Luxor, on 16 January. In England, **Killdeer Plovers** *Charadrius vociferus* were seen at Wedrake Ings, North Yorkshire, on 11-26 December and at Lamorna Cove, Cornwall, on 11 January. Apparently, an adult **American Golden Plover** *Pluvialis dominica* wintered at Hayle, Cornwall, where it was seen on 25 February. A juvenile **Baird's Sandpiper** *Calidris bairdii* photographed and shot at Sandgerdi on 3 September 1994 was accepted as (only) the first for Iceland. A **Long-billed Dowitcher** *Limnodromus scolopaceus* wintered at Hayle, Cornwall, from 24 January. This was the first winter since 1987 without a twitchable **Slender-billed Curlew** *Numenius tenuirostris*; previous winter's last Moroccan bird did not return to Merja Zerga and, until mid-February, there

was no sign of the up to 19 birds seen in Apulia, Italy, between 26 February and mid-March 1995 (cf Dutch Birding 17: 40, 78, 80, 1995). The **Greater Yellowlegs** *Tringa melanoleuca* staying at Blennerville, Kerry, Ireland, since 17 November was still present on 26 December. A **Terek Sandpiper** *Xenus cinereus* wintered in the Ebro delta, Catalonia, Spain. Two single first-winter **Spotted Sandpipers** *Actitis macularia* were staying in Devon, England, during December-February.

First-winter **Laughing Gulls** *Larus atricilla* were seen at Nimmo's Pier, Galway, from 29 January and at Sunderland, Tyne and Wear, England, since 19 February. The 26th **Franklin's Gull** *L. pipixcan* for Britain was present at Hempstead, Gloucestershire, on 4-7 January. In the Canary Islands, an adult and a first-winter **Sabine's Gull** *L. sabini* flew past together at Garachico, Tenerife, on 4 February. In England, three **Bonaparte's Gulls** *L. philadelphia* were reported during December, in Derbyshire (two) and Worcestershire, and three during January-February, in Cornwall (two) and Cleveland. In Norway, a second-winter was staying at Lista, Vest-Agder, from 17 December onwards. In mid-January, three **Ring-billed Gulls** *L. delawarensis* were seen at the Abra harbour, Bilbao, Spain, and two at the Carcavelos beach, Lisbon, Portugal; there were many reports in western Europe of single individuals. In January, three

26 Lesser Scaup / Kleine Topper *Aythya affinis*, male, La Capelière, Camargue, Bouches-du-Rhône, France, 14 February 1996 (Arnoud B van den Berg)

Caspian Terns *Sterna caspia* were the first wintering in Sicily. In Dakhla, Morocco, up to 360 **Royal Terns** *S. maxima* were counted during December. A **Forster's Tern** *S. forsteri* was present in Dorset, England, from 26 December into February and another at Nimmo's Pier, Galway, on 20 February. In southern France, up to 40 **Whiskered Terns** *Chlidonias hybridus* were seen in the Camargue on 16 February. In Italy, adult **Black Terns** *C. niger* in summer plumage were wintering in Siracusa, Sicily, and in the Venice lagoon.

If accepted, a **Hawk Owl** *Surnia ulula* at Gendringen, Gelderland, on 16-24 December will be the third for the Netherlands and the second for 1995. In Denmark, one remained at Gribskov, Sjælland. A **Nubian Nightjar** *Caprimulgus nubicus* was photographed 50 km south of En Gedi, Israel, in January. On 26 July 1993, two **Pied Kingfishers** *Ceryle rudis* were recorded at Buljarica near Petrovac, Montenegro (there are only four records for Europe). If accepted, a reported **Red-headed Woodpecker** *Melanerpes erythrocephalus* near Swansea, West Glamorgan, Wales, on 21 November will be the first for the WP. For the third consecutive winter, a male **Middle Spotted Woodpecker** *Dendrocopos medius* was seen at Vijlenerbos, Limburg, the Netherlands, from at least 28 January into March. In Sweden, eight pairs of **White-backed Woodpecker** *D. leucotos* bred during 1994, with an additional five being suspected. A **Cliff Swallow** *Hirundo pyrrhonota* stayed on Tresco, Scilly, on 4-5 December. The third **Plain Martin** *Riparia paludicola* for Israel was seen at Bet Shean on 20 December.

A flock of 15 **Richard's Pipits** *Anthus richardi* at Sidi R'bat, south of Oued Massa, on 4 January was the largest for Morocco. In Egypt, a flock of 11 was seen at the Sharm Farm, southern Sinai, on 20 December. The first **Olive-backed Pipit** *A. hodgsoni* for Switzerland stayed near Bern in mid-December. A **Yellow-headed Wagtail** *Motacilla (flava) lutea* at Grenchen, Solothurn, on 6 May 1994 was accepted as the first for Switzerland. After first being misidentified as a Bohemian Waxwing *Bombycilla garrulus*, a **Cedar Waxwing** *B. cedrorum* photographed at Gerdar, Gullbringusysla, in April-July 1989 was recently accepted as the first for Iceland (Bliki 16: 7-10, 1995). The only previous WP record concerns one photographed on Noss, Shetland, Scotland, on 25-26 June 1985 (in Britain, however, it was added to Category D, which does not form part of the British List; cf Br Birds 86: 229, 1993). The third WP record concerns a first-winter present in a flock of 400 Bohemian Waxwings in Nottingham, Nottinghamshire, England, from 20 February. The invasion of **Bohemian Waxwings** in western Europe included more than 2000 reported during January-February in the Netherlands, possibly 10 000 in Britain, and even over 1300 reaching Ireland. Interestingly, there were also record-breaking numbers including one flock of 5000 in Newfoundland, Canada, during mid-December, which disappeared during westerly winds, whereas there were several reports from western areas of both

Iceland and Ireland during late December before the mass arrivals in western Europe later this winter, suggesting that there may have been some transatlantic arrivals. The second **Grey Hypocolius** *Hypocolius ampelinus* for Egypt was a male at Abu Simbel on 16 November, where it appeared to be accompanied by a female on 8 December. The first **Wren** *Troglodytes troglodytes* and the first **Black-throated Accentor** *Prunella atrogularis* for Kuwait were trapped at Jahra on 23 and 28 November. The first **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* for Israel was wintering near Zefat from 1 January. An unprecedented influx of **Ring Ouzel** *Turdus torquatus* occurred in Britain in the last week of January and in February. The third **Black-throated Thrush** *T. ruficollis atrogularis* for the Netherlands was a first-winter female discovered in Den Helder, Noord-Holland, on 5 January; during its stay until at least early March, it was seen by 100s of twitchers while becoming rather confident being fed apples at roadside gardens during spells of severe winter weather. In England, first-winter males were staying at Webheath, Worcestershire, from 17 January, at Werrington, Peterborough, Cambridgeshire, from 29 January and at Bristol, Avon, on 8-9 February. An autumn report in England concerns an individual at Red Mires, South Yorkshire, on 13 November. In Norway, one was seen in Hordaland on 14 December. Three **Mistle Thrushes** *T. viscivorus* at Las Lagunetas, Tenerife, from 5 January constituted only the second record for the Canary Islands. In the Netherlands, the long-staying male **Sardinian Warbler** *Sylvia melanocephala* present since 12 November at Egmond, Noord-Holland, survived until at least 26 December. **Hume's Yellow-browed Warblers** *Phylloscopus humei* were staying at Inio, Finland on 28 November, at The Hague, Zuid-Holland, from 19 December to 5 January (its identification being much discussed), and at Bois de Sylvi, Crau, Bouches-du-Rhône, from 17 January to at least 17 February. Intriguingly, in England and Wales, at least 10 **Yellow-browed Warblers** *P. inornatus* were reported during December with three remaining in January, while not a single turned out to be a Hume's.

In the last week of December, a single observer reported two adults and a first-winter **Daurian Jackdaw** *Corvus dauuricus* in a flock of Russian Jackdaws *C. monedula monedula/soemmerringii* in eastern Thüringen, Germany. A winter male **Brambling** *Fringilla montifringilla* at El Bailadero on 4-5 December was the first for Tenerife and the fourth for the Canary Islands. There were several influxes of **Arctic Redpolls** *Carduelis hornemanni* in western Europe, including 120 during December, 125 during January and still many during February in Britain. The influxes of **Pine Grosbeaks** *Pinicola enucleator* were especially noticeable in Finland (650 counted in Tampere in January) and

Sweden (December). A male staying with Common Starlings *Sturnus vulgaris* at Berwang near Lermoos, Tirol, Austria, at 1600 m altitude, was seen daily (but not photographed) by a single observer on 13-20 January. The first **Magnolia Warbler** *Dendroica magnolia* for Iceland (the second for the WP), found on 29 September at Bakki, was last seen on 7 December. A second for Iceland occurred at Seltjörn, Reykjanes, on 21-23 October. If accepted, a first-winter **White-throated Sparrow** *Zonotrichia albicollis* photographed at Llobregat delta on 7 January will be the first for Spain. In Italy, an unprecedented flock of 45-50 **Pine Buntings** *Emberiza leucocephalos* wintered from November at Bocca di Serchio, Livorno, Toscana, of which 13 were trapped and ringed, and an additional 20 were discovered further south at river mouths along the Toscana coast during January. In Belgium, a male was trapped at Machelen, Oost-Vlaanderen, on 9 December. The 11th for Sweden remained at Karlstad, Värmland, from 28 December to late January, and the 12th was at Jönköping, Småland, on 25-26 January. In Britain, singles stayed at Insh Marshes, Highland, on 27-28 January, and at Halesowen, West Midlands, on 6-20 February. Two males found in a flock of 250 seed-eating passerines at Oirschot, Noord-Brabant, on 26 February were the 28th-29th for the Netherlands; all previous records since the first in May 1873 were singles in October-November. Two **Little Buntings** *E. pusilla* stayed throughout the winter at Katwijk, Zuid-Holland, from 19 December.

For a number of reports, publications in BirdingWorld, Birdwatch, Bliki, British Birds, Irish Birds, Limicola, National Geographic, Ornithologische Beobachter, Vår Fågelvärld and World Birdwatch were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). We wish to thank Gerard van Aalst, Nils Anthes, Mindy Baha El Din, Peter Barthel, Jan Benoist, Morten Bentzon Hansen, Bernd de Bruin, Mario Camici, Tony Clarke (Canary Islands), Yvan Coenraeds, Andrea Corso, Huub Don, Hugues Dufourmy, Enno Ebels, Zoltan Ecsedi, Leon Edelaar, Gonçalo Elias, Annika Forsten, Steve Gantlett, Roberto Gildi, Ricard Gutiérrez, Ingmar Harry, Jeff Higgott, Erling Jirle, Antoine Joris, Jonathan Joy, Yves Kaizer, Rogier Karskens, Guy Kirwan (OSME), Jan van der Laan, Paul Lehman, Pierre Le Marechal, Bruce Mactavish, Anthony McGeehan, Richard Millington, Dominic Mitchell, Killian Mullarney, Chris Murphy, Dieter Oelkers, Gerald Oreel, John Ryan, Bjorn Finar Sakseid, Aat Schaffenaar, Geert Spanoghe, Gabor Vasuta, Ruud Vlek, Markus Wegst, Ingo Weiss and Steve Young for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
George Sangster, Nieuwe Rijn 27, 2312 JD Leiden, Netherlands

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **december 1995-januari 1996**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

DUIKERS TOT VALKEN **Ijsduikers** *Gavia immer* waren aanwezig van 2 tot 4 december in de Eemshaven, Groningen, en op 13 december bij de Brouwersdam, Zuid-Holland. Langsvliegende werden gemeld op 25 december bij Westkapelle, Zeeland, op 13 januari bij

Katwijk, Zuid-Holland, en op 27 januari bij Scheveningen, Zuid-Holland. Waarnemingen van **Geelsnavelduikers** *G. adamsii* worden over het algemeen met ongelofte ontvangen. De melding op 23 en 24 december bij Maurik, Gelderland, deed dan ook weinig stof opwaaien. Dat dit mogelijk onterecht was blijkt wel uit de aanwezigheid van een onvolwassen exemplaar van 30 december tot 27 januari bij Reeuwijk, Zuid-Holland. Dit was het eerste uitgebreid te bezichtigen exemplaar in ons land sinds 11 jaar. Vrijwel alles wat een verrekijker kon torsen heeft deze vogel wel bezocht. Een laat **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* werd op 25 december opgemerkt bij Camperduin, Noord-Holland. **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* verbleven van 3 tot 29 december bij de Oosterscheldedam, Zeeland, op 9 december bij Terneuzen, Zeeland, en op 21 januari bij Hoek van Holland, Zuid-Holland. Daarnaast werden twee langsvliegende gemeld op 27 en 30 januari bij Scheveningen. Opvallend is de waarneming van een **Roze Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus* die in de middag van 16 januari tot tweemaal toe over Krimpen aan den IJssel, Zuid-Holland, vloog. Op 22 januari was er nog een melding

27 Geelsnavelduiker / White-billed Diver *Gavia adamsii*, Reeuwijk, Zuid-Holland, 15 januari 1996 (Peter van Rij)

28 Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus ruficollis atrogularis*, eerste-winter vrouwtje, Den Helder, Noord-Holland, 12 januari 1996 (René Pop) 29 Kleine Zilverreiger / Little Egret *Egretta garzetta*, Serooskerke, Zeeland, 29 december 1995 (Patrick Buys) 30 Grote Pieper / Richard's Pipit *Anthus richardi*, Eijsden, Limburg, december 1995 (Karel Lemmens)

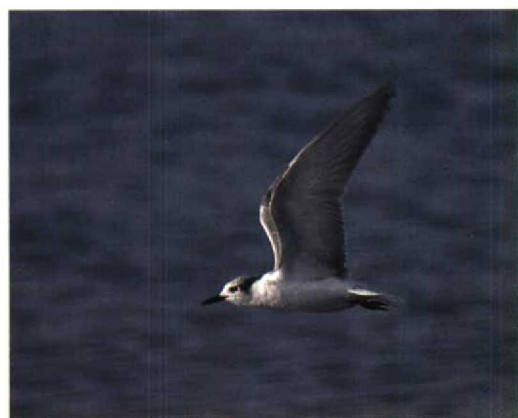
bij Noordwijk, Zuid-Holland. Maximaal 10 **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* bleven tot ten minste 20 januari aanwezig bij Veere, Zeeland. Met de **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* was het een aflopende zaak: op 8 december bij Den Helder, Noord-Holland; van 10 december tot 2 januari (minimaal twee) in de omgeving van de Schelphoek, Zeeland; op 10 december bij het Veerse Meer, Zeeland; tot 22 december bij Brouwershaven, Zeeland; op 17 december (één) en 19 januari (twee) in het Markiezaatsmeer, Noord-Brabant; op 17 december bij Ouwkerk, Zeeland; op 20 december (vijf) bij Sint-Philipsland, Zeeland; en op 16 januari op Tholen, Zeeland. Op 5 januari werd een dood exemplaar gevonden bij Westenschouwen, Zeeland. Er werden 14 **Grote Zilverreigers** *E. alba* doorgegeven, met tweetallen bij Noordeloos, Zuid-Holland, en Nuland, Noord-Brabant. De aanwezigheid van een **Purperreiger** *Ardea purpurea* op 5 december bij de Korendijkse Slikken, Zuid-Holland, viel duidelijk buiten het seizoen. Dit kan ook gezegd worden van een **Lepelaar** *Platalea leucorodia* op 23 januari bij het Veerse Meer. **Flamingo's** *Phoenicopterus ruber* roseus en **Chileense Flamingo's** *P. chilensis* werden gezien op 16 januari (één respectievelijk 43) bij de Philipsdam, Zeeland, en op 19 januari (drie respectievelijk 26) bij het Markiezaatsmeer. Het vermelden waard is de waarneming van 2100 naar het noorden vliegende **Kleine Rietganzen** *Anser brachyrhynchus* op 14 januari bij Westkapelle. **Dwergganzen** *A. erythropus* verbleven tot 16 december (zeven) bij Strijen, Zuid-Holland; tot 2 december (10) bij Anjum, Friesland; op 28 december en 21 januari bij Goedereede, Zuid-Holland; van 5 tot 11 december bij Vught, Noord-Brabant; van 6 tot 21 januari (maximaal 10) bij Burgervlotbrug, Noord-Holland; op 15 januari (twee) bij het Harderbroek, Flevoland; op 23 januari in de Springerpolder ten noorden van de Brouwersdam; en van 27 tot 29 januari in de Ooijpolder, Gelderland. De exemplaren van Burgervlotbrug waren alle onvolwassen, geringd en vergezeld door hun Brandgans *Branta leucopsis* 'ouders'. De **Ross' Gans** *A. rossii* werd niet alleen gezien bij de Plaats van Scheelhoek, Zuid-Holland, maar op 27 januari ook bij Sommelsdijk, Zuid-Holland. Na een losse waarneming op 10 december op Wieringen, Noord-Holland, brak op 31 december een ongekende invasie van **Witbuirokrotganzen** *B. bernicla hrota* los. In totaal werden c 275 langsvliegende exemplaren aan de kust gezien. Een globale optelsom van de ter plaatse aanwezige exemplaren levert een totaal van ten minste 475 op. Uitzonderlijk waren de waarnemingen van 14 vogels van 6 tot 13 januari tussen Lopikerkapel en Nieuwegein, Utrecht, en van drie op 22 en 23 januari bij Velp, Gelderland. De grootste aantallen werden gezien op Wieringen (c 100), aan de westkust van Friesland (c 90), bij Camperduin (maximaal 96) en in het Delta-gebied (ruim 110). **Zwarte Rotganzen** *B. b. nigricans* verbleven van 2 tot 18 januari (twee) op Texel, Noord-Holland, op 9 januari bij Oud-Vossenmeer, Zeeland, op 13 januari bij de Flaauwers Inlagen, Zeeland, op 16 januari bij de Philipsdam en op 21 januari bij Anjum. In totaal werden 14 **Roodhalsganzen** *B. ruficollis* door-

gegeven. Naar verluidt verbleef voor 22 januari een **Amerikaanse Smient** *Anas americana* bij Olst, Overijssel. Voordat hij eventueel van de Nederlandse lijst wordt afgevoerd, willen we graag nog de **Bronskop-eend** *A. falcata* vermelden die op 7 december weer aanwezig was in de AW-duinen, Noord-Holland. **Witoog-eenden** *Aythya nyroca* zwommen tot 25 december (maximaal twee) bij Eijsden, Limburg, van 9 tot 28 december in de AW-duinen, van 23 tot 26 december in Amsterdam, Noord-Holland, op 24 december in de Lauwersmeer, Groningen, en van 14 tot 30 januari bij Eindhoven, Noord-Brabant. De tweede **Kleine Topper** *A. affinis* voor Nederland – een adult mannetje – werd op 13 januari kortstondig waargenomen bij Lelystad-Haven, Flevoland. Een vrouwtje **Koningseider** *Somateria spectabilis* zou op 6 december gezien zijn bij Scheveningen. Opvallend is het grote aantal **Rode Vrouwen** *Milvus milvus* dat deze winter werd gemeld: in totaal 14. Ook werden niet minder dan 12 **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* in Nederland gezien, met een adult op 21 december bij Eijsden en vanaf 24 december bij Roermond, Limburg, en op 28 januari een adult overvliegend in de HW-duinen, Zuid-Holland, en meerdere onvolwassen vogels in de omgeving van de Ventjagersplaten, Zuid-Holland, en de Korendijkse Slikken (minimaal drie) en twee aan de zuidkant van het Veluwemeer, Gelderland. Er waren meldingen van **Steenarenden** *Aquila chrysaetos* half december bij Ossensisse, Zeeland, en op 20 januari in het Lauwersmeergebied.

HOENDERS TOT ALKEN Een verdwaalde **Kwartel** *Coturnix coturnix* werd op 22 januari gezien bij Den Oever, Noord-Holland. Het matige najaar voor **Kraanvogels** *Grus grus* werd afgesloten met meldingen van 43 op 3 december over de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, en 19 op 4 december over de Flaauwers Inlagen. Een **Kleine Trap** *Tetrax tetrax* vloog van 29 december tot 2 januari rond in de omgeving van de Mokbaai op Texel. Een **Grote Trap** *Otis tarda* werd op 8 december door slechts één waarnemer gezien bij Bodegraven, Zuid-Holland; daarna kreeg de meute een herkansing in de vorm van een bijna adult mannetje dat vanaf 13 januari verbleef bij Rolde, Drenthe. Een exceptionele waarneming van een **Regenwulp** *Numenius phaeopus* geschiedde op 22 januari bij Terneuzen. Een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicarius* werd op 2 januari gezien bij Camperduin. Er waren meldingen van **Kleine Burgemeesters** *Larus glaucoideus* op 25 december bij Ool, Limburg, en op 14 januari bij Stevensweert, Limburg. De gehele periode verbleef de adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* bij de Brouwersdam; volgens ingewijden slaapt deze vogel bij de stortplaats van de Schelphoek. Verder waren er waarnemingen op 9 december bij Katwijk en op Texel; van 23 december tot 13 januari van een adult op Terschelling, Friesland; vanaf 6 januari van een adult in Den Helder; op 16 januari in Vlissingen, Zeeland; en op 23 januari bij de Veerse Dam, Zeeland. Op 30 december werd een dode adult gevonden in Scheveningen. De laatste **Witwangstern** *Chlidonias hybridus*

31 Provençaalse Grasmus / Dartford Warbler *Sylvia undata*, Westkapelle, Zeeland, 1 december 1995 (Erik Sanders)
 32 Dwerggors / Little Bunting *Emberiza pusilla*, Katwijk, Zuid-Holland, 25 december 1995 (René van Rossum)
 33 Humes Bladkoning / Hume's Yellow-browed Warbler *Phylloscopus humei*, Den Haag, Zuid-Holland, 29 december 1995 (Peter van Rij) 34 Witstuitbarmsijs / Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni exillipes*, Lopik, Utrecht, 5 februari 1996 (Roel Mulder) 35 Witbuikrotganzen / Pale-bellied Brent Geese *Branta bernicla hrota*, Neeltje Jans, Zeeland, 2 januari 1996 (Peter L. Meiningier)

van Den Oever was daar nog tot 3 december, vergezeld van een **Zwarte Stern** *C. niger*. Een **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* vloog op 13 januari langs Camperduin. **Kleine Alken** *Alle alle* waren nog tot 4 december aanwezig op Terschelling (twee), op 24 december bij de Oosterscheldedam en op 28 december bij de Brouwersdam, en op 23 januari werden er vier gezien op 20 mijl ten westen van Texel.

UILEN TOT GORZEN Voor de tweede keer in 1995 was er een melding van een **Sperweruil** *Surnia ulula* in ons land, en wel van 16 tot 24 december bij Gendringen, Gelderland. Een veelbezochte **Hop** *Upupa epops* verbleef vanaf 8 december bij Katwijk. Een ander exemplaar werd op 31 december gezien op Texel. Voor het derde opeenvolgende jaar werd in het Vijlenerbos, Limburg, een adult mannetje **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius* waargenomen, dit keer vanaf 28 januari. Een late **Boerenzwaluw** *Hirundo rustica* vloog op 3 december bij Westkapelle. Een overwinteringsgeval van de **Grote Pieper** *Anthus richardi* vond plaats bij Eijsden, waar vanaf begin december tot 16 januari een exemplaar verbleef. Niemand kon vermoeden dat met de waarneming van twee **Pestvogels** *Bombicilla garrulus* op 9 december op Terschelling een gedenkwaardige invasie van deze soort begon. Tot de jaarwisseling waren er nog slechts acht meldingen van in totaal 15; daarna werden er tot 18 januari 90 gemeld en vanaf 19 januari begon de echte toevloed. Tot het eind van de maand kwamen nog eens c. 850 exemplaren binnen op de Dutch Birding-vogellijn (en ook veelal op de semafoons!), met als absolute topdag 27 januari met in totaal 245. In februari namen de aantallen nog sterk toe met groepen tot meer dan 130 exemplaren (wordt vervolgd...). Een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* was in januari nog steeds aanwezig in de AW-duinen. Een leuke fenologie-tik had een waarnemer in Leeuwarden, Friesland, waar op 10 januari een **Beflijster** *Turdus torquatus* zat. Een goed begin van het nieuwe jaar en de beste soort van deze periode was het eerste-winter vrouwtje **Zwartkeellijster** *T. ruficollis atrogularis* (derde voor Nederland) dat vanaf 5 januari in Den Helder verbleef. Vooral in de eerste dagen na de ontdekking verliep de zoektocht naar deze soort gladjes. Voor de volledigheid vermelden we hier dat de **Provençaalse Grasmus** *Sylvia undata* van Westkapelle

daar tot 3 december verbleef. Ook de **Kleine Zwartkop** *S. melanocephala* van Egmond-Binnen, Noord-Holland, was nog gewoon aanwezig, getuige de waarneming op 26 december. Er was een late **Braamsluiper** *S. curruca* op 7 december bij Lauwersoog, Groningen. De vele waarnemingen van **Zwartkoppen** *S. atricapilla* deze winter kunnen te maken hebben met de overvloed aan bessen. Een bladkoning *Phylloscopus* die van 17 december tot 3 januari aanwezig was in Den Haag, Zuid-Holland, werd door sommigen gedetermineerd als een **Bladkoning** *P. inornatus*, door anderen echter als een **Humes Bladkoning** *P. humei*. Er was een melding van een vangst van een **Bruine Boszanger** *P. fuscatus* op 30 december bij IJsselstein, Utrecht. **Siberische Tijftjaffen** *P. collybita tristis* werden gezien van 11 tot 23 december (twee) bij Huizen, Noord-Holland, en op 18 en 19 december bij Woerden, Utrecht. Algemener dan de meeste jaren was de **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes*: de gehele periode in Veenendaal, Utrecht; tot 22 januari in Ede, Gelderland; op 7 december vier bij Sellinger, Groningen; op 2 januari bij Geldrop, Noord-Brabant; op 3 januari bij Noorderlaren, Groningen; op 6 januari (drie) bij het Robbenoordbos, Noord-Holland; op 8 januari bij Castricum, Noord-Holland; en op 11 januari (vier) bij Middenmeer, Noord-Holland. De **Huiskraaien** *Corvus splendens* waren nog aanwezig bij Hoek van Holland (twee) en bij Renesse, Zeeland. Een gezellige groep van meer dan 50 **Europese Kanaries** *Serinus serinus* verbleef rond de kerstdagen in Maastricht, Limburg. Analooq aan de vele waarnemingen elders in Europa werden ook in Nederland **Witstuitbarmsijzen** *Carduelis hornemanni* vastgesteld. Waarnemingen – soms met de bekende determinatieproblemen – werden gedaan tussen 11 december en 14 januari (in totaal 6) op Terschelling; op 13 en 14 december bij de Brouwersdam; op 17 december bij Huizen; op 21 december bij Grave, Noord-Brabant; op 24 december bij Enschede, Overijssel; op 18 januari bij Wageningen, Gelderland; op 19 januari bij Ooijen, Limburg; vanaf 27 januari bij Lopik, Utrecht; op 28 januari bij Voorschoten, Zuid-Holland; en vanaf 29 januari (drie) bij Baarn, Utrecht. Vanaf 18 december verbleven twee **Dwerggorzen** *Emberiza pusilla* langdurig bij Katwijk. **Grauwe Gorzen** *Miliaria calandra* waren aanwezig op 9 december (25) en 22 januari (21) bij Nummer Eén, Zeeland.

Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

36 Pestvogels / Bohemian Waxwings *Bombicilla garrulus*, Haarlem, Noord-Holland, 6 februari 1996 (*Harm Niessen*) **37** Witwangstern / Whiskered Tern *Chlidonias hybridus*, Den Oever, Noord-Holland, 12 november 1995 (*Harm Niessen*) **38** Grote Trap / Great Bustard *Otis tarda*, Rolde, Drenthe, 19 januari 1996 (*Roef Mulder*) **39** Kleine Trap / Little Bustard *Tetrax tetrax*, Texel, Noord-Holland, 29 december 1995 (*René Pop*) **40** Amerikaanse Smient / American Wigeon *Anas americana*, Kallo-Doel, Oost-Vlaanderen, 4 januari 1996 (*Patrick Buys*)

België

DUIKERS TOT VALKEN Langs Oostende, West-Vlaanderen, trok op 9 december een **Ijsduiker** *Gavia immer*. Van 10 tot 21 januari vertoefde een juveniele vogel in de Spuikom te Oostende. Van 20 tot ten minste 30 december vertoefden maximaal twee onvolwassen **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* in de haven van Zeebrugge, West-Vlaanderen. Op 26 december was er één aanwezig te Oostende. Leuk was de concentratie van 11 **Roerdampen** *Botaurus stellaris* te Harchies, Hainaut, half december. Op 15 december verbleef een adulte **Kwak** *Nycticorax nycticorax* bij Beernem, West-Vlaanderen, op 25 december een onvolwassen vogel bij Sint-Jan-in-Eremo, Oost-Vlaanderen, en op 26 december een adulte en drie onvolwassen bij Brugge, West-Vlaanderen. De West-Vlaamse waarnemingen hebben wellicht betrekking op vogels van de verwilderde Zwin-populatie. Eëndagswaarnemingen van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* gebeurden te Genappe, Brabant, op 9 december; Waregem, West-Vlaanderen, op 10 december; Gent, Oost-Vlaanderen, op 7 januari; en Brugge op 13 januari. De vogel die op 17 en 30 december te Kallo-Doel, Oost-Vlaanderen, werd waargenomen, werd daar op 2 januari dood opgeraapt. In het gebied te Lissewege-Dudzele, West-Vlaanderen, verbleven er tot ten minste 30 januari maximaal vier en in Het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen, waren er maximaal zeven tot 23 december. De **Grote Zilverreiger** *F. alba* te Harchies werd nog tot ten minste 21 januari gezien en het exemplaar van Pulle, Antwerpen, tot 15 december. Andere verbleven van 8 tot 15 december bij Ravels, Antwerpen; op 25 december te Harelbeke, West-Vlaanderen; op 27 december kortstondig te Kallo-Doel; en van 5 tot 9 januari in Terlo bij Kasterlee, Antwerpen. De vogel van 14 tot 25 januari te Hoegaarden, Brabant, was waarschijnlijk dezelfde als die van Neerijse, Brabant, op 7 januari. Van 9 tot 30 januari waren vier à vijf vogels weer aanwezig te Retie-Lille, Antwerpen. Van 13 tot 16 januari verbleven maximaal vier **Dwergganzen** *Anser erythropus* in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen, en op 28 januari was er één in Zeebrugge-Achterhaven. Op 16 december werden drie **Kleine Canadese Ganzen** *Branta canadensis* ssp gezien bij Het Zwin te Knokke en op 13 januari verbleef er één bij Damme, West-Vlaanderen. De eerste zes **Witbuikrotganzen** *B. bernicla hrota* zaten van 5 tot 21 januari te Oostende-Bredene (meer dan 10 op 8 januari). Daarna waren er nog twee te Wenduine, West-Vlaanderen, op 6 januari en maximaal 20 in de Uitkerkse Polder van 7 tot 16 januari. Terwijl in het Gentse een ontsnapte **Roodhals-gans** *B. ruficollis* ronddoolde, liepen er op 27 december bij Nieuwmunster, West-Vlaanderen, twee 'echte' en op 30 december één bij Wenduine. Het eerste-winter mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* dat van 4 tot 5 januari werd gezien te Kallo-Doel was vrijwel zeker dezelfde vogel die in november bij Antwerpen, Antwerpen, werd waargenomen. Met 29 gemelde exemplaren deed de **Krooneend** *Netta rufina* het meer dan behoorlijk (beperkte dubbel telling niet uitgesloten),

de vijf van Gent zorgden voor de hoogste concentratie. Het mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* verbleef nog de hele periode op Blokkersdijk, Antwerpen, en omgeving. Een vermoedelijke hybride **Ringsnavel- x Kuifeend** *A. collaris x fuligula* zwom op 2 januari bij Dendermonde, Oost-Vlaanderen. Mannetjes **Witoog-eend** *A. nyroca* zwommen te Schulen, Limburg, van 10 tot 13 december; te Lier-Duffel, Antwerpen, vanaf 4 januari; en te Ninove, Oost-Vlaanderen, op 28 januari. Een mannetje en een vrouwtje waren van 4 tot 7 januari aanwezig in het Mechels Broek, Antwerpen, en op 30 januari te Walem, Antwerpen. Ook het ontsnapte mannetje van de Gentse Kanaalzone bleef nog de hele periode aanwezig. Hybride **Witoog- x Tafeleenden** *A. nyroca x ferina* werden opgemerkt te Lier-Duffel (twee) en te Belsele, Oost-Vlaanderen. Er werden **Rode Wouwen** *Milvus milvus* waargenomen te Wechelderzande, Antwerpen, op 7 december en te Knokke op 5 januari. Van 5 tot ten minste 18 december pleisterde een **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* bij Virelles, Hainaut. De adult van Limburg, Nederland, stak op 21 december even de grens over bij Eben-Emael, Limburg. Mogelijk werd dezelfde vogel op 27 december enkele malen gezien bij Ophoven, Limburg. De schaarse waarnemingen van **Ruigpootbuiszards** *Buteo lagopus* kwamen van Ronse, Oost-Vlaanderen, op 8 december; Schulen op 27 januari; en Stalhille, West-Vlaanderen, op 30 januari. Boven Het Zwin te Knokke vloog op 16 december een **grote valk** *Falco* van het Giervalk *F. rusticolus*-type. Er werden ten minste 22 verschillende **Slechtvalken** *F. peregrinus* gemeld.

HOENDERS TOT GORZEN Op 1 december vlogen 23 **Kraanvogels** *Grus grus* over Houthalen, Limburg, en acht over Eksel, Limburg, op 2 december 63 over Neerpelt en Achel, Limburg, en 80 over Hasselt, Limburg, en op 3 december 39 over Lochristi, Oost-Vlaanderen. Daarna duurde het tot 30 december voordat de volgende vijf exemplaren over Diepenbeek, Limburg, vlogen. Op 2 december werd kortstondig een **Gestreepte Strandloper** *Calidris melanotos* gezien te Oostende. Van 1 tot 6 januari verbleef een eerste-winter **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicaria* te Oostende, en op 31 januari werd de vogel herontdekt op het kanaal Oostende-Brugge. Op 7 januari pleisterde er een in Het Zwin te Knokke. Langs Oostende trok op 9 december nog een **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus*. De negen waarnemingen van **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* gebeurden te Drogen, Oost-Vlaanderen; Gent; Harelbeke; Kluizen, Oost-Vlaanderen (twee), Mariakerke-Oostende; Nimy, Hainaut; Sta-broek, Antwerpen; en Zeebrugge. Op 16 december was een adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* aanwezig in de Voorhaven van Zeebrugge en op 19 december een eerste-winter. Een **Kleine Alk** *Alle alle* zwom op 8 december in de Achterhaven te Dudzele-Zeebrugge en op 9 december vlogen er acht langs Oostende. Tot grote verrassing van enkele inwoners van Tielrode, Oost-Vlaanderen, streek op 13 december een **Oehoe** *Bubo bubo* neer in hun tuin. De vogel was ongeringd en had een ontstekings van de slijmvliezen;

hij zal na verzorging worden uitgezet in het broedgebied in de Ardennen. De in totaal 38 **Pestvogels** *Bombus garrulus* van deze periode waren verspreid over Baasrode, Oost-Vlaanderen; Blankenberge, West-Vlaanderen (drie); Bredene; Broechem, Antwerpen (acht); De Haan, West-Vlaanderen; Duffel (twee); Ekeren, Antwerpen (twee); Gent (twee); Houtave, West-Vlaanderen; Kapellen, Antwerpen (10); Knokke (twee); Oostende; Oostkamp, West-Vlaanderen (twee); en Zeebrugge. Een op 13 december in Duffel gemelde **Roodkeellijster** *Turdus ruficollis ruficollis* werd slechts kortstondig gezien en helaas niet teruggevonden. Op 7 januari dook enkele malen een **Bruine Boszanger** *Phylloscopus fuscatus* op in de tuin van een vogelaar te Blankenberge. Interessant was de waarneming van een **Pimpelmees** *Parus caeruleus* met de kenmerken van de Noord-Afrikaanse ondersoort *P. c. ultramarinus* bij Wuustwezel, Antwerpen, op 17 december. Bij Harchies werden op 13 januari drie **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* opgemerkt. **Russische Kauwen** *Corvus monedula monedula/soemmerringii* verbleven op 18 december

bij Kluizen en op 23 december bij Wenduine. Een **Witstuitbarmsijs** *Carduelis hornemanni* te Zeebrugge op 26 december was – alweer – weggelegd voor slechts één waarnemer. Op 9 december werd een **Witkopgors** *Emberiza leucocephalos* geringd bij Machelen, Oost-Vlaanderen; de vogel werd hier de volgende dag losgelaten maar niet meer waargenomen. Op 31 december werd op dezelfde plaats een **Dwerggors** *E. pusilla* gevangen. Nog een exemplaar verbleef op 10 december kortstondig op het Schietveld bij Brecht, Antwerpen.

Deze waarnemingslijst kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (Harelbeke), Peter Collaerts (Tienen), Frank Descheemaeker (MERGUS), Hugues Dufourny (Hainaut), Koen Laysen (Schulen), Dirk Symens (VLAVICO) en Willy Verschueren (Linkeroever). Ook de hulp van diegenen die (hun) waarnemingen meedeelden op de Belgische Dutch Birding-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België

DB Actueel

Twitching in Nederland in 1995 Kan het nog gekker...? Dat is de vraag die veel vogelaars zich zullen stellen als ze terugkijken op het vogeljaar 1995. Na een wat moeizame start haastte soortenjagend Nederland zich van half april tot eind november vrijwel zonder adem-pauze van nieuwe soort naar nieuwe soort. Hieronder bevonden zich vier nieuwe soorten voor Nederland en zes tweede gevallen. Daarmee werd 1995 zonder twi-fel het beste vogeljaar ooit. Het lijkt erop dat de toename van het aantal vogelaars en hun kennis, de 'doorbraak' van een nieuwe generatie vogelaars en de sterk verbeterde communicatie dankzij de nieuwe 06-apparaat, zaktelefoons en de vier semafoongroepen het vogelen in Nederland structureel op een hoger niveau hebben gebracht. De voorlopige balans komt uit op ruim 335 vastgestelde soorten, vergelijkbaar met 1994. Naast kwantiteit en kwaliteit kende 1995 nog een bijzonder aspect. Nog nooit waren in een jaar zoveel goede soorten zo kort 'beschikbaar'. Vaak was er maar enkele uren tijd voordat de vogel verdwenen was of de duisternis viel; mede hierdoor zijn er maar weinig vogelaars die in 1995 niet één of meer soorten gemist hebben.

Januari begon gelijk heftig; op 5 januari ontdekten Michel Kapoen en Piet van Meerkerk de tweede Forsters Stern *Sterna forsteri* voor Nederland bij Kinderdijk, Zuid-Holland. De waarneming van een eveneens niet-twitchbare Ringsnavelmeeuw *Larus delawarensis* bij Stevensweert, Limburg, op 8 januari is reeds door de CDNA aanvaard (derde geval). De eerste Grote Geelpootruiter *Tringa melanoleuca* voor Nederland, ontdekt door Jan Goedbloed, zat op 15 januari een

uurtje bij Grijpskerke, Zeeland; later zou alles gelukkig nog goed komen met deze soort. Op dezelfde dag werd door Jan Coldewey een Steenarend *Aquila chrysaetos* gefotografeerd bij Epse, Gelderland. Overblijvers uit 1994 waren in januari de Kleine Topper *Aythya affinis* bij Veere, Zeeland, en later bij Middelburg, Zeeland (in maart-mei dook deze vogel weer op in Veere en daarna nog in Sas-van-Gent, Zeeland), de verdachte Siberische Taling *Anas formosa* bij Broekhuizen-vorst, Limburg, en de af en toe gemelde Blauwvleugeltaling *A. discors* in de AW-duinen, Noord-Holland. Een Middelste Bonte Specht *Dendrocopos medius* op 18 februari bij kasteel Heeswijk, Noord-Brabant, is door de CDNA aanvaard. Op 13 maart vloog een Cirlgors *Emberiza cirlus* tegen een raam in Hoogerheide, Noord-Brabant; dit betekende het vijftide geval en de derde niet-twitchbare in vier jaar tijd. De volgende klapper (ten misser) kwam op 2 april toen Hans van de Laar in Brunssum, Limburg, een Sperweruil *Surnia ulula* fotografeerde en daarna nooit meer terugzag (tweede geval). De eerste helft van april bood als troost maximaal twee Amerikaanse Wintertalingen *A. crecca carolinensis* in de Lauwersmeer, Groningen, een Ringsnaveleend *A. collaris* bij Onderdijk, Noord-Holland, en een Dwerggors *E. pusilla* bij Breezanddijk, Friesland.

Op 20 april werd een overvliegende Oehoe *Bubo bubo* bij Grevenbicht, Limburg, gemeld (maar nog niet ingediend). Op dezelfde dag begon de lange reeks van succesvolle twitches, toen Alain Kind de Grote Geelpootruiter herontdekte in De Braakman, Zeeland. Tot ver in mei werd deze vogel hier af en toe gezien.

Op 3-7 mei verbleef een pas later bekend gemaakte (en nog niet ingediende) Steppevorkstaartplevier *Glareola nordmanni* op Texel, Noord-Holland; het is inmiddels ruim 10 jaar geleden dat deze soort voor het laatst twitchbaar was. 4 Mei was de onbetwiste topdag van 1995; bij Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, dook de derde Daurische Kauw *Corvus dauricus* voor de WP op (nieuw voor Nederland) en tegelijkertijd werd een mannetje Izabelklauwier *Lanius isabellinus* ontdekt op Texel. Snelle reageerders konden beide soorten nog voor donker 'scoren'. De klauwier was de volgende dag weg; de kauw bleef tot 6 mei in Katwijk, dook op 7 mei even in Den Haag, Zuid-Holland, op en werd tenslotte op 13-15 mei bij Scheveningen, Zuid-Holland, gezien. Later bleek de vogel al op 1 mei bij Hargen aan Zee, Noord-Holland, gezien te zijn, zodat dit geval al met al vele ontdekkers kent. Een Witoorspreeuw *Sturnus cineraceus* eveneens op 4 mei bij Breskens, Zeeland, had de goede datum uitgekozen om de discussie over zijn al dan niet wilde herkomst geanimeerd te houden. Op 5 mei werd bij Katwijk in alle vroegte een langsvliegende adulte Lachmeeuw *Larus atricilla* gezien, waarmee deze soort een zoveelste moeizame poging doet om zich op de Nederlandse lijst te plaatsen en dezelfde dag en plaats leverden een fraaie Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* op. Een dag later werd Nederland verrijkt met drie verspreide Baardgrasmussen *Sylvia cantillans*, zodat deze soort eindelijk weer eens goed twitchbaar was. Op 8 mei ontdekte Arend Wassink zijn tweede Kleine Zwartkop *S. melanocephala* in de tuintjes op Texel, die daar een week aanwezig bleef (zesde geval). Grote Grijs Snippen *Limnodromus scolopaceus* werden in mei bij Bergen op Zoom, Noord-Brabant, en Petten, Noord-Holland gezien. Verspreid in mei werden drie Westelijke Bergfluiters *Phylloscopus bonelli* gemeld. In het laatste weekend van mei werden nog enkele Baardgrasmussen gevonden. Een dag later, op 29 mei, ontdekte Johan Buisman twee Vorkstaartplevieren *G. pratincola* bij Lutjebroekerweel, Noord-Holland, die daar tot 31 mei werden gezien. 30 mei leverde de tweede Kortteenleeuwerik van het voorjaar op, bij Breezanddijk. Op 2 juni volgde weer een hectische dag met een vrouwtje Perzische Roodborst *Irania gutturalis* in de Katwijkse Zuidduinen, Zuid-Holland, ontdekt door Jaap Dijkhuizen (tweede geval) en later op die dag een mannetje Bruinkopgors *E. bruniceps* bij de Slikken van de Heen, Zeeland. In juni bleek de waarneming van een Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* in Flevoland de aanzet voor het eerste broedgeval in Nederland. Bijna even zeldzaam was het broedgeval van een Hop *Upupa epops* in Noord-Brabant. In mei-juli werden onder andere twee Ralreigers *Ardeola ralloides* en (slechts) twee Breedbekstrandlopers *Limicola falcinellus* gezien. In dezelfde periode werden drie Orpheus-spotvogels *Hippolais polyglotta* gemeld (gevolgd door een in september).

De zomer bood weinig gelegenheid om op adem te komen. Op 24-25 juni bevond zich een Grote Franjepoot *Phalaropus tricolor* bij de Wevers Inlaag, Zeeland. Vanaf 9 juli bevond zich ruim twee weken een Steppekievit *Chettusia gregaria* langs de Hollandse Kade bij Kamerik, Utrecht. Midzomer-topper was de van 13 tot c 26 juli pleisterende donkere Dwergarend *Hieraetus pennatus* op de Hoge Veluwe, Gelderland

(derde geval). Deze eerste twitchbare Dwergarend was ontdekt door Niels Gilissen. Op 28-29 juli verbleef een juveniele Kuifkoekoek *Clamator glandarius* op Schiermonnikoog, Friesland, die dankzij het geval uit maart-april 1994 maar bitter weinig belangstelling ten deel viel.

Eind juli-begin augustus werd zoals gebruikelijk een aantal Vale Pijlstormvogels *Puffinus mauretanicus* gezien, waaronder net als in 1992 een vogel langdurig ter plaatse bij Camperduin, Noord-Holland. Op 6 augustus zagen Tom van der Have en Guido Keijl gedurende c 30 min de derde Kleine Geelpootruiter *T. flavipes* voor Nederland bij Petten.

Tot de meest bizarre ornithologische gebeurtenissen uit onze geschiedenis behoort de Bulwers Stormvogel *Bulweria bulwerii* die in de ochtend van 21 augustus enkele uren boven de Westplaat, Zuid-Holland, vloog. Deze eerste waarneming voor Nederland plaatste Aat Schaftenaar en zijn Wageningse vrienden gelijk stevig op de ranglijst van ontdekkers van zeldzame soorten. Vanaf eind augustus werden opvallend veel Vorkstaartmeeuwen *L. sabini* gezien (c 36), waaronder enkele adulte. Begin september bracht eindelijk weer eens een twitchbare Grauwe Fitis *P. trochiloides*, door Teus Lujendijk en Arnold Meijer ontdekt bij Katwijk. Deze periode viel verder op door maar liefst vier Wilgenhorzen *E. aureola*, waaronder de eerste twitchbare op het vasteland, bij Westkapelle, Zeeland, op de 12e. Spectaculair en zeer onverwacht was de door Peter Waanders ontdekte Havikarend *H. fasciatus* op de uitgestrekte Vliehors op Vlieland, Friesland. Deze vogel werd hier op 17-20 gezien en vloog de laatste dag over Texel naar het zuiden (tweede geval). Door logistieke problemen was deze vogel ondanks het dagenlange verblijf lang niet voor iedereen twitchbaar. De Westelijke Bergfluiters op de Maasvlakte, Zuid-Holland, op de 17e kreeg door dit roofvogelgeweld wat minder aandacht en Arend Wassink's Kleine Spotvogel *H. caligata* op Texel op de 19e was te snel weg om veel (positieve) aandacht te krijgen. De 'raadselstrandloper' *Calidris* bij Groote Keeten, Noord-Holland, op 21-25 september zorgde voor veel verwarring en naar het zich laat aanzien niet voor een nieuwe soort voor soortenjagend Nederland. Gerald Driessens ontdekte op 25 september een Citroenkwikstaart *Motacilla citreola* bij Petten die tot de 29e veel waarnemers kon plezierien (vijfde geval); het betekende de eerste twitchbare eerste-winter vogel.

Oktober bood een door Hans Gebuis ontdekte en voor select publiek beschikbare Kleine Spotvogel op de Maasvlakte op de 6e. De Texelweek leverde onder meer een Amerikaanse Goudplevier *Pluvialis dominica* en een van de vier juveniele Roze Spreeuwen *S. roseus* van het najaar op (verder werden twee adulte vogels gezien in het voorjaar en een in het najaar). Juist toen het leek alsof oktober in stilte zou eindigen, kwam de zoveelste donderslag bij heldere hemel; een Bartrams Ruiters *Bartramia longicauda* op 28 oktober op de Maasvlakte. Deze nieuwe soort voor Nederland werd ontdekt door Hans Mom en Dave van der Spoel en bleef die dag lang genoeg aanwezig om velen een glimp te bieden maar kort genoeg om evenzo velen danig teleur te stellen. Dezelfde dag werd op zoek naar de vervlogen Bartrams een Kortteenleeuwerik ontdekt op de Dintelhaven, Zuid-Holland, die de volgende dag

door een Klapekster *L. excubitor* soldaat werd gemaakt. Vanaf eind oktober werden drie Bruine Boszangers *P. fuscatus* en acht Pallas' Boszanger *P. proregulus* gemeld. Op 6 november volgde de enige Witkopgors *E. leucocephalos* van het jaar in de vorm van een vangst bij Westenschouwen, Zeeland. Op 8-11 november bevond zich een bijna adulte Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea* bij Ilmuiden, Noord-Holland. Een groot deel van november bevond zich de tweede Kleine Zwartkop van het jaar bij Egmond aan Zee, Noord-Holland; op 26 december bleek deze vogel nog steeds aanwezig (zevende geval). De afsluiting van de reeks goede soorten vond in stijl plaats met 's lands tweede Provençaalse Grasmus *S. undata*, die na de ontdekking door Pim Wolf op 26 november tot 3 december bij Westkapelle rondkroop. Tot 3 december werden maximaal drie erg late Witwangsters *Chlidonias hybridus* gezien bij Den Oever, Noord-Holland; het jaartotaal voor deze soort liep op tot 24! De invasie van Notenkrakers *Nucifraga caryocatactes* in Scandinavië ging aan West-Europa grotendeels voorbij maar leverde in Nederland toch c. 20 meldingen op. Het najaar bood verder in totaal acht Dwerggorzen (eind december gevolgd door twee vogels bij Katwijk) en zes Bosgorzen *E. rustica*. December bood een niet onomstreden Humes Bladkoning *P. humei* bij Den Haag en een Witsuitharmsijs *Carduelis hornemanni* bij Enschede, Overijssel; van deze laatste soort waren in het najaar al meer exemplaren gemeld. Als de Sperveruil die op 16-24 december bij Gendringen, Gelderland, werd gezien (en pas later werd gemeld) klopt, is 1995 het jaar van de gemiste kansen voor deze droomsoort. De maand eindigde in stijl met een Kleine Trap *Tetrax tetrax* op Texel (zevende geval sinds 1982) en een langverwachte Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, ontdekt door Bertus de Lange samen met Eus van der Burg en Kees de Vries op de Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland. Dit was de eerste twitchbare Geelsnavelduiker sinds de vogel van Scheveningen in december 1984 en dus voor velen een welkome nieuwe soort om het jaar mee af te sluiten. Tenslotte bevonden zich gedurende het hele jaar de twee Huis kraaien *Corvus splendens* bij Hoek van Holland, Zuid-Holland, en een derde exemplaar (dat pas recent bekend werd) bij Renesse, Zeeland.

De gevolgen van al dit geweld voor de ranglijst zijn nauwelijks overzichtelijk samen te vatten. Daarom wordt volstaan met een korte schets van de stand in de top-10. Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar Bulletin 2 van de Club 450 io. Bovenaan staat Gerard Steinhaus met 396 soorten (+8), gevolgd door Klaas Eigenhuis met 393 (+7), Edward van IJzen-doorn met 391 (+5), Eus van der Burg met 392 (+8), Gerald Oreel met 390 (+5), Hans ter Haar met 390 (+7), Jan van der Laan met 390 (+8), Aart Vink met 390 (+11), Alexander Buhr met 389 (+10) en Enno Ebels met 384 (+7). Overigens had iedereen uit de top-10 binnen een week van het nieuwe jaar alweer een soort erbij, in de vorm van de Zwartkeellijster *Turdus ruficollis atrogularis* van Den Helder, Noord-Holland.

Doordat in 1995 niemand zo fanatiek met een jaarlijst bezig was als sommigen in 1994, werden de potenties (ruim 320 twitchbare soorten) van het afgelopen jaar op dit vlak niet uitgebuit. Aart Vink deed het meest zijn best en kwam met 307 (onder de gebruikelijke voorbehouden) voor het eerst in zijn lange carrière

boven de 300. Diederik Kok kwam tot 304. Voor het overzicht van landelijke *big day* pogingen wordt verwezen naar Dutch Birding 17: 272, 1995; voor de *big days* tijdens de DBA-week op Texel naar Dutch Birding 17 (6): V, 1995. Op 16 mei telden Justin Jansen en Peter Waanders 120 soorten op Vlieland. De 10-uurs *big day* van Den Haag op 20 mei leverde voor het winnende vijftal 101 soorten op (Barry d'Arnaud, Ed Opperman, Vincent van der Spek, Johan Stuut en Rob Westerduin). De vierde Katwijkse fiets *big day* op dezelfde dag, met zeven teams, werd met 98 soorten (in 10 uur) gewonnen door Jaap Dijkhuizen, Jan Kuyt, Wim Masmeijer en Martijn Verdoes.

Sander Lilipaly en Erik Sanders vestigden een nieuw *big day* record voor Walcheren (en Zeeland) op 6 oktober met 132 soorten, waarvan 94 op de trektelepost Nollendijk bij Vlissingen.

Met dank aan Remco Hofland (Dutch Birding-vogel-lijst) en Gerard Steinhaus (CDNA; Club 450 io). ENNO B. EBELS

Zwartkeellijster in Den Helder Op vrijdagmiddag 5 januari 1996 omstreeks 15:00 zag Nico Harder een vreemde lijster *Turdus* foerageren in zijn voortuin aan de Prins Willem Alexandersingel in Den Helder, Noord-Holland. Hij determineerde hem als een mogelijk vrouwtje Zwartkeellijster *T. ruficollis atrogularis* en belde vervolgens Rob Halif om de waarneming te melden. RH was snel ter plaatse maar de inmiddels weggevlogen lijster kon niet meer worden teruggevonden.

De volgende ochtend begonnen Ruud Brouwer en RH met een zoekactie naar de vogel. Om 10:05 vonden ze hem terug in één van de voortuinen, niet ver van de oude plek. De vogel vloog direct op en ging in een boom zitten. Hij liet zich eerst alleen op de rug bekijken maar gelukkig draaide hij zich om en liet de borst goed zien. We wisten nu zeker dat het om een (eerste-winter) vrouwtje Zwartkeellijster ging. Snel gingen we terug naar de auto om fotoapparatuur te halen en het spectaculaire nieuws te verspreiden. We waarschuwden ook NH en gingen daarna snel terug naar de plek; jammer genoeg was de vogel weer weggevlogen. Dezelfde dag hebben zo'n 100-150 vogelaars blauwbekend naar de vogel gezocht. Zonder resultaat, afgezien van enkele Pestvogels *Bombicilla garrulus* (waarvan één ter plekke het loodje legde). Onverwacht werd de vogel in de schemer toch nog ontdekt en door acht vogelaars gezien.

De volgende ochtend werd de lijster in alle vroegte teruggevonden in dezelfde voortuin waar hij de namiddag ervoor gezien was. Hier kon hij de gehele dag worden bekeken door in totaal 150-200 vogelaars, die de plek ondanks de ijzel hadden weten te bereiken. De vogel was weinig schuw en keerde steeds terug naar de voortuinen en grasbermen langs de singel. Later bleek dat de vogel al vanaf 3 januari gezien was door verschillende omwonenden. Op 3 maart was hij in ieder geval nog aanwezig. Het betreft de derde waarneming in Nederland en de eerste twitchbare; eerdere gevallen waren van 31 maart tot 3 april 1981 in Groningen, Groningen (Dutch Birding 3: plaat 35-36, 1981), en op 9 oktober 1982 op Schiermonnikoog, Friesland (Limosa 56: 260-261, 1983). RUUD BROUWER, ROB HALIF & NICO HARDER

Kleine Topper bij Lelystad-Haven Op 13 januari 1996 waren Marjolein Beukers, Ruud van Dongen en Jaap Eerdmans de groepen eenden aan het afzoeken die zich in de omgeving van de Houtribsluizen en Lelystad-Haven, Flevoland, bevonden. Rond 09:45 besloten zij het piertje tussen Lelystad-Haven en de Batavia op te rijden. In een van de groepjes ontdekte RvD een eend die hij eerst determineerde als hybride Kuifeend x Tafeleend *Aythya fuligula* x *ferina*. JE stelde echter vast dat de vogel in kwestie nauwelijks zwart aan de snavelpunt en een opvallende gele iris had. Omdat de vogel op vrij grote afstand aan het foerageren was werd besloten onder dekking van de dijk dichterbij te gaan. Zo kon de vogel vanaf c 50 m met de zon in de rug bekeken worden. Opvallend waren de 'puntige' kop, de grijze bovendelen met donkere streepjesteekening en de fijn gestreepte flanken. Na raadpleging van literatuur was het voor de ontdekkers zeker dat zij keken naar de tweede Kleine Topper *A. affinis* voor Nederland!

Na het maken van een beschrijving werden enkele toevallig arriverende vogelaars gewezen op de dobberende zeldzaamheid en besloot het drietal naar het huis van JE te gaan om fotoapparatuur te halen en te 'piepen'. Bij terugkomst bleken vogelaars en eend nog aanwezig. JE ontpopte zich als fotograaf en slaagde er in enkele 'snapshots' te nemen. Zonder aanwijsbare reden vloog om c 11:30 een deel van de aanwezige Kuifeenden samen met de Kleine Topper op. Hierbij werd de diagnostische tweekleurige vleugelstreep opgemerkt. Het groepje leek ten zuiden van Lelystad-Haven neer te strijken maar helaas kon de vogel tussen de 100en hectisch heen en weer vliegende eenden niet meer worden teruggevonden. Wel vonden RvD en JE twee hybride eenden. Een van deze twee, die aanvankelijk alleen op grote afstand werd gezien, zorgde bij de ontdekkers en enkele toegesnelde twitchers voor de nodige commotie en werd op verwarrende wijze op de pieper gezet. Hierdoor ontstond ten onrechte de indruk

41 Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, mannetje, Lelystad-Haven, Flevoland, 13 januari 1996 (Jaap D Eerdmans)

dat bovengenoemde waarnemers hun Kleine Topper introkken. Dit zal mede de reden zijn geweest dat de volgende ochtend Jaap en Peter Eerdmans als enige vogelaars in Lelystad-Haven aan het zoeken waren. Ook die ochtend kon de vogel ondanks intensief speurwerk niet meer worden gevonden. JAAP D EERDMANS & RUUD M VAN DONGEN

Weer Middelste Bonte Specht in Vijlenerbos Op zondag 28 januari 1996 waren Justin Jansen en Patrick Palmen in het Vijlenerbos, Limburg, op zoek naar Taigaboomkruipers *Certhia familiaris*. Na c 20 min gelopen te hebben kregen zij een bonte specht *Dendrocopos* in het vizier, die al snel als een onvervalste Middelste Bonte Specht *D. medius* kon worden herkend. De vogel was zeer fraai te zien en kon ondanks het slechte licht enkele malen worden gefotografeerd door PP. Na een waarnemingstijd van 30 min vloog de vogel om 16:15 verder het bos in en kon niet meer worden teruggevonden. De volgende dagen bleek de vogel echter nog aanwezig en werd tot en met ten minste 4 maart 1996 gezien.

Dit betreft de derde Middelste Bonte Specht in Zuid-Limburg in drie jaar tijd. Eerdere gevallen waren eendagswaarnemingen op 19 februari 1994 op precies dezelfde plek, en in maart 1995 elders in het Vijlenerbos. Het is de eerste twitchbare Middelste Bonte Specht sinds die van Amelisseweerd, Utrecht, in 1985-86. JUSTIN JANSEN & PATRICK PALMEN

Kleine Topper: nieuw voor België In de late middag van 15 februari 1996 ontdekten Luk Bekaert, Han Remaut, Gunter De Smet en Geert Spanoghe een mogelijk mannetje Kleine Topper *Aythya affinis* in een grote groep duikeenden, waaronder enkele Toppers *A. marila*, op het Kanaal van Gent naar Terneuzen bij St Kruis-Winkel, West-Vlaanderen. De volgende dag kon de determinatie bij beter licht bevestigd worden. Op 22 februari was de vogel nog aanwezig. Over de bepaling van de leeftijd ontstond aanvankelijk enige discussie. Echter, de bruine staart en handpennen, de uniform bruine en gesleten tertials, de witte vlekjes op de onderstaartdekveren en de bruine veren op de flanken, schouderveren en borstafscheiding wijzen alle op een eerste-winter. Derhalve betreft het een andere vogel dan die in de winter en het voorjaar van 1994-95 in Zeeland verbleef en toen het laatst (van eind mei tot in juni 1995) werd gezien bij Sas-van-Gent, hemelsbreed c 6 km ten noorden van de plaats van de Belgische waarneming. GERALD DRIESSENS

Twee Witkopgorzen bij Oirschot Op maandag 26 februari 1996 ontdekte Antonio Mendoza een mannetje Witkopgorz *Emberiza leucocephalos* nabij Oirschot, Noord-Brabant. De vogel bevond zich in een groep van c 200 Geelgorzen *E. citrinella*, Rietgorzen *E. schoeniclus*, Vinken *Fringilla coelebs* en Ringmussen *Passer montanus*. Later in de middag bleek in de groep een tweede mannetje aanwezig te zijn. Deze tweede vogel vertoonde met name op de kop al aardig wat zomerkleed. Op 3 maart zaten beide vogels er nog. Voor Nederland betreft het de eerste meervoudige waarneming en ook de eerste (langverwachte) winterwaarneming. Het totale aantal staat nu op 29. ENNO B EBELS

Natuurgids Nederlandse Antillen & Aruba

Karel Beylevelt

TAXONOMY - MORPHOLOGY - DISTRIBUTION Songbirds of Turkey

an atlas of biodiversity of Turkish passerine birds
C.S. Roselaar

DUTCH BIRDING
VOGELGIDS

5

BUNTINGS AND SPARROWS

A Guide to the
Buntings and North American Sparrows

Roofvogels van Noordwest-Europa

PITTAS, BROADBILLS AND ASITIES

Frank Lambert and Martin Woodcock

SEALIFE

A Guide to the Marine Environment

Edited by
Geoffrey Waller
Foreword by
Mark Davis and Michael Burdett

Ger Meesters Boekproductiesuitgeverij

Vrijheidsweg 86
2033 CE Haarlem

☎023-5336044

☎023-5350895

Karel Beylevelt
Natuurgids Nederlandse
Antillen & Aruba
f39,90/BEF 795

C.S. Roselaar
Songbirds of Turkey An atlas of
biodiversity of Turkish passerine birds
f65,-/BEF 1345
(ledenprijs DB f59,90)

Dick Forsman
Roofvogels van Noordwest-Europa
Dutch Birding Vogelgids 2
Tweede druk f39,90/BEF 795
(ledenprijs DB 35,-)

Clive Byers - Urban Olsson - Jon Curson
Buntings and Sparrows A Guide to the
Buntings and North American Sparrows
Dutch Birding Vogelgids 5
f80,-/BEF 1595
(ledenprijs DB f75,-)

Frank Lambert - Martin Woodcock
Pittas, Broadbills and Asities
Dutch Birding Vogelgids 6
f70,-/BEF 1395
(ledenprijs DB f65,-)

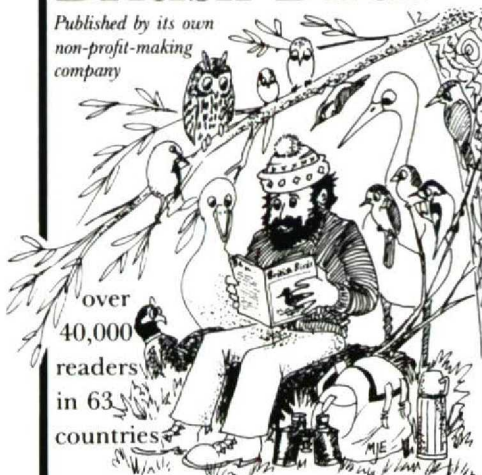
Geoffrey Waller (red.)
Sealife A Guide to the
Marine Environment
f80,-/BEF 1595

Verkrijgbaar in de boekhandel

Natuurlijk voor het beste boek naar
NATUUR en BOEK, Bankastraat 10, 2585 EN Den Haag

British Birds

Published by its own
non-profit-making
company

over
40,000
readers
in 63
countries

**The independent monthly
magazine that's always
worth reading . . .**

For your FREE sample copy, write to
Mrs Erika Sharrock, Fountains, Park Lane, Blunham,
Bedford MK44 3NJ, England

Subscribers to Dutch Birding can claim 25% off a British Birds subscription

Ornithos

**The French magazine
for every birdwatcher**

- Status and Identification of Birds of France and WP
- Annual Report of French Rarities Committee
- Annual Report of Rare Breeding Birds in France
- French and WP Birding Spots
- News and Mystery Bird

48 pages, numerous colour photographs
French text with English summaries
and English captions

**For further information,
please write to :**
**Ornithos, LPO, BP 263,
F-17305 ROCHEFORT Cedex**
(France - ☎ + 33 46 82 12 34)

Full colour
Quarterly

DB 02/96

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 — 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-6 23 61 86 — Holland

- The birds of Hungary Gerard Gorman f 63.00
- Vogels en de wet (KNNV ism
Vogelbescherming)
Hans Peeters en Hub Vromen f 24.95
- The Chiffchaff (Hamlyn Species Guide)
Peter Clement f 40.90
- Where to watch birds in Spain and Portugal
Laurence Rose f 47.20
- A photographic guide to birds of Borneo
G W H Davison & Chew Yen Fook f 26.65
- Das Rotkehlchen (Neue Brehm Bücherei)
Rudolf Pätzold f 47.60
- The ecology of migrant birds
— a Neotropical perspective
John H Rappole f 86.75
- Waders of South Africa (in cassette)
Phil Hockey f 142.00

NOS OISEAUX

The Swiss ornithological journal appears
four times a year (approximately 250
pages) and publishes articles and reports
in French, with abstracts in German and
English covering the central European
avifauna, particular emphasis is placed on
original contributions.

Annual subscription: 33 Swiss Francs.

A free copy may be obtained by writing to
the following address:

Administration de NOS OISEAUX
Marcel S. Jacquat
c/o Musée d'histoire naturelle
Av. Léopold-Robert 63
2300 LA CHAUX-DE-FONDS, SWITZERLAND

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (telephone +31-235 378024, fax +31-235 376749)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (telephone / fax +31-302961335)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (telephone / fax +31-206997585)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (+31-183630585)

EDITORIAL BOARD Ferdy Hieselaar, Graham Holloway (England), Peter Meininger and George Sangster

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Gerald Driessens (Belgium), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Anthony McGeehan (Northern-Ireland), Killian Mullarney (Ireland), Gerald Oree (Netherlands), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Gunter De Smet (Belgium) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Remco Hofland, Hans van der Meulen, Peter de Rouw and Jaap Schelvis

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Peter Meijer (telephone +31-348431905, fax +31-348420394)

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1996 is: NLG 57.50 (Netherlands), BEF 1250.00 (Belgium), NLG 65.00 (other countries inside Europe) and NLG 70.00 (countries outside Europe, airmail).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers can pay by Sterling cheque (GBP 25.00) or Eurocheque (GBP 25.00 or NLG 65.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The Dutch, English and scientific bird names follow: the *Checklist of birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1996, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* by British Birds (1993, Blunham); the list compiled by C S Roselaar in the Dutch edition of *The illustrated encyclopedia of birds of the world* by C M Perrins (1991, Weert); and *Distribution and taxonomy of birds of the world* by C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripts should be submitted preferably on diskette (Macintosh or MS-DOS word processors) together with a printed hard copy. If this is not possible, the manuscript should be typewritten with double line-spacing and wide margins on both sides. More information is available from the editors.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Gijsbert van der Bent (president, telephone +31-714013606), Chris Quispel (secretary, telephone +31-715124825), Roy de Haas (treasurer), Arnoud van den Berg and Peter Meijer

BOARD ASSISTANTS Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Paul Knolle, Ger Meesters, Anja Nusse, Wim van der Schot, Kees Tiemstra and Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, telephone +31-503145925, fax +31-503144717

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Edward van IJzendoorn (chairman, telephone +31-235391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, telephone +31-302523801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhaus and Wim Wiegant (archivist)

The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

© 1996 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Zusterhuis 10
4201 EH Gorinchem
Netherlands

SUBSCRIPTIONS AND CIRCULATION

Dutch Birding Association
c/o Anja Nusse
Symfoniestraat 21
1312 ET Almere
Netherlands

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands

INTERNET

<http://www.hol.nl/~mewebweb/dba.html>

Artikelen

- 1 Dark-eyed Junco in Denmark in December 1980 and review of records from Europe and Greenland *Johannes Erritzoe & Harald Svenningsen*
- 6 Huiskraaien bij Hoek van Holland sinds april 1994 en bij Renesse sinds november 1994 *Enno B Ebels & Hans Westerlaken*
- 11 *Calidris* sandpipers of north-eastern Siberia *Pavel S Tomkovich*
- 12 Dupont's Lark outside known Moroccan breeding area *Peter van Scheepen & Dick Meijer*
- 13 Veldrietzanger op Vlieland in september 1994 *Lammert van der Veen & Enno B Ebels*
- 16 Cirlgars te Hoogerheide in maart 1995 *Tineke G Prins*
- 17 Ship-attending movements of Atlantic Yellow-legged Gulls in Portuguese waters *Colm C Moore*
- 18 Corrections Dutch Birding volume 1-17 *Editors of Dutch Birding*

Asian-Pacific birds

- 22 Pied Cuckoo on Phuket Island, Thailand, in January 1995 *Hendrik Jacobs & Niek Martron*

Aankondigingen & verzoeken

- 23 Annotated check-list of the birds of Algeria; Bird migration survey in Israel in autumn of 1996; Griffon Vulture nesting surveillance project in Israel; European Ornithological Union: first meeting postponed to 1997; Information on western African 'Least' Tern requested; Wetlands International

Brieven

- 24 Mystery stint at Groote Keeten: first known hybrid between Little and Temminck's Stint? *Lars Jonsson*

Corrigendum

- 28

Trends in systematics

- 29 How many species of crossbill are there? *George Sangster*

Recensies

- 32 *A birdwatchers' guide to Turkey* by Ian Green & Nigel Moorhouse *Chris Bradshaw*
- 32 *Songbirds of Turkey - an atlas of biodiversity of Turkish passerine birds* by C S (Kees) Roselaar *Guy M Kirwan*
- 34 *De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis* door Henk Blok & Herman ter Stege *Klaas J Eigenhuis*
- 34 *Where to watch birds in Spain* door Eduardo de Juana (eindredactie) *Dirk J Moerbeek*
- 35 *Woodpeckers - a guide to the woodpeckers, piculets and wrynecks of the world* by Hans Winkler, David A Christie & David Nurney *Martjan Lammertink*

DBA-nieuws

- 36 DBA-vogelweekend bij Breskens op 4 en 5 mei 1996; DBA op Internet

WP reports

- 37 WP reports: December 1995-January 1996 *Arnoud B van den Berg & George Sangster*

Recente meldingen

- 42 Nederland: december 1995-januari 1996 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
- 48 België: december 1995-januari 1996 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 49 Twitching in Nederland in 1995; Zwartkeellijster in Den Helder; Kleine Topper bij Lelystad-Haven; Weer Middelste Bonte Specht in Vijlenerbos; Kleine Topper: nieuw voor België; Twee Witkopgorzen bij Oirschot

Voorplaat / front cover

- IJseenden / Long-tailed Ducks *Clangula hyemalis*, Barnegat Light, New Jersey, USA, 26 januari 1995 (*Arnoud B van den Berg*)

Abstracted/indexed in

- Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Ornithologische Schriftensschau, Wildlife Review, Zoological Record